

**Zpráva o plnění Koncepce prevence
a řešení problematiky bezdomovectví
v České republice do roku 2020
za rok 2019**

Praha, 2020

Obsah

Úvod.....	4
1 Shrnutí plnění opatření v roce 2019.....	7
2 Oblast přístupu k bydlení.....	9
Opatření 5.1.2a.....	9
Opatření 5.1.2b.....	12
Opatření 5.1.2c.....	15
Opatření 5.1.2d.....	17
Opatření 5.1.2e.....	23
Opatření 5.1.2f.....	24
Opatření 5.1.2g.....	27
Opatření 5.1.2h.....	29
Opatření 5.1.2ch.....	32
Opatření 5.1.2i.....	33
Opatření 5.1.2j.....	35
Opatření 5.1.2k.....	37
Opatření 5.1.2m.....	38
Opatření 5.1.2o.....	41
Opatření 5.1.2p.....	44
3 Oblast sociálních služeb.....	47
Opatření 5.2.2a.....	47
Opatření 5.2.2b.....	48
Opatření 5.2.2c.....	49
Opatření 5.2.2d.....	50
Opatření 5.2.2e.....	51
Opatření 5.2.2f.....	52
4 Oblast přístupu ke zdravotní péči.....	53
Opatření 5.3.2a.....	53
Opatření 5.3.2b.....	55
Opatření 5.3.2c.....	56
Opatření 5.3.2d.....	57
Opatření 5.3.2e.....	58
Opatření 5.3.2f.....	60
Opatření 5.3.2g.....	62
Opatření 5.3.2h.....	63

Opatření 5.3.2ch	64
5 Oblast informovanosti, zapojení a spolupráce	66
Opatření 5.4.2a	66
Opatření 5.4.2b	67
Opatření 5.4.2d	68
Opatření 5.4.2e	70
Opatření 5.4.2f	72
Opatření 5.4.2g	74
Opatření 5.4.2h	75
Opatření 5.4.2ch	76
Opatření 5.4.2i	81
Opatření 5.4.2j	84
Příloha č. 1: Seznam zkratk.....	88
Příloha č. 2: Tabulka hodnocení dopadů na rovnost žen a mužů.....	90

Úvod

Cílem předkládaného materiálu je podrobné zmapování způsobu plnění opatření obsažených v „*Koncepci prevence a řešení problematiky bezdomovectví v České republice do roku 2020*“ (dále jen „*Koncepce*“) ze strany jednotlivých gestorů pro rok 2019 a opatření průběžných. Koncepci schválila vláda České republiky (dále jen „*ČR*“) svým usnesením ze dne 28. srpna 2013 č. 666. Koncepce pracuje s různými přístupy řešení problémů osob bez domova s přihlédnutím k míře a diferenciaci jejich problémů. Zahrnuje **témata od podpory přístupu k bydlení a zdravotní péči až po podporu zvyšování informovanosti a spolupráce všech relevantních aktérů**. Záštitu nad zpracováním kapitol věnovaných jednotlivým prioritním oblastem převzali garanti z řad odborné veřejnosti.

Uvedenou Koncepcí **vláda přijala funkční definici bezdomovectví ETHOS** (Evropská typologie bezdomovectví a vyloučení z bydlení), vytvořenou Evropskou federací národních sdružení pracujících s bezdomovci (dále jen „*FEANTSA*“), přizpůsobenou na prostředí ČR. Dle typologie bezdomovectví ETHOS se jedná o souhrnné označení pro heterogenní populační skupinu zahrnující jak viditelné osoby bez domova, tj. osoby, které **spí venku** (bez střechy), tak osoby, které v důsledku nemožnosti zajistit si jiné bydlení žijí v **ubytovacích zařízeních pro osoby bez domova**, dále osoby, jejichž **bydlení je nejisté**, a také osoby, které žijí **v podmínkách, které neodpovídají minimálním standardům bydlení v daném kulturním a sociálním prostředí**. Východiskem pro prevenci a řešení problému bezdomovectví se tak stal širší, procesuální pohled na problematiku bezdomovectví a nutnost jejího **komplexního, koordinovaného a včasného řešení**.

Na základě výše uvedeného usnesení vlády byl dále vypracován „*Návrh konkrétních kroků a harmonogram k plnění Koncepce prevence a řešení problematiky bezdomovectví v České republice do roku 2020*“ (usnesení vlády ze dne 21. května 2014 č. 366; dále jen „*Návrh realizace Koncepce*“), kterým byly konkretizovány kroky k plnění jednotlivých opatření Koncepce a aktualizovány některé gesce, a to zejména v souvislosti se vznikem úřadu ministra pro lidská práva, rovné příležitosti a legislativu.

Koncepce má přispět k **plnění národního cíle v oblasti boje s chudobou a sociálním vyloučením**, ke kterému se ČR zavázala v rámci **Národního programu reform**, a který zní takto: „*Udržení hranice počtu osob ohrožených chudobou, materiální deprivací nebo žijících v domácnostech bez zaměstnané osoby do roku 2020 na úrovni roku 2008.*“ *Česká republika současně vyvine úsilí vedoucí ke snížení počtu osob ohrožených chudobou, materiální deprivací nebo žijících v domácnostech bez zaměstnané osoby o 100 000 osob.*

Koncepce reaguje jak na potřeby ČR, tak i na požadavky EU posílit „zacílené sociální služby na nejvíce znevýhodněné skupiny“. Ve **Strategii Evropa 2020** je bezdomovectví identifikováno jako jedna z nejextrémnějších forem chudoby a sociálního vyloučení. Koncepce byla proto zpracována i v **souladu s písemným prohlášením Evropského parlamentu ze dne 16. prosince 2010 o Strategii EU pro bezdomovectví**.

Obecně je potřeba průběžně monitorovat a posuzovat dopady jednotlivých opatření Koncepce na rovnost žen a mužů. Z tohoto důvodu je Koncepce zahrnuta do projektu MPSV s názvem „Strategie rovnosti žen a mužů na MPSV 2019-2020“. V rámci projektu proběhne analýza zaměřená na rovnost žen a mužů Koncepce a budou vytvořena praktická doporučení, jakým způsobem podrobněji sledovat dopady jejích opatření na rovnost žen a mužů.

Problematika bezdomovectví zasahuje do mnoha oblastí, v kterých je potřeba brát ohled na zkušenosti a znalosti cílové skupiny lidí bez domova. Souvisí úzce s oblastí přístupu k bydlení, oblastí sociálních služeb či přístupem ke zdravotní péči. Problematika bezdomovectví se v mnoha ohledech prolíná s tématy sociálního vyloučení, resp. sociálního začleňování, zároveň je v dalších aspektech specifická a její praxe těžko přenositelná i z příbuzných oblastí. **Obecně lze říci, že žádný nástroj sám o sobě, v izolovaném účinku, nemůže vyřešit problémy osob, které jsou sociálně vyloučené nebo ohrožené sociálním vyloučením, stejně tak nevyřeší ani problematiku bezdomovectví.**

Významnou překážkou pro sociální začleňování a tím i rizikem z hlediska udržení si standardního bydlení je zadluženost. **Vyloučení z přístupu k bydlení a bezdomovectví, vysoká zadluženost a nezaměstnanost postihují nejzranitelnější skupiny** (včetně Romů), na jejichž opětovné začlenění je třeba vynaložit komplexní úsilí.

Aby **zdravotní systém** mohl přispívat k lepším výsledkům v oblasti zdraví, byly by vhodné další investice do primární péče a integrované péče, včetně potřebné infrastruktury, zejména v zaostávajících regionech. **Přetrvávajícím problémem je dostupnost a kvalita zdravotní péče (včetně té preventivní) pro osoby bez přístřeší.**

Neméně důležitým nástrojem pro řešení problematiky bezdomovectví jsou sociální služby. Primárně se jedná o preventivní sociální služby nebo odborné sociální poradenství, které pracují přímo se skupinou osob bez domova. V roce 2019 bylo podpořeno takřka 500 služeb odborného sociálního poradenství, z nichž velká většina je schopna poskytnout i protidluhové poradenství. V roce 2018 byly podpořeny služby odborného sociálního poradenství v částce přesahující 480 milionů Kč a pro rok 2019 dosáhla celková částka podpory těchto služeb téměř 530 milionů Kč, což představuje nárůst téměř o 50 milionů Kč. Došlo tedy opět k navýšení finančních prostředků na sociální služby poskytující odborné sociální poradenství.

Efektivitu snah sociální inkluze negativně ovlivňuje i absence legislativního řešení dostupného bydlení, které by zahrnovalo i ukotvení sociálního bydlení. Přípravy na návrhu legislativního řešení, jejichž gestorem je MMR, byly v roce 2018 zastaveny. Je zřejmé, že se bydlení stává pro stále větší skupinu obyvatel ČR nedostupné.

Materiál Koncepce prevence a řešení problematiky bezdomovectví v České republice do roku 2020 se zabývá různými přístupy řešení problematiky bezdomovectví, s ohledem na různorodost této cílové skupiny i jejich problémů. Zahrnuje **témata od podpory přístupu k bydlení, oblasti sociálních služeb až po zdravotní péči a podporu zvyšování informovanosti a spolupráce všech relevantních aktérů.**

Jako stěžejní prostředek řešení problematiky bezdomovectví a podpory osob bez domova či ohrožených ztrátou bydlení jsou z pohledu Koncepce sociální služby a podpora přístupu k bydlení. Je též nutné klást větší důraz na propojení a spolupráci jednotlivých resortů a spolupracujících subjektů a všech gestorů a spolugestorů jednotlivých opatření.

MPSV představilo v září 2018 po několika jednání kulatého stolu ministrů, poslanců, starostů a zástupců neziskových organizací seznam 15 podnětů pro boj s chudobou. Smyslem 15 opatření bylo ukončit obchod s chudobou a pomoci lidem z vyloučených lokalit. Řešení chudoby a sociálních problémů s ní spojených však přesahuje možnosti a kompetence jediného resortu, a tak byla za tímto účelem vytvořena Pracovní skupina, ve které byli zahrnuti veškerí relevantní aktéři z řad dalších resortů, Parlamentu ČR, samospráv, neziskových organizací a dalších kompetentních subjektů. Záměrem Pracovní skupiny bylo dospět ke konsensuálním a konstruktivním návrhům řešení problematických bodů. Mezi hlavní témata, která byla během 5 setkání Pracovní skupiny v říjnu a listopadu 2019 řešena, byly možné legislativní úpravy dávkové podpory v oblasti bydlení, aktivizace příjemců dávek, sociální práce a dostupné bydlení.

Za MPSV z jednání k 15 podnětům pro boj s chudobou bylo hlavním motivem zavedení funkčního systému, napravení nespravedlností a zastavení obchodu s chudobou. Maximum možného je zahrnuto do revize dávek na bydlení a byl vypracován návrh zákona o přídavku na bydlení (t.č. v legislativním procesu). Sloučení dvou dávek na bydlení do jediné povede ke zjednodušení systému.

1 Shrnutí plnění opatření v roce 2019

Cílem předkládaného materiálu je podrobné zmapování způsobu plnění opatření obsažených v „*Koncepci prevence a řešení problematiky bezdomovectví v České republice do roku 2020*“ (dále jen „*Koncepce*“) ze strany jednotlivých gestorů pro rok 2019 a opatření průběžných.

Záštitu nad zpracováním kapitol věnovaných jednotlivým prioritním oblastem převzali garanti z řad odborné veřejnosti – členové „Meziresortní pracovní skupiny k monitorování plnění opatření Koncepce“ (dále jen „MPS“). Plnění opatření, která Koncepce formuluje, je třeba pravidelně vyhodnocovat a vzhledem k měnícím se společenským podmínkám flexibilně aktualizovat či doplňovat. Usnesením vlády ČR ze dne 8. října 2019 č. 721 bylo ministryni práce a sociálních věcí uloženo vypracovat „Zprávu o plnění opatření Koncepce prevence a řešení problematiky bezdomovectví v České republice do roku 2020 za rok 2019“ (dále jen „Zpráva“) a předložit ji vládě k projednání do 30. června 2020. Vzhledem k tomu, že opatření Koncepce uložila vláda svým usnesením ze dne 28. srpna 2013 č. 666 realizovat ministryni práce a sociálních věcí ve spolupráci s ministryní pro místní rozvoj, ministrem financí, ministrem zdravotnictví, ministrem školství, mládeže a tělovýchovy, ministrem spravedlnosti, ministrem vnitra, ministrem dopravy a ministryní průmyslu a obchodu, oslovilo MPSV dotčené resorty s žádostí o zaslání podkladů o plnění opatření a o součinnost při vypracování této Zprávy.

Každé opatření obsahuje stanovisko **MPS k monitorování plnění opatření Koncepce, která je na základě bodu II. 2 usnesení vlády ze dne 28. srpna 2013 č. 666 monitorovacím orgánem uvedené Koncepce.** V případě, že opatření bylo splněno jen částečně, je navržen další postup, případně posun termínu plnění.

Monitorováno bylo celkem 40 opatření, přičemž u 12 opatření je nutno jejich plnění prodloužit. Prodloužení je způsobeno zejména z důvodů posunu termínu schválení souvisejících norem, které jsou pro další plnění Koncepce prevence a řešení problematiky bezdomovectví v České republice do roku 2020 stěžejní, neboť je na ně navázáno plnění některých opatření. Jedná se o opatření, která jsou vázána na přijetí zákona o sociálním/dostupném bydlení, novely zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, dalších zákonných norem, či návazných opatření. Konkrétně se jedná o tato opatření: 5.1.2a, 5.1.2e, 5.1.2k, 5.1.2m, 5.2.2a, 5.2.2b, 5.2.2c, 5.2.2d, 5.2.2f, 5.3.2d, 5.4.2a, 5.4.2b.

Tato Zpráva je členěna podle jednotlivých částí Koncepce:

- **Oblast přístupu k bydlení;**
- **Oblast sociálních služeb;**
- **Oblast přístupu ke zdravotní péči;**
- **Oblast informovanosti, zapojení a spolupráce.**

Materiál byl vypracován na základě obdržených podkladů od všech gestorů jednotlivých opatření. U každého jednotlivého opatření (číslovaných dle Koncepce, potažmo Návrhu realizace Koncepce) je uveden souhrn plnění od všech odpovědných resortů a institucí.

2 Oblast přístupu k bydlení

Koncepce v oblasti přístupu k bydlení na prvním místě stanovila **standardizaci státní podpory sociálního bydlení**. Pro pozitivní posun v této oblasti je dále nezbytné zajistit **fungující systém prevence bezdomovectví včetně podpory udržení bydlení** pro osoby, které byly bez přístřeší, a bydlení se jim podařilo získat. Důležité je **zavedení nástrojů umožňujících přechod osob ze situace bezdomovectví (včetně substandardního bydlení¹) do bydlení**. V souvislosti s bydlením stanovila Koncepce jako úkol také zabezpečení **efektivnějšího využívání stávajících nástrojů dávkových systémů**. Role obcí na poli bytové politiky je nezastupitelná, je proto žádoucí **posílení koordinační a plánovací role obce s rozšířenou působností** ve vztahu k osobám v nepříznivé sociální situaci spojené s bydlením a **vytvoření podpůrných nástrojů k jejímu naplnění**. Příprava zákona o sociálním bydlení přešla v roce 2018 do gesce MMR, následně bylo rozhodnuto nepokračovat v přípravě věcného záměru zákona.

Opatření 5.1.2a

5.1.2a Legislativní úprava sociálního bydlení.

Legislativně je třeba vymezit:

- **postavení státu a jeho povinnosti,**
- **postavení obcí a jejich povinností,**
- **případně také postavení soukromých a neziskových subjektů a církví,**
- **minimální standardy sociálního bydlení,**
- **cílové skupiny osob pro sociální bydlení,**
- **vytvoření nástrojů finanční podpory sociálního bydlení (výstavby, rekonstrukce či odkupy)**
- **řešení vazeb na související právní předpisy.**

Gestor: MPSV ve spolupráci s MMR a ministrem pro lidská práva, rovné příležitosti a legislativu (dále jen „MLP“)

Termín: II. Q 2016

Kroky:

1. Vypracování věcného záměru zákona o sociálním bydlení.

Gestor: MPSV ve spolupráci s MMR a MLP

Termín: II. Q 2015

2. Vypracování zákona o sociálním bydlení.

Gestor: MPSV ve spolupráci s MMR a MLP

Termín: II. Q 2016

---

¹ Substandardním bydlením je v tomto materiálu míněna taková forma bydlení jako např. ubytovací zařízení nebo jiný než obytný prostor.

Plnění opatření:

Plnění za MMR: V průběhu roku 2018 bylo rozhodnuto nepokračovat v přípravě věcného záměru zákona o sociálním bydlení a nahradit ho programem „VÝSTAVBA“.

15. dubna 2019 bylo usnesením vlády č. 246 schváleno nařízení vlády č. 112/2019 Sb., o podmínkách použití finančních prostředků Státního fondu rozvoje bydlení (SFRB)² na pořízení sociálních a dostupných bytů a sociálních, smíšených a dostupných domů s termínem nabytí účinnosti 30. dubna 2019. Cílem programu je podpora obcí, resp. svazků obcí, prostřednictvím dotací a zvýhodněných úvěrů na investiční akce v oblasti pořízení nájemního bydlení ve formě sociálních a dostupných bytů. Sociální byty jsou určeny pro domácnosti, u kterých došlo k tržnímu selhání v oblasti bydlení. Cílem podpory dostupných bytů je zvýšení dostupnosti běžného nájemního bydlení, které bude moci obec pronajmout osobám, jejichž přítomnost v obci je žádoucí, a to zejména z hlediska zajištění základních veřejných služeb (např. příslušníci veřejně prospěšných profesí, pro něž obce bez dostupného nájemního bydlení nejsou příliš atraktivní). Současně bude docházet k promísení osob různých sociálních vrstev, které je žádoucí z pohledu dlouhodobé udržitelnosti projektů. Výše uvedené usnesení dále uložilo ministryni pro místní rozvoj, potažmo SFRB povinnost předložit vládě konečné podmínky programu „Výstavba“ před jeho vyhlášením. Upřesňující pokyn vlády k usnesení byl, aby výzva k předkládání žádostí nepovolovala žádat úvěr ani dotaci na koupi bytu, resp. bytového domu.

Na základě výše uvedených pokynů vyhlásil SFRB dne 20. května 2019 dvě výzvy k předkládání žádostí o podporu z programu pracovně nazvaného Výstavba pro obce, a to žádostí o dotace na sociální byty a žádostí o úvěry na dostupné byty. Do konce roku 2019 obdržel SFRB celkem 21 žádostí o podporu ve výši 173,76 mil. Kč. Konkrétně přijato 18 žádostí o dotaci v celkové výši 127,55 mil. Kč a 3 žádosti o úvěr ve výši 46,21 mil. Kč. Z tohoto bylo vydáno 7 příslibů dotace ve výši 38,49 mil. Kč a 1 příslib úvěru ve výši 8,2 mil. Kč. Vyřazeny na žádost klienta byly 3 žádosti za 15,41 mil. Kč. Do roku 2020 přechází 9 žádostí o dotaci ve výši 76,99 mil. Kč a 2 žádosti o úvěr ve výši 37,99 mil. Kč.

Jako příčinu nízkého zájmu o podporu z programu uvádí obce zejména tyto důvody: nepřipravenost investičních projektů ve fázi stavebního povolení, nebo nesoulad projektů s požadavky programu; příliš přísně nastavený limit nejvyššího povoleného příjmu způsobilé domácnosti na úrovni 1,6násobku životního minima; nemožnost pořídit sociální a dostupné byty formou koupě, při které není nutná dlouhá investiční příprava.

---

² Od 1. 6. 2020 přejmenován na Státní fond podpory investic

V reakci na podněty zástupců obcí přistoupilo MMR k revizi podmínek nařízení vlády a připravilo ve spolupráci s SFRB novelu nařízení vlády, která byla na konci roku 2019 poslána do mezirezortního připomínkového řízení, které již bylo vypořádáno a dokument bude předložen na vládu.

Plnění za MPSV: MPSV se dlouhodobě věnuje zhoršující se dostupnosti bydlení a s tím souvisejícím sociálním problémům. Výchozím dokumentem MPSV je vládou schválená Koncepce sociálního bydlení České republiky 2015–2025. Na konci roku 2019 předložilo MPSV vládě ČR ke schválení její aktualizaci. Dlouhodobě je postrádán zákon, který by řešil nepříznivou bytovou situaci. V roce 2017 byl předložen zákon o sociálním bydlení, který nebyl přijat. V roce 2018 se stalo gestorem pro vyřešení nepříznivé bytové situace MMR. MPSV je připraveno v této oblasti spolupracovat, došlo již k několika schůzkám ministryně práce a sociální věcí spolu s ministryní pro místní rozvoj. V roce 2019 MMR situaci řeší prostřednictvím výše uvedeného programu „Výstavba“, který však vzhledem k náročným podmínkám nebyl využit ve větší míře. V současné době proto dochází k revizi podmínek, na nichž MPSV spolupracuje (zejména na dotaznících a cílových skupinách). MMR rovněž plánuje předložení návrhu nového zákona do konce roku 2020. Z tohoto důvodu je navrhován posun plnění tohoto opatření. Je nutné zmínit, že MPSV zároveň spolupracuje s MMR na Koncepci bydlení, kdy bylo přizváno do pracovní skupiny, která pro tento účel vznikla.

Opatření nemá na problematiku prosazování rovných příležitostí mužů a žen žádný vliv.

Stanovisko Meziřesortní pracovní skupiny:

Opatření není v termínu plněno z důvodu politického rozhodnutí. Příslušná legislativa je v plánu legislativních prací vlády uvedena s termínem v roce 2020. Je navržen posun plnění tohoto opatření do 31. 12. 2020.

Opatření 5.1.2b

5.1.2b Zajištění programů podpory pořízení, rekonstrukce nebo výstavby sociálního bydlení.

Gestor: MMR.

Termín: Plnění v návaznosti na zpracování Koncepce sociálního bydlení (původně III. Q 2014).

Popis opatření: Stávající podpora poskytovaná MMR probíhá podle podprogramu „Podpora výstavby podporovaných bytů“ v rámci programu „Podpora bydlení“. Kromě výše uvedeného poskytuje Státní fond rozvoje bydlení zvýhodněné úvěry podle nařízení vlády č. 284/2011 Sb., o podmínkách poskytnutí a použití finančních prostředků SFRB formou úvěru na podporu výstavby nájemních bytů na území ČR, ve znění nařízení vlády č. 268/2012 Sb., a dále podle nařízení vlády č. 112/2019 Sb., o podmínkách použití finančních prostředků SFRB na pořízení sociálních a dostupných bytů a sociálních, smíšených a dostupných domů.

Plnění opatření:

V červnu 2016 Řídící orgán Integrovaného regionálního operačního programu (dále jen „IROP“) vyhlásil výzvy č. 34 a 35 „Sociální bydlení“ (i v sociálně vyloučených lokalitách) ve specifickém cíli 2.1 Zvýšení kvality a dostupnosti služeb vedoucí k sociální inkluzi, které podporují vznik nového sociálního bydlení. Celková alokace pro aktivitu sociálního bydlení v IROP je 7,5 mld. Kč. Indikátor je nastaven na 5 tis. bytových jednotek.

Jedním z kritérií přijatelnosti pro podporu projektů sociálního bydlení v IROP je nesegregace cílových skupin ohrožených sociálním vyloučením. Program IROP podporuje rekonstrukci, či nákup stávajícího bytového fondu v území měst a obcí ČR. To vše za podmínky eliminace rizika vzniku nových segregovaných residenčních zón. Všechny projekty musí splnit podmínku občanské vybavenosti a dostupnosti veřejné dopravy.

V březnu 2018 byly v rámci IROP vyhlášeny výzvy č. 79 a 80 „Sociální bydlení II.“ s celkovou alokací 2 mld. Kč z Evropského fondu pro regionální rozvoj (EFRR). Výzvy skončily v září 2018, kdy bylo celkem registrováno 389 projektů za cca 3,5 mld. Kč z EFRR, přičemž doporučeno k financování bylo celkem 261 projektů za 2,45 mld. Kč (alokace výzev byla příslušně navýšena). V souvislosti s novými podmínkami 20leté udržitelnosti sociálního bydlení v IROP byly rovněž v červnu 2018 vyhlášeny tři integrované výzvy IROP na sociální bydlení, které zohledňují právě tuto podmínku (výzvy č. 83, 84, 85 – ITI, IPRÚ, CLLD) v souhrnné alokaci ve výši cca 688 mil. Kč z EFRR. Tyto výzvy jsou otevřeny do konce října 2022.

MMR každoročně poskytuje dotace na vznik nájemních bytů pro sociální bydlení podle programu „Podpora bydlení“. Cílem podpory je vznik nájemních bytů sloužících k poskytování sociálního bydlení pro osoby, které mají ztížený přístup k bydlení v důsledku zvláštních potřeb vyplývajících z jejich nepříznivé sociální situace – věk, zdravotní stav nebo sociální okolnosti jejich života.

Dotace umožňují jak vznik nových nájemních bytů prostřednictvím výstavby (novostavby, stavební úpravy stávajících nebytových objektů, které dosud nesloužily k bydlení, rekonstrukce bytových domů, v nichž žádný byt není vhodný k užívání a pronajmutí), tak vznik nájemních bytů prostřednictvím pořízení (koupě nebo dražba bytu), což umožňuje využití stávajícího bytového fondu.

Tabulka ukazuje předběžné počty bytů, na jejichž výstavbu byla v roce 2019 poskytnuta dotace z kapitoly MMR z programu „Podpora bydlení“, podprogram „Podporované byty“:

rok	dotační titul		počet zahájených bytů v daném roce	celkové finanční prostředky na zahájené byty v Kč
2019	podprogram Podporované byty	celkem	262	147 390 000,-
		Pečovatelské byty	159	95 400 000,-
		Komunitní dům seniorů	103	51 990 000,-

V květnu 2019 byla SFRB vyhlášena výzva k podávání žádostí o dotaci z programu Výstavba pro obce na základě nařízení vlády č. 112/2019 Sb., o podmínkách použití finančních prostředků SFRB na pořízení sociálních a dostupných bytů a sociálních, smíšených a dostupných domů. Dotační a úvěrový program úzce navazuje na IROP SC 2.1 a je financován pouze z národních zdrojů. V rámci programu mohou žádat obce o dotaci na pořízení (výstavba, koupě) sociálních bytů nebo o nízkoúročný úvěr na výstavbu dostupných bytů. Cílovou skupinou sociálních bytů jsou nízkopříjmové osoby s nevyhovujícím bydlením. Cílovou skupinou dostupných bytů jsou zejména osoby, které pracují ve veřejně prospěšných profesích (učitelé, policisté, lékaři atp.). Rozpočet programu pro rok 2020 by měl být 1,34 mld. Kč.

Investování bylo umožněno jen do vlastního majetku, tudíž programy nemohly využít ty obce, které měly majetek v akciových společnostech, byť v nich měly 100% majetkový podíl.

SFRB také poskytuje již od roku 2011 nízkoúročené úvěry na výstavbu nájemních bytů pro vymezené skupiny obyvatelstva, jako jsou lidé do 30 let věku, osoby starší 65 let věku, osoby s nízkými příjmy nebo osoby tělesně postižené. Příjemcem úvěru mohou být fyzické i právnické osoby včetně obcí. V rámci programu vzniklo v roce 2019 90 bytů, celkem za celou dobu programu pak 466 bytů.

MPSV ve spolupráci s Odbornou komisí pro rodinnou politiku vypracoval **Koncepci rodinné politiky**, která byla 18. září 2017 schválena vládou České republiky na jejím zasedání. V roce 2020 bude vládě předložena Zpráva o plnění Koncepce rodinné politiky za rok 2019. Koncepce rodinné politiky se v rámci svých opatření věnuje i mladým rodinám či seniorům, pro které navrhuje opatření **Podporu výstavby startovacích bytů pro rodiny**.

Dalším opatřením na bydlení pro mladé rodiny je poskytování podpory mladým rodinám v rámci nabídky SFRB. Jedná se o **Program pro mladé** realizovaný na základě nařízení vlády č. 136/2018 Sb., o podmínkách použití peněžních prostředků SFRB formou úvěru poskytovaného na modernizaci nebo pořízení obydlí. V rámci tohoto programu jsou poskytovány nízkoúročené úvěry manželům nebo registrovaným partnerům případně nesezdaným osobám pečujícím o dítě do 15 let věku na výstavbu rodinného domu nebo koupi či modernizaci bytu nebo rodinného domu. Podmínkou je, že alespoň jedna osoba z žádající rodiny (vyjma dítěte, o které je v rodině pečováno) musí být mladší 36 let.

V roce 2019 připravilo MPSV aktualizovanou verzi Koncepce rodinné politiky tak, aby byla v souladu s Programovým prohlášením vlády a promítly se do ní aktuální problémy českých rodin. Stěžejními tématy Aktualizované Koncepce rodinné politiky jsou podpora sladění práce a rodiny (např. sdílené pracovní úvazky), podpora dostupného bydlení pro rodiny s dětmi, podpora veřejných služeb pro rodiny (zejména služby předškolní péče) a podpora primární prevence. Na podporu ohrožených rodin s dětmi se pak zaměřuje Národní strategie ochrany práv dětí a Národní strategie rozvoje sociálních služeb a dále podle nařízení vlády č. 112/2019 Sb., o podmínkách použití finančních prostředků SFRB na pořízení sociálních a dostupných bytů a sociálních, smíšených a dostupných domů.

Opatření má pozitivní dopad na rovnost žen a mužů.

Stanovisko Meziresortní pracovní skupiny:

MPS vítá podporu výstavby, ale z dlouhodobého výhledu toto řešení není adekvátní požadavku na systémový přístup k řešení bezdomovectví v ČR. Opatření je plněno programem Výstavba (SFRB) a výzvami IROP (MMR) jen částečně.

Opatření 5.1.2c

5.1.2c Zjišťování skutečných potřeb osob ohrožených ztrátou bydlení nebo bezdomovců v místě/regionu v souvislosti s prevencí a řešením bezdomovectví v rámci strategií sociálního začleňování obce/kraje.

Gestor: MPSV ve spolupráci s Úřadem vlády, obcemi, kraji, Svazem měst a obcí ČR (SMO ČR), Asociací krajů ČR (AK ČR).

Termín: Průběžně.

Popis opatření: U obcí a krajů žádajících o financování projektů z OP Zaměstnanost 2014–2020 (dále jen „OPZ“) nebo IROP bude u relevantních projektů posuzováno, zda strategie obcí a krajů v oblasti sociálního začleňování zahrnují zjištění skutečných potřeb osob ohrožených ztrátou bydlení nebo bezdomovců.

Plnění opatření:

MPSV zadalo v rámci dvouletého projektu (červenec 2018–červen 2020) Výzkumnému ústavu práce a sociálních věcí, v. v. i. (VÚPSV) vypracování výzkumu zabývajícího se populací osob bez domova v České republice – Výzkum bezdomovecké populace v ČR s přihlédnutím k ekonomické aktivitě v závislosti na fázích životního cyklu (č. 70610). Cílem projektu bylo přinést souhrnné údaje o aktuálním stavu bezdomovecké populace v ČR a nastínit vývojové trendy bezdomovecké populace v ČR se zaměřením na jejich ekonomickou aktivitu. Analýza aktuálního stavu bezdomovecké populace v ČR byla zacílena na kategorie osob „bez střechy a bez bytu“ dle mezinárodní typologie ETHOS. První celorepublikové sčítání kategorií osob „bez střechy“ a „bez bytu“ proběhlo ve dnech 8. – 14. 4. 2019. Nesčítaly se osoby ubytované v krátkodobých komerčních ubytovnách, děti opouštějící institucionální výchovná zařízení či pěstounskou péči ani osoby v zařízeních pro uprchlíky. Zjištěná data byla extrapolována na celkovou populaci ČR. Jedná se tedy o kvalifikované odhady o počtech osob bez domova, které vychází z počtů zjištěných ve 403 obcích ČR, 232 azylových domech, 19 domech na půl cesty, 188 nemocničních zařízeních a 35 vězeňských zařízeních. Bylo zjištěno, že celkový počet osob bez domova činil na jaře roku 2019 zhruba 23 830 osob (z toho 21 230 dospělých osob a 2 600 dětí). Zhruba polovinu představovaly osoby bez střechy, tedy přebývající venku či v noclehárnách pro osoby bez přístřeší. Jednu čtvrtinu pak tvořily osoby ubytované v azylových domech. Zhruba každá desátá osoba bez domova se v době sčítání nacházela ve zdravotnickém zařízení, nejčastěji v psychiatrické léčebně. Při sledování počtu osob bez domova připadajících na tisíc obyvatel jednotlivých krajů byly zjištěné nejvyšší míry v Karlovarském, Moravskoslezském, Ústeckém kraji a v hlavním městě Praze. Mezi osobami bez domova výrazně převažují muži, kteří tvoří přibližně 70 % ze všech sečtených dospělých osob bez domova.

MPSV v roce 2019 pokračovalo v realizaci projektu „Sociální bydlení – metodická a informační podpora v oblasti sociálních agend“ reg. č. CZ.03.2.63/0.0/0.0/15_017/0003539, jehož cílem je zavést a rozvíjet systém sociálního bydlení v ČR. V projektu jsou šestnácti spolupracujícím obcím zprostředkovávány informace a metodická podpora při zavádění lokálních systémů sociálního bydlení. Obce jsou, mimo jiné, vedeny k pravidelnému sběru dat o potřebách osob ohrožených ztrátou bydlení nebo lidí bez domova. Každá z obcí si během realizace projektu rovněž nechala či nechává zpracovat odbornou analýzu počtu osob v bytové nouzi nebo bytovou nouzí ohrožených.

V rámci projektu bylo zpracováno „Pilotní ověření Metodiky identifikace lokalit rezidenční segregace v obcích ČR“. Pro tyto obce byly zpracovány mapy a seznamy, které se na základě aplikace Metodiky jeví jako vhodné pro umístění sociálního bydlení s cílem podporovat sociální začleňování, sociální mix a interakce mezi různými sociálními skupinami na úrovni obcí, jakožto i odstraňovat a předcházet nežádoucí segregaci marginalizovaných skupin obyvatelstva na úrovni obcí.

Cílem úkolu je prostřednictvím analýz realizovat pilotní ověření „Metodiky identifikace lokalit rezidenční segregace“ (Sýkora a kol. 2015a), identifikovat lokality rezidenční segregace a doporučit lokality vhodné pro umístění sociálního bydlení v deseti obcích ČR specifikovaných MPSV. Toto pilotní ověření bylo zpracováno prof. RNDr. L. Sýkorou, PhD., z Přírodovědecké fakulty UK Praha.

Jedním z výstupů projektu jsou dále i metodické materiály zaměřené na řešení problémů osob v bytové nouzi. Postupovaly práce na metodice „Sociální práce v sociálním bydlení“, která pokrývá celý proces poskytování sociální práce ve vztahu k bydlení od posuzování intenzity bytové nouze a vyhledání osob ohrožených ztrátou bydlení, od jejich vstupu do sociálního bydlení, až po ukončení spolupráce. Důraz je kladen na praktickou využitelnost metodiky pro pracovníky v přímém kontaktu s cílovými skupinami sociálního bydlení. Během sledovaného období probíhal připomínkový proces a následná editace metodiky. Následnému vypořádání obdržených připomínek bylo věnováno setkání expertní skupiny Sociální práce v sociálním bydlení, jehož se zúčastnilo celkem 41 osob z řad zástupců státních institucí, obcí, neziskových organizací, akademické sféry a MPSV.

Agentura pro sociální začleňování se v rámci svého působení v jednotlivých lokalitách dlouhodobě zaměřuje na vstupní analýzy a tematické výzkumy ve spolupracujících obcích, řada z nich je zaměřena na problematiku bytové nouze a problematiku osob žijících bez domova (zejména v kategorii ETHOS bez bytu, nevhodné bydlení a nejisté bydlení). V rámci těchto výzkumů byly dále rozvíjeny participativní prvky, zejména fokusní skupiny s lidmi bez domova nebo obyvateli v bytové nouzi.

Opatření nemá na problematiku prosazování rovných příležitostí mužů a žen žádný vliv.

Stanovisko Meziresortní pracovní skupiny:

MPSV oceňuje, že existuje metodika na vytipování lokalit a potřeby osob bez domova jsou mapovány v řadě lokalit. Opatření je plněno.

Opatření 5.1.2d

5.1.2d Zefektivnění sociální práce na obcích/krajích a ÚP ČR, zejm. za účelem posílení terénní sociální práce (včetně práce s osobami před opuštěním institucionální péče nebo výkonu trestu odnětí svobody za účelem prevence bezdomovectví) v souladu s uplatněním metodiky výpočtu pracovníků podle Doporučeného postupu MPSV č. 1/2012.

Gestor: MPSV ve spolupráci s MV, Asociací poskytovatelů sociálních služeb (dále jen „APSS“), Meziresortní pracovní skupinou pro prevenci a řešení problematiky bezdomovectví, SMO ČR, AK ČR, obcemi a kraji.

Termín: 2015.

Kroky:

1. Vypracování návrhu věcného záměru zákona o sociálních pracovnících.

Gestor: MPSV

2. k plnění tohoto opatření přispěje i postupné posílení sociální práce na obcích realizované v souladu se Strategií sociálního začleňování 2014 – 2020.

Gestor: MPSV

Termín: Průběžně.

Plnění opatření:

Plnění za MPSV: Jedním z významných nástrojů sociálního začleňování a prevence sociálně patologických jevů je výkon sociální práce na úrovni obecního úřadu. Pro účely prevence bezdomovectví je primární výkon sociální práce sociálními pracovníky na obecních úřadech obcí s rozšířenou působností a na pověřených obecních úřadech, dále sociálními pracovníky – sociálními kurátory zařazenými do obecních úřadů s rozšířenou působností a metodiky sociální práce a prevence zařazených do krajských úřadů. MPSV činnost sociálních pracovníků zařazených v uvedených úřadech podporuje metodicky a prostřednictvím příspěvku formou účelové dotace určené obcím a krajům (mimo výkon agendy sociálně právní ochrany dětí). Příspěvek je poskytován dle § 35a zákona č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, ve znění pozdějších předpisů, a dle § 102 a § 103 zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů.

Cílem dotace je zajištění garance dostupnosti a kvality výkonu sociální práce v přenesené působnosti. Pro dotaci bylo v roce 2019 alokováno 400 mil. Kč (celkový požadavek obcí a krajů na rok 2019 byl 694 mil. Kč). S tím také souvisí požadavek příslušných obcí a krajů na optimální počet sociálních pracovníků na území ČR v roce 2019 v rozsahu 1 583 pracovních úvazků, skutečně však je zastoupení sociálních pracovníků v rozsahu 1 074 úvazků, což činí pouze 68 % požadovaného počtu optimálních úvazků SP“. Jedním z kritérií při rozdělování alokovaných finančních prostředků je existence sociálně vyloučené lokality ve správním obvodu obce. Peníze bude možné opět využít zejména na financování platů sociálních pracovníků, jejich materiální vybavení pro práci v terénu, na průběžné vzdělávání a supervize.

MPSV vydalo nový Doporučený postup č. 1/2018 k realizaci činností sociální práce na pověřených obecních úřadech, obecních úřadech obcí s rozšířenou působností a krajských úřadech. Sociální práce na obcích byla ze strany MPSV metodicky vedena v rámci pravidelných konzultačních dnů pro krajské metodiky sociální práce a prevence, zasíláním aktuálních informací v průběhu celého roku, vydáváním stanovisek MPSV a prostřednictvím individuální komunikace s jednotlivými krajskými metodiky. I nadále jsou sociální pracovníci obecních úřadů prostřednictvím krajských úřadů měsíčně informováni o tom, která ubytovací zařízení mají schválený provozní řád dle § 33 odst. 3 zákona č. 111/2006 Sb, o pomoci v hmotné nouzi krajskou hygienickou stanicí (Generální ředitelství Úřadu práce ČR (GŘ ÚP ČR) zasílá MPSV; MPSV sděluje krajským úřadům).

V roce 2019 proběhla klíčová jednání s MV ke zjednodušení vydávání náhradních průkazů totožnosti osobám bez domova za doprovodu sociálního pracovníka. Dále proběhla jednání s MSp, Generálním ředitelstvím vězeňské služby a Probační a mediační službou k zajištění kontinuální sociální práce s klienty v oblasti penitenciární a postpenitenciární péče a podílu sociálních kurátorů na restorativní justici a k zajištění kontinuální sociální práce s klienty v průběhu a po ukončení trestního řízení. Na základě těchto jednání byla upravena Metodika Vězeňské služby pro praxi sociálních pracovníků věznic a byl připraven Doporučený postup MPSV pro sociální pracovníky – sociální kurátory a krajské metodiky sociální práce a prevence tak, aby oba dokumenty byly ve vzájemném souladu. Doporučený postup MPSV pro sociální pracovníky – sociální kurátory bude dán na vědomí i GŘ ÚP ČR pro účely poskytování sociálních dávek a sociální práce sociálních pracovníků úřadu práce. Připravovaný Doporučený postup MPSV mimo jiné bude obsahovat část věnovanou problematice bezdomovectví. Důležitá jednání o spolupráci proběhla i se zástupci neziskového sektoru, které v oblasti sociálních služeb zajišťujících podporu osobám ve výkonu trestu odnětí svobody i po propuštění.

K plnění tohoto opatření přispěje i postupné posílení činností sociální práce sociálních pracovníků na obecních úřadech realizované v souladu se Strategií sociálního začleňování 2014–2020. Podpora sociální práce v obcích na obecních úřadech je cílem většiny aktivit oddělení koncepce sociální práce a vzdělávání, a to jak v rámci metodické činnosti, tak aktivní účastí na odborných akcích, tak i realizací systémových projektů (Systémová podpora sociální práce v obcích a Systémová podpora profesionálního výkonu sociální práce II.).

Oblast sociálně právní ochrany dětí

Podpora mladých lidí před odchodem z náhradní péče z hlediska sociálně-právní ochrany dětí

Na včasnou přípravu mladých lidí po odchodu z náhradní péče se soustředí i pracovníci orgánu sociálně-právní ochrany dětí (dále jen „OSPOD“) na úrovni obecních úřadů obcí s rozšířenou působností (dále jen „OÚ ORP“). Ti by měli jako koordinátoři případu odpovědní za poskytování sociálně-právní ochrany (dále jen „SPO“) zajišťovat dítěti staršímu 16 let v náhradní péči přípravu na samostatný život po jeho odchodu z ústavní péče či z náhradní rodinné péče (dále jen „NRP“). Jejich úkolem je zpřístupnit dětem základní informace a dovednosti, jak začít žít samostatně. V tomto směru vyhodnocují situaci dítěte a jeho rodiny a společně plánují tuto přípravu, při níž se pracovníci OSPOD zaměřují na témata jako je volba povolání, další profesní vzdělávání, zaměstnání, příspěvky a sociální dávky, samostatné bydlení, vedení domácnosti, hospodaření s vlastními financemi, vztahy, sexualita a rodičovství.

Hmotné zabezpečení mladých dospělých opouštějících náhradní péči a připravované změny v této oblasti

Specifickou cílovou skupinou, která si zaslouží pozornost z hlediska prevence bezdomovectví, jsou mladí dospělí nezaopatření lidé do 26 let věku, kteří z důvodu zletilosti či nabytí svéprávnosti opouštějí institucionální péči či NRP. Níže jsou uvedena data o počtu mladých lidí, kteří opouštějí náhradní péči z důvodu nabytí zletilosti.

Zánik náhradní péče u dětí probíhající v pobytových zařízeních z důvodu zletilosti

Rok	Nařízená ÚV v zař. pro výkon ÚV	Nařízená OV v zař. pro výkon OV	Děti s nařízeným výchovným opatřením podle § 13a zákona o SPOD umístěné v zařízeních pro výkon ÚV nebo ve středisku výchovné péče	Děti umístěné ve ZDVOP na základě rozhodnutí soudu	Děti umístěné ve ZDVOP na základě žádosti zák. zástupce, dítěte či OSPOD se souhlasem rodiče	Celkem
2013	990	35	11	19	15	1 070
2014	998	39	1	21	18	1 077
2015	926	41	3	14	13	997
2016	797	24	0	9	6	836
2017	765	22	2	12	22	823
2018	706	32	0	3	7	748
2019	660	23	0	4	5	692

*Zdroj: MPSV

**ÚV – ústavní výchova, OV – ochranná výchova, data vycházejí z Ročního výkazu o výkonu sociálně-právní ochrany dětí

Ukončení pěstounské péče, pěstounské péče na přechodnou dobu, poručenství s osobní péčí poručníka, péče jiné fyzické osoby než rodiče z důvodu nabytí plné svéprávnosti dítěte

Rok	Pěstounská péče	Pěstounská péče na přechodnou dobu	Poručenství s osobní péčí poručníka	Péče jiné fyz. osoby	Celkem
2013	584	0	284	357	1 225
2014	628	1	205	218	1 052
2015	676	1	223	244	1 144
2016	614	1	253	198	1 066
2017	647	1	205	186	1 039
2018	744	3	221	214	1 182
2019	659	3	221	189	1 072

*Zdroj: MPSV

Významnou překážkou v naplnění práva této cílové skupiny na nezávislý život je nesystémové řešení jejich hmotného zabezpečení. Mladí nezaopatření lidé opouštějící NRP mají v případě, že je u nich ukončena dlouhodobá pěstounská péče a poručenství s osobní péčí poručníka z důvodu nabytí plné svéprávnosti, nárok na jednorázový příspěvek při ukončení pěstounské péče ve výši 25 000 Kč podle § 47h zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o SPOD“), vyplácený Úřadem práce ČR. Mladým dospělým opouštějícím zařízení pro výkon ústavní nebo ochranné výchovy je přímo zařízením vyplacen jednorázový příspěvek dítěti při ukončení pobytu v zařízení pro výkon ústavní výchovy nebo ochranné výchovy, a to na základě § 33 zákona č. 109/2002 Sb., o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních. Výši příspěvku stanoví samotné zařízení podle posouzení potřeb a zdrojů dítěte. Jednorázová podpora však nestačí mladým lidem k tomu, aby se mohli plně osamostatnit, najít si a udržet si bydlení a celkově se plnohodnotně zapojit do běžného života společnosti.

Jak v případě dlouhodobé pěstounské péče či osobní péče poručníka, tak v případě péče ve školském zařízení pro výkon ústavní nebo ochranné výchovy není mladému dospělému garantován nárok na trvání podpory po dobu jeho nezaopatřenosti (typicky z důvodu pokračování v soustavné přípravě na výkon budoucího povolání). Osoby, které byly do dne zletilosti svěřeny do pěstounské péče či osobní péče poručníka mají stále nárok na dávky pěstounské péče za předpokladu, že dále studují (jsou nezaopatřené) a sdílí společnou domácnost s bývalým pěstounem či poručníkem.

V případě dlouhodobé pěstounské péče a osobní péče poručníka záleží též na souhlasu bývalého pěstouna či poručníka, v případě školských zařízení pro výkon ústavní výchovy rovněž jednoznačný nárok na uzavření smlouvy o tzv. dobrovolném pobytu není dán, tato smlouva navíc není žádným způsobem blíže upravena a nejsou ani omezeny podmínky jejího vypovězení, což pro mladého dospělého nastoluje silný stav nejistoty a posiluje to jeho závislost na náhradní péči.

V roce 2019 připravovalo MPSV novelu zákona o SPOD, jejímž dílčím cílem bylo zvýšit adresnost a efektivnost dávkové pomoci poskytované dospělým nezaopatřeným osobám po skončení náhradní péče, kdy je navrhováno sloučení dosavadních různých finančních transferů pomáhajících těmto mladým lidem do jedné měsíčně se opakující peněžité dávky – zaopatřovacího příspěvku a sjednocení tzv. „odchodného“. Záměrem MPSV je zakotvit úpravu zaopatřovacího příspěvku pro mladé dospělé po skončení péče nahrazující péči rodičů (dále jen „zaopatřovací příspěvek“) jako dávky určené nezaopatřeným zletilým osobám do 26 let věku nebo nezaopatřeným nezletilým osobám, kterým byla přiznána plná svéprávnost, ke zmírnění jejich nepříznivé sociální situace poté, kdy zanikla pěstounská nebo poručnická péče nebo ústavní výchova oprávněných osob v důsledku nabytí plné svéprávnosti nebo zletilosti těmito osobami, a to po dobu jejich nezaopatřenosti.

Zaopatřovací příspěvek bude mít formu příjmově netestované nepojistné dávky sociálního zabezpečení, která sjednotí dosavadní roztržitěnou úpravu zaopatření mladých dospělých po skončení náhradní ústavní i rodinné péče, a zejména z něj učiní nárokovou záležitost. Tato dávka nahradí dosavadní formy podpory hmotného zabezpečení mladých dospělých. Současně je plánováno zavedení zaopatřovacího příspěvku ve formě jednorázové dávky, která nahradí dosavadní příspěvek při ukončení pěstounské péče na straně jedné, a dosavadní „jednorázový peněžitý příspěvek dítěti, jemuž byl ukončen pobyt v zařízení ústavní péče“ na straně druhé. Nový navrhovaný příspěvek tzv. „odchodné“ bude sjednocen na 25 000 Kč. Smyslem a účelem navrhované úpravy je jak její větší přehlednost a sjednocení, tak i posílení postavení mladého dospělého a jeho svobodného rozhodování, podobně jako tomu bylo v případě zavedení příspěvku na péči v oblasti sociálních služeb (který však reaguje na jiné typy nepříznivé sociální situace, totiž závislost oprávněné osoby na péči jiné osoby). V prosinci 2019 byl návrh novely předložen do mezirezortního připomínkového řízení, nyní probíhá projednávání v komisích Legislativní rady vlády.

Oblast rodiny

MPSV v rámci dotací ze státního rozpočtu, ale i prostředků z ESF financuje provoz sociálních služeb, služeb pro rodiny a seniory bez ohledu na národnostní příslušnost. Služby jsou mimo jiné zaměřeny na osoby ohrožené na trhu práce, ohrožené sociálním vyloučením nebo sociálně vyloučené a jejich integraci.

Cílem podpory jsou převážně rodiny, ať funkční, v rámci kterých je zájem působit preventivně a předcházet tak problémům, tak rodiny se zhoršenou situací, v rámci kterých je třeba řešit problémy (chudoba, nezaměstnanost, domácí násilí, náročnost péče, mezilidské vztahy, rodiny a senioři bez domova). V rámci dotačních titulů na podporu rodin a seniorů jsou podporovány neziskové organizace, které nabízejí aktivity směřující jak k obecnému zvyšování rodičovských kompetencí, tak k řešení konkrétních problémů skrze osvětu, vzdělávání či konkrétní právní, psychologické či sociální poradenství.

Opatření nemá na problematiku prosazování rovných příležitostí mužů a žen žádný vliv.

Stanovisko Meziresortní pracovní skupiny:

MPS považuje uvedené podpory za potřebné, ale doposud nevedou k systémovému řešení problému osob opouštějících instituce. Opatření není plněno.

Opatření 5.1.2e

5.1.2e Vytvoření metodiky pro sociální pracovníky (k vytváření sítí služeb, do kterých v rámci multidisciplinární spolupráce zapojí i další odborníky a instituce za účelem vyhledávání ohrožených osob nebo možností řešení potřeb spojených s bydlením), která však bude zaměřena také na další pracovníky veřejných služeb a institucí, kteří s touto cílovou skupinou přicházejí do kontaktu (městští strážníci, zdravotní personál atd.).

Gestor: MPSV ve spolupráci s Agenturou pro sociální začleňování, MV, Meziresortní skupinou k řešení bezdomovectví.

Termín: 2014.

Plnění opatření:

MPSV v roce 2019 pracovalo na legislativním ukotvení nových druhů sociálních služeb zaměřených na řešení potřeb klientů sociální práce spojených s bydlením prostřednictvím návrhu novely zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách. Rovněž metodicky podporovalo multidisciplinární spolupráci zapojující do procesu řešení této nepříznivé sociální situace všechny zainteresované subjekty.

V pilotním nastavení a ověření modelů sociální práce v projektu „Systémová podpora profesionálního výkonu sociální práce II“, které je realizováno od června 2019 veřejnou zakázkou, bude současně ověřena spolupráce v rámci interdisciplinárních a multidisciplinárních týmů v rámci jednotlivých typů intervenčních míst a navrhovaných typových pozic sociální práce. Výstupy budou odevzdány v průběhu roku 2020 a jejich součástí budou i nelegislativní návrhy.

V neposlední řadě je od března 2018 řešen projekt VÚPSV: TL01000229 „Provádění depistáže a následné stanovení cílů pomoci sociálními pracovníky obecních úřadů“, jehož jedním z výstupů je metodika pro sociální pracovníky obecních úřadů k provádění depistáže jako standardní metody pro vyhledávání ohrožených osob. Pro MPSV budou výstupy projektu podkladem ke tvorbě dalších metodických materiálů, které podpoří rozšíření oblasti působení sociální práce v oblasti sociální prevence metodou depistáže. Pro rok 2020 je v plánu vytvoření doporučeného postupu, který bude vycházet přímo z výstupů tohoto výzkumu. Potřebnost metodiky je odůvodněná, neboť role obcí je v oblasti zajištění bydlení i výkonu sociální práce klíčová. Z tohoto důvodu je navrhován posun plnění tohoto opatření.

Opatření nemá na problematiku prosazování rovných příležitostí mužů a žen žádný vliv.

Stanovisko Meziresortní pracovní skupiny:

Opatření je plněno.

Opatření 5.1.2f

5.1.2f Pilotní projekty zaměřené na sociální inovace v oblasti prevence a řešení bezdomovectví (multidisciplinární spolupráce, peer support – zapojení bývalých bezdomovců) včetně zvážení využití podpory z fondů EU.

Gestor: MPSV.

Termín: Průběžně.

Popis opatření: V období 2014–2020 se naskýtá prostor odzkoušet v ČR dosud nerealizované (příp. jen v nějakém regionu, místě či jiným způsobem) nástroje z oblasti prevence a řešení bezdomovectví, a to s přispěním Evropských strukturálních a investičních fondů Evropské unie. Dosavadní podpora směřovala zejména do oblastí sociálních služeb dle zákona č. 108/2006, o sociálních službách. Dle Koncepce měly vzniknout zejména nástroje s potenciálem udržitelné systémové změny v oblasti prevence bezdomovectví, zefektivnění současného systému sociálních, zdravotních a dalších začleňujících služeb a nástroje podporující přechod osob bez domova do bydlení.

Kroky:

1. Zjištění možnosti podpory aktivit zaměřených na sociální inovace v oblasti prevence a řešení bezdomovectví v OPZ, příp. v dalších operačních programech, včetně zjištění poptávky potenciálních realizátorů.

Gestor: MPSV ve spolupráci s Meziresortní pracovní skupinou

Termín: 1. pol. roku 2014

2. Spolupráce s příslušným řídicím orgánem na vypsání výzev na podporu aktivit zaměřených na sociální inovace v oblasti prevence a řešení bezdomovectví.

Gestor: MPSV ve spolupráci s Meziresortní pracovní skupinou

Termín: 1. pol. roku 2015

3. V případě úspěšného vypsání výzvy dle předchozího kroku poskytování podpory při předkládání projektových žádostí a provádění a řízení vybraných projektů.

Gestor: MPSV ve spolupráci s Meziresortní pracovní skupinou

Termín: Před a v průběhu realizace projektů

4. Vyhodnocení úspěšnosti podpořených projektů (a případně plošná podpora z Prioritní osy 2 OPZ).

Gestor: MPSV odbor 82 ve spolupráci s 92, 83 a Meziresortní pracovní skupinou

Termín: Milníky v průběhu projektů v případě podpory z Prioritní osy 3 OPZ (termíny zatím nelze přesně určit); do roku 2017.

Plnění opatření:

MPSV vnímá jako klíčový faktor politiky zaměstnanosti a snižování chudoby v ČR podporu služeb péče o děti. K těm patří např. poskytování služby péče o dítě v dětské skupině (zákon č. 247/2014 Sb., o poskytování služby péče o dítě v dětské skupině a o změně souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů), od začátku roku 2016 byl rovněž zahájen projekt „Podpora implementace dětských skupin“. V dětských skupinách je zaručena kvalita poskytované péče, neboť je stanoven například maximální počet dětí ve třídě i na pečující osobu, odborná kvalifikace pečujících osob, plán výchovy a péče, či hygienické požadavky. Aktuálně je připravena novela zákona o dětské skupině, která bude předložena vládě v roce 2020. Novela má zavést změnu názvu dětské skupiny na „jesle“, financování ze státního rozpočtu a nastavit kvalitu poskytování služby péče o dítě v dětské skupině pomocí standardů kvality.

MPSV pokračovalo v realizaci systémového projektu „Podpora implementace služby péče o děti od šesti měsíců do čtyř let v tzv. mikrojeslích a pilotní ověření služby“, který je financovaný z Evropského sociálního fondu. Mikrojesle jsou veřejným zařízením péče o děti od šesti měsíců do čtyř let v malém kolektivu maximálně čtyř dětí.

Kromě pilotního ověření nové služby mikrojeslí a metodické podpory poskytovatelům se projekt také zaměřuje na zhodnocení a návrh vzdělávání pečujících osob o nejmenší děti do zahájení povinné školní docházky. Na začátku roku 2019 bylo celkově podpořeno 102 mikrojeslí v částce 253 milionů korun, převážná většina pokračuje z výzvy č. 126 a 127 a navíc vznikne 40 nových zařízení. Operační program Zaměstnanost podporuje také mimoškolní péče o děti mladšího školního věku, která je důležitým prvkem pro integraci dětí ze znevýhodněného prostředí a působí jako prevence negativních sociálních jevů.

V roce 2018 ukončil svou realizaci projekt "Pilotní testování rychlého zabydlení rodin s dětmi (Rapid Re-housing), který byl realizován ve výzvě č. 24 „Sociální inovace v oblasti sociálního začleňování a přístupu na trh práce pro nejohroženější skupiny". Hlavním výsledkem projektu je, že 96 % náhodně vybraných rodin v bytové nouzi (48 rodin z 50) si udrželo s poskytnutou podporou nájemní byt po dobu minimálně jednoho roku a po třech letech je nyní úspěšnost stále vyšší než 80 %. Přístup "Housing first" tedy vykazuje vysokou úspěšnost v ukončování bezdomovectví a prokazuje zlepšení stability a zdraví rodin, přispívá k sociální integraci rodin a k prevenci institucionalizace dětí. Na základě zkušeností z tohoto projektu byla ve spolupráci MPSV, Agentury pro sociální začleňování a Platformy pro sociální bydlení zpracována výzva č. 108 „Podpora programu Housing First (Bydlení především)", která byla vyhlášena v prosinci 2018 s uzávěrkou do května 2019. Ve výzvě č. 124 „Podpora inovačního řešení" pokračoval v realizaci projekt „Posílení znalostní základny samospráv pro snižování a ukončování bezdomovectví" (více bod 5.4.2d).

Opatření má pozitivní dopad na rovnost žen a mužů.

Stanovisko Meziresortní pracovní skupiny:

MPS považuje opatření za plněné.

Opatření 5.1.2g

5.1.2g Systemizace aktivit a činností zaměřených na prevenci bezdomovectví a sociálního vyloučení na ORP a krajích zejména v těchto oblastech:

- prevence zadlužování např. formou protidluhového poradenství, podpory aktivit obcí směřujících k včasnému řešení dluhů souvisejících s bydlením;
- identifikace důvodů ohrožení ztráty bydlení a distribuce informací;
- fungování jako kontaktní bod pro osoby ohrožené ztrátou bydlení;
- zprostředkování pomoci vedoucí k řešení problémů ohrožujících udržení bydlení nebo jeho opětovného nalezení z důvodu předlužení nebo zadlužení (přístup k oddlužení, právní pomoc);
- zprostředkování odborného poradenství;
- poskytování základních informací o možnostech získání sociálních dávek a o právní pomoci;

Vytvoření metodiky pro sociální pracovníky (k vytváření sítí služeb, do kterých v rámci multidisciplinární spolupráce zapojí i další odborníky a instituce za účelem vyhledávání ohrožených osob nebo možností řešení potřeb spojených s bydlením), která však bude zaměřena také na další pracovníky veřejných služeb a institucí, kteří s touto cílovou skupinou přicházejí do kontaktu (městští strážníci, zdravotní personál atd.).

Gestor: MPSV ve spolupráci s obcemi, SMO ČR, kraji, AKČR, APSS

Termín: 2015.

Plnění opatření:

Za MPSV je nutné vyzdvihnout dlouhotrvající, každoroční a rostoucí podporu sociální služby "odborné sociální poradenství", které je poskytováno bezplatně všem klientům, tedy případně i zájemcům o službu z řad lidí, kterým hrozí ztráta domova z důvodu zadlužení. V roce 2019 bylo podpořeno v úhrnu přes 500 služeb odborného sociálního poradenství, z nichž velká většina je schopna poskytnout protidluhové poradenství. V roce 2018 byly podpořeny služby odborného sociálního poradenství v částce přesahující 480 mil. Kč. Pro rok 2019 dosáhla celková částka podpory těchto služeb téměř 530 mil. Kč, což představuje nárůst téměř o 50 mil. Kč. Došlo tedy opět k navýšení finančních prostředků na sociální služby poskytující odborné sociální poradenství.

MPSV realizuje každým rokem **národní dotační titul (dále jen „NDT“) Rodina**. Cílem tohoto programu je podpora služeb pro rodinu preventivního a podpůrného charakteru. Tyto služby by měly posilovat rodičovské kompetence, zkvalitňovat rodinné vztahy, podporovat rodiny v péči o děti, jejich výchově a při harmonizaci práce a rodiny. Cílem je poskytnout komplexní pomoc rodině jako celku (tj. širší rodině včetně dětí a prarodičů). V roce 2019 činila celková alokace uvedeného dotačního titulu 96,5 mil. Kč.

NDT je rozdělen do dvou dotačních oblastí. V první dotační oblasti – **Preventivní aktivity na podporu rodiny, partnerství a rodičovství** – je hlavním cílem posílit rodičovské kompetence, zkvalitnit rodinné vztahy, poskytnout komplexní pomoc rodinám s dětmi, které se mohou ocitnout nebo se ocitají v ohrožení a předcházet jeho případnému prohlubování. Podporovány jsou především aktivity směřující k předcházení negativních jevů v rodině, zároveň jsou tyto aktivity cílené nejen na úzce vymezenou skupinu rodin, ale na všechny rodiče a děti. V druhé dotační oblasti – **Podpora práce s dětmi a rodinami v oblasti SPOD** – je hlavním cílem podporovat přímou práci s ohroženými dětmi a rodinami. Aktivity jsou zaměřené zejména na rozvoj metod přímé práce s dětmi při řešení případů dětí a rodin, které jsou v agendě SPOD (výjimku tvoří aktivity pro osvojitelské rodiny a biologické děti pěstounů).

MPSV realizuje každoročně celonárodní soutěž, od roku 2018 spojenou jako „**Obec přátelská rodině a seniorům**“, která má dvě dotační oblasti – I. Dotační oblast „Obec přátelská rodině“ a II. dotační oblast „Obec přátelská seniorům“. Soutěž Obec přátelská rodině je soutěží pořádanou MPSV a Stálou komisí pro rodinu, rovné příležitosti a národnostní menšiny ČR PSP ČR ve spolupráci s Rodinným svazem ČR, Sítí pro rodinu, Svazem měst a obcí ČR a Sdružením místních samospráv ČR. Program cílí na všechny obce, města, statutární města a městské části (dále jen „obce“) ČR, které mají za úkol propagovat pro-rodinnou atmosféru a podněcovat její rozvoj (např. realizací prorodinných opatření a aktivit) právě na komunální úrovni. V roce 2019 bylo oceněno v I. dotační oblasti celkem 12 obcí. Dotační oblast II. soutěže „**Obec přátelská seniorům**“ pořádá MPSV ve spolupráci s Radou vlády pro seniory a stárnutí populace a Sdružením místních samospráv ČR. Hlavním cílem dotačního titulu je podpora seniorů a mezigeneračního soužití na místní úrovni. Touto podporou se myslí zejména realizace aktivit a zavádění opatření na úrovni obcí vedoucích k podpoře seniorů v nich žijících a posilování mezigenerační soudržnosti osob. V roce 2019 bylo oceněno v II. dotační oblasti celkem 15 obcí. Celkově bylo v roce 2019 rozděleno mezi oceněné v obou dotačních oblastech přes 18 mil. Kč.

Opatření nemá na problematiku prosazování rovných příležitostí mužů a žen žádný vliv.

Stanovisko Meziresortní pracovní skupiny:

MPS považuje projekty za krátkodobé rozšíření služeb, které po skončení projektu zaniknou. Opatření je plněno částečně.

Opatření 5.1.2h

5.1.2h Prevence exekuce: Analyzovat možnosti zavedení nástroje soudního vystěhování po vzoru vídeňské organizace FAWOS.

Gestor: MPSV ve spolupráci s MSp.

Termín: 2014.

Plnění opatření:

MPSV v rámci projektu „Podpora sociálního bydlení“ zveřejnilo v roce 2018 analýzu systému FAWOS (Fachstelle für Wohnungssicherung, dostupné na stránkách MPSV (www.mpsv.cz)), který je mezi odborníky na problematiku sociálního bydlení vnímán jako jeden z vhodných způsobů řešení problematiky bytové nouze v prostředí současných evropských metropolí. Tato analýza je jedním z podkladových materiálů ke koncepční činnosti (aktualizace Koncepce sociálního bydlení atd.) projektu MPSV „Podpora sociálního bydlení – metodická a informační podpora v oblasti sociálních agend“. V rámci tohoto projektu jsou sbírány zkušenosti z pilotujících obcí, přičemž některé spolupracující obce využívají ve svých systémech sociálního bydlení tzv. notářskou doložku přímé vykonatelnosti (notářské zápisy se svolením k vykonatelnosti, § 71a a násl. zákona č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti, ve znění pozdějších předpisů.).

Tomuto tématu bylo věnováno i setkání expertní skupiny Poskytovatelé bytového fondu, které za účasti 30 osob proběhlo 12. července 2019 v Praze. Využívání notářské doložky, která umožňuje rychlejší průběh soudního vystěhování v případě neplacení nájmu, je dosud experty vnímáno nejednoznačně.

Na jedné straně je vyzdvižována efektivita tohoto opatření pro pronajímatele i pro samotné klienty, kteří jsou takto motivováni své dluhy začít řešit včas se sociálními pracovníky a vyhnout se tak dluhové pasti. Na straně druhé je zdůrazňována právě ochrana klientů před důsledky tohoto opatření, jeho možná zneužitelnost a potřeba řešit bytovou situaci těchto osob i po jejich vystěhování. Dopady i samotné znění notářské doložky budou v projektu MPSV dále analyzovány a konzultovány s experty, včetně zástupců Notářské komory, i v následujícím období.

V roce 2019 MPSV pokračovalo ve spolupráci s MSp z předchozího roku. Spolupráce se týká zejména úvah o právní úpravě nástroje směřujícího k prevenci ztráty bydlení osob, které se dostanou do situace, kdy jim již ztráta bydlení hrozí.

V současné době ustanovení § 340 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, stanoví, že pokud má dojít k výkonu rozhodnutí vyklizením nemovité věci, stavby, bytu nebo místnosti, soud vyrozumí povinného nejméně 15 dnů předem, kdy bude vyklizení provedeno, a vyrozumí o tom rovněž oprávněného a příslušný orgán obce. Příslušným orgánem obce se pak rozumí obecní úřad obce, na jejímž území se vyklizovaný objekt nachází. Obec, na jejímž území má člověk, jemuž hrozí ztráta bydlení, bydliště, se tak o této skutečnosti dozví a může v rámci svých možností poskytnout danému člověku vhodnou sociální pomoc.

MPSV zastává stanovisko, že obec se o hrozící ztrátě bydlení dozví příliš pozdě a není schopna danému člověku poskytnout efektivní pomoc. Dle MPSV by měl soud obec informovat o skutečnosti, že člověku na jejím území hrozí ztráta bydlení, v dřívější fázi soudního řízení, aby sociální pomoc mohla směřovat zejména k udržení člověka v současném bydlení.

Jedna z úvah směřovala k tomu, že namísto toho, aby soud informoval obec, poučil by účastníka řízení o možnosti využít sociálních služeb, které obec nabízí. MPSV tuto možnost nepovažuje za vhodnou, a to z důvodu, že lidé v praxi nevyhledávají sociální pomoc sami z vlastní iniciativy, a to ani v případě, kdy mají nějaké povědomí, že něco takového existuje. Když už lidé začnou sociální služby vyhledávat, je to zpravidla pozdě nebo tak činí na poslední chvíli (tj. těsně před vystěhováním nebo když už se ocitnou bez domova). A často zde již nejsou možnosti, jak jim pomoci, přestože by tu takové možnosti byly, kdyby pomoc vyhledali dříve (lidé často nemají ani povědomí o tom, že je zde možnost čerpat sociální dávky na bydlení apod.). Ze zkušeností MPSV vyplývá, že sociální služby a pomoc je třeba aktivně nabízet a lidé je pak spíše využijí, přestože nejsou povinni sociální službu přijmout. Od úvah o poučovací povinnosti bylo proto upuštěno.

Problematické se však ukázalo určení, v jaké fázi řízení, resp. u jakého typu řízení, by k informování obce ze strany soudu mělo dojít. Je totiž třeba vzít v úvahu, že ke hrozbě ztráty bydlení dochází ve více typech řízení s různým předmětem. Jde zejména o žalobu nájemce na přezkoumání oprávněnosti výpovědi dle § 2290 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů, žalobu na vyklizení – ať už po skončení nájmu nebo např. výpůjčky či výprosy, následované nařízením vyklizení na návrh oprávněného v případě nesplnění této povinnosti dobrovolně, nebo také prodej nemovité věci za účelem uspokojení pohledávek v exekučním, vykonávacím či insolvenčním řízení.

V úvahu přichází zavedení informační povinnosti v některém z nalézacích řízení, jejichž předmětem může být přezkoumání výpovědi nájmu či přezkoumání trvání nájmu, výpůjčky či výprosy a řízení o žalobě na vyklizení. Je třeba vzít v úvahu, že dle dostupných statistik je řízení o žalobě na vyklizení výrazně více, než žalob týkajících se přezkumu oprávněnosti výpovědi a trvání nájmu. Spojení informační povinnosti s určitým okamžikem v rámci řízení o žalobě na vyklizení se tak zatím jeví jako relevantní možnost řešení.

MSp by považovalo za smysluplné spojit případnou informační povinnost nejdříve s okamžikem vydání rozhodnutí o žalobě na vyklizení, v němž soud uloží účastníkovi řízení vyklidit daný objekt. V tuto chvíli má účastník řízení právo podat odvolání. Pokud odvolání nepodá, nabude rozhodnutí účinnosti ve lhůtě 15 dní od doručení písemného vyhotovení rozhodnutí účastníkovi (§ 204 odst. 1 občanského soudního řádu). Účastník řízení má pak povinnost obydli dobrovolně vyklidit do 15 dnů od právní moci rozsudku. Soud může určit lhůtu delší (§ 160 odst. 1 občanského soudního řádu). Teprve po uplynutí této lhůty se rozsudek stává vykonatelným (§ 161 odst. 1 občanského soudního řádu) a oprávněný se může domáhat vyklizení obydlí v rámci řízení o výkonu rozhodnutí. Soud by tak o hrozící ztrátě bydlení člověka informoval obec v okamžiku, kdy by zde byl ještě dostatečný časový prostor pro zprostředkování sociální pomoci.

Poněkud problematičtější je situace, v níž je člověk ohrožen ztrátou bydlení v důsledku toho, že nemovitá věc, kterou vlastní a v níž bydlí, bude zpeněžena za účelem uspokojení pohledávek věřitelů ve vykonávacím/exekučním/insolvenčním řízení. K tomu totiž zpravidla dochází nezávisle na předmětu nalézacího řízení dotýkajícího se bydlení dané osoby a povinnost soudu informovat obec ještě v rámci nalézacího řízení zde není možná. K ohrožení člověka tím, že přijde o bydlení v důsledku toho, že nemovitá věc, kterou vlastní a ve které bydlí, bude zpeněžena, dojde až ve chvíli kdy se soud/exekutor rozhodne pro tento způsob výkon rozhodnutí, resp. kdy dojde ke zpeněžení majetku dlužníka v rámci konkursu nebo oddlužení v insolvenčním řízení.

Zároveň je však třeba poukázat na to, že přinejmenším v oddlužení je bydlení dlužníka chráněno (§ 398 odst. 6 insolvenčního zákona) a výskyt těchto případů by nemusel být příliš častý. Jednání MPSV a MSp zatím nevedla k jednotnému stanovisku a vzhledem k výše nastíněným problémům souvisejícím s touto problematikou je možnost legislativního zakotvení informační povinnosti soudu nadále analyzována. Při dalších úvahách o parametrech možné úpravy bude třeba přihlídnout zejména k tomu, aby nedošlo k nepřipadnému administrativnímu zatížení soudů. Dále je třeba si uvědomit, že toto opatření nemůže přispět k řešení hlavního problému, který spočívá v nedostatku dostupného bydlení v určitých oblastech.

Opatření nemá na problematiku prosazování rovných příležitostí mužů a žen žádný vliv.

Stanovisko Meziresortní pracovní skupiny:

Opatření je plněno.

Opatření 5.1.2ch

5.1.2ch Zabezpečení návaznosti nástrojů sociální politiky na odpovídající nástroje bytové politiky umožňující co nejrychlejší přechod osob z bezdomovectví do trvalého bydlení (zejména vytvoření systému bydlení s podporou).

Gestor: MPSV ve spolupráci s MMR a ÚV a s Meziresortní pracovní skupinou.

Termín: v návaznosti na zpracování Koncepce sociálního bydlení (III. Q 2014)

Plnění opatření:

V rámci projektu MPSV „Sociální bydlení – metodická a informační podpora v oblasti sociálních agend“ jsou v šestnácti spolupracujících obcích v souladu s vládou schválenou Konceptí sociálního bydlení ČR 2015-2025 pilotovány místní systémy sociálního bydlení. Jedním z principů Koncepce, k jejichž dodržování se obce zavázaly, je také princip bydlení v bytě, tedy důraz na bezprostřední poskytnutí standardního bydlení osobám v akutní bytové nouzi, které je koncipováno jako klíčový nástroj sociální práce s těmito osobami. Bydlení v sociálních bytech je na základě dodržování tohoto principu poskytováno bez kontroly tzv. připravenosti nebo kompetencí k samostatnému bydlení. Celkově má být takto v rámci projektu MPSV do jeho ukončení zajištěn přechod do standardního bydlení více než 450 domácnostem.

Poznatky z obcí spolupracujících v projektu MPSV byly dále využívány pracovníky projektu při koncipování metodických materiálů, které se tématu provázání sociální a bytové politiky na místní úrovni obsáhle věnují. Jednalo se zejména o v roce 2019 vydanou metodiku Nevyhovující bydlení a možnosti jeho řešení, která především sociálním pracovníkům obcí poskytuje informace o možnostech řešení problematiky nevyhovujícího bydlení lidí s využitím síťování aktérů sociální i bytové politiky. Metodika se dále zaměřuje na provázání těchto politik na místní úrovni s dalšími nástroji sociální politiky a tematizuje i vztah bydlení a sociálních dávek, technické a hygienické standardy bytů a problematiku spolupráce obcí v rámci místních koncepcí bydlení. Obce spolupracující v rámci projektu MPSV také vypracovaly vlastní koncepcie sociálního bydlení, na jejichž základě je poskytování bydlení a návazné sociální práce na místní úrovni dále ověřováno a vyhodnocováno. Tyto koncepce představují informační a metodickou bázi pro tvorbu a udržitelnost místních systémů sociálního bydlení.

Opatření nemá na problematiku prosazování rovných příležitostí mužů a žen žádný vliv.

Stanovisko Meziresortní pracovní skupiny:

MPS se domnívá, že žádný systém bydlení s podporou doposud nevznikl. Opatření je plněno částečně.

Opatření 5.1.2i

5.1.2i Vytvoření opatření, příp. též metodiky k řešení zadluženosti nejchudších obyvatel, kteří již ztratili nebo jsou ohroženi ztrátou bydlení (osoby, které nedosáhnou na osobní bankrot).

Gestor: MPSV ve spolupráci s Meziresortní pracovní skupinou (MMR, MF, MSp, MLP).

Termín: 2015.

Popis opatření: Problém zadlužení na nájemném a službách za bydlení a zadlužení obecně představuje jeden z nejvýznamnějších zdrojů „cest k bezdomovectví“. Prevence proti bezdomovectví se nemůže obejít bez řešení této problematiky. Nejsou známy celkové údaje o rozsahu těchto dluhů (ani co do výše, ani co do počtu dlužníků a jejich skladby.) Proto je třeba nejprve zmapovat tuto situaci. Jde o mnohovrstevný problém, proto je třeba z něj učinit i téma pro zkoumání v širších souvislostech – tedy i za pomoci Operačního programu Lidské zdroje a zaměstnanost (dále jen „OP LZZ“). Na druhé straně by samy projekty financované z operačních programů měly umožnit dílčí řešení v nejaktuálnějších situacích. Je užitečné samostatně řešit problémy dluhů na nájemném a službách za bydlení a problémy ostatních dluhů. Opatření by mělo přispět ke snížení nákladů spojených s péčí o lidi bez domova. Řešení není možné bez úzké spolupráce s dalšími resorty (tj. vč. MF, MMR).

Kroky:

1. Provedení faktické a legislativní analýzy současného stavu situace prostřednictvím OP LZZ: Počet a skladba osob, které jsou z důvodu zadluženosti ohrožené ztrátou bydlení nebo bezdomovci, rozsah a výše jejich dluhů, analýza funkčnosti současných systémů a nástrojů (dávky státní sociální podpory, hmotná nouze, legislativa), analýza v zahraničí používaných nástrojů, dobré praxe obcí v ČR atd.

Gestor: MPSV, spolupráce MSp, Meziresortní pracovní skupina (tj. vč. MMR, MF)

Termín: Předložit projekt v rámci OP LZZ do 3. Q 2014

2. Návrh nástrojů řešení nepříznivé situace spojené s bydlením a) u osob ohrožených ztrátou bydlení (zejm. z důvodu dluhů na nájemném a službách za bydlení), b) u bezdomovců (včetně osob na ubytovnách).

Gestor: MPSV, spolupráce MSp, MLP, Meziresortní pracovní skupina (tj. vč. MMR, MF)

Termín: Vázáno na přijetí zákona o sociálním bydlení

Plnění opatření:

V projektu MPSV „Podpora sociálního bydlení“ byla v roce 2019 zveřejněna Metodika sociální práce v sociálním bydlení, která pokrývá celý proces sociální práce poskytované v souvislosti s řešením problematiky bytové nouze, tedy od vyhledání osob ohrožených ztrátou bydlení, podporou před a při vstupu do sociálního bydlení, až po ukončení spolupráce s klientem. Metodika představuje postupy řešení nepříznivé sociální situace osob ohrožených ztrátou bydlení i osob bez přístřeší včetně řešení problému jejich zadlužení.

Dále se tématem zabývá v předchozím období aktualizovaná „Metodika prevence ztráty bydlení“, která je dostupná online na webových stránkách projektu (<http://socialnibydeni.mpsv.cz/cs/dokumenty/metodiky-cz>). Významnou součástí této metodiky je i komplexní popis konkrétních postupů řešení neplnění finančních závazků domácností ohrožených ztrátou bydlení.

MŠP v tomto volebním období opětovně předložilo vládě návrh zákona, kterým se mění zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů. Cílem návrhu je legislativní řešení nadměrného zadlužení některých osob ústícího do tzv. dluhové pasti prostřednictvím zpřístupnění institutu oddlužení širšímu okruhu poctivých dlužníků za současného zapojení těchto dlužníků do transparentní ekonomické činnosti. Uvedený návrh byl předkládán v souvislosti s řešením excesivního zadlužení fyzických osob, vůči kterým jsou pohledávky zpravidla vymáhány exekučně. Do konce minulého volebního období Poslanecké sněmovny nebylo projednání uvedené novely skončeno (sněmovní tisk 1030). V tomto volebním období nicméně došlo k předložení návrhu ve shodném znění, který vláda dne 17. 1. 2018 schválila. Vládní návrh zákona byl v lednu 2019 přijat Parlamentem ČR a následně dne 7. února 2019 vyhlášen pod číslem 31/2019 Sb. Zákon nabyl účinnosti dne 1. června 2019.

Tato tzv. „oddlužovací novela“ insolvenčního zákona především zpřístupnila oddlužení širšímu okruhu dlužníků. Novela odstranila překážku pevné procentuální hranice (30 %) pro vstup do oddlužení i pro závěrečné osvobození dlužníka od dosud neuhrazených pohledávek nezajištěných věřitelů. Standartní doba oddlužení zůstala zachována v délce 5 let, zkrácená doba oddlužení nově činí 3 roky. Splnění oddlužení ve zkrácené době je umožněno běžným dlužníkům při splacení 60 % pohledávek nezajištěných věřitelů a dále osobám zvláště zranitelným, kterými jsou starobní důchodci a osoby postižené invaliditou. Po účinnosti novely insolvenčního zákona č. 230/2019 Sb. splní oddlužení ve zkrácené době i fyzické osoby, kterým vznikly nezajištěné dluhy převážně před dovršením 18. roku věku. Novela přinesla také ochranu nezajištěného obydlí dlužníka (tzv. „chráněné obydlí“) před zpeněžením v insolvenčním řízení. V zákonem preferovaném způsobu oddlužení plněním splátkového kalendáře se zpeněžením majetkové podstaty není dlužník povinen vydat ke zpeněžení

přiměřené obydlí, jehož hodnota nepřesahuje hodnotu stanovenou nařízením vlády č. 189/2019 Sb., o způsobu určení hodnoty obydlí, které dlužník není povinen vydat ke zpeněžení. Dle tohoto nařízení se hodnota obydlí určí výpočtem na základě částky na zajištění obydlí v dlužníkově bydlišti a na základě počtu zohledňovaných osob (těmi jsou osoby žijící s dlužníkem ve společné domácnosti, ke kterým má dlužník vyživovací povinnost). Institut chráněného obydlí přispívá k zajištění minimální životní úrovně dlužníka v oddlužení.

Opatření nemá na problematiku prosazování rovných příležitostí mužů a žen žádný vliv.

Stanovisko Meziresortní pracovní skupiny:

Insolvenční novela byla pozitivním krokem, nicméně stále zůstává velký počet lidí, kteří na oddlužení nedosáhnou. Opatření není plněno.

Opatření 5.1.2j

5.1.2j Pilotní tříleté odzkoušení modelu „Housing First“ (dále jen „HF“) zaměřeného nejprve na bydlení, jehož cílem by bylo mj. sledovat úspěšnost uživatelů zařazených do testování v prvním roce v udržení si samostatného bydlení po dva následující roky – a to v komparaci s konvenčními /dosud převažujícími přístupy k řešení bezdomovectví, se zvážením využití podpory z fondů EU.

Gestor: MPSV ve spolupráci s MMR, Agenturou pro sociální začleňování a Meziresortní pracovní skupinou k prevenci a řešení bezdomovectví.

Termín: 2017 (s termínem zahájení projektu nejpozději začátkem roku 2015).

Kroky:

1. Zjištění možnosti podpory aktivit zaměřených na „Housing First“ v OPZ a Integrovaném regionálním operačním programu (2014–2020) včetně zjištění poptávky potenciálních realizátorů.

Gestor: MPSV a Meziresortní pracovní skupina

Termín: 2014

2. Spolupráce s příslušným řídicím orgánem na vypsání výzvy na podporu aktivit zaměřených na „Housing First“.

Gestor: MPSV a Meziresortní pracovní skupina

Termín: 1. pol. roku 2015

3. V případě úspěšného vypsání výzvy dle předchozího kroku poskytování podpora při předkládání projektových žádostí a provádění a řízení vybraných projektů.

Gestor: MPSV a Meziresortní pracovní skupina

Termín: Před a v průběhu realizace projektů

4. Vyhodnocení úspěšnosti podpořených projektů (a případně plošná podpora z Prioritní osy 2 OPZ).

Gestor: MPSV a Meziresortní pracovní skupina

Termín: Milníky v průběhu projektů v případě podpory z Prioritní osy 3 OPZ (termíny zatím nelze přesně určit); do roku 2017.

Plnění opatření

V roce 2019 bylo schváleno rozšíření projektu MPSV „Podpora sociálního bydlení“ o novou klíčovou aktivitu „Metodická podpora Housing First“ a jeho prodloužení do 31. 10. 2022. Cílem obou těchto kroků je zabezpečení metodické a informační podpory poskytované zejména nově vznikajícím projektům, které se přihlásily k výzvě č. 03_19_108 „Podpora programu Housing First (Bydlení především)“, vyhlášené na konci roku 2018. V rámci projektu MPSV byl vytvořen tým, který již v průběhu roku 2019 poskytoval konzultace žadatelům před schválením jejich žádostí a také následně, a to formou návštěv v místě realizace i telefonicky a e-mailem. Pracovníci projektu dále využívají svoje znalosti a zkušenosti také při tvorbě podpůrných metodických a informačních materiálů, z nichž je třeba na prvním místě jmenovat příručku Úvod do Housing First, která byla v roce 2019 zveřejněna na webových stránkách projektu a je dostupná zde: . Poskytovaná podpora má dále formu připomínkování a doplňování metodických, strategických i analytických materiálů lokálních projektů HF a organizace společných setkání a workshopů. V projektu MPSV byly zorganizovány dva úvodní workshopy pro příjemce a zájemce o zapojení do výzvy č. 108 a proběhlo sedm setkání s realizátory, která se uskutečňují přímo v lokalitách příjemců dotace. Realizátoři místních projektů využívali tuto podporu při nastavování systémů sociálního bydlení s důrazem na jejich udržitelnost a dodržování principů HF. V roce 2019 byla takto navázána spolupráce s 15 obcemi a organizacemi, kterým byla schválena žádost o realizaci na základě výzvy č. 03_19_108 a dále je poskytována podpora také subjektům, které tyto programy realizují nezávisle na této výzvě.

Projekt MPSV „Podpora sociálního bydlení“ také pokračoval ve spolupráci při pilotním testování místních systémů sociálního bydlení s šestnácti obcemi, které se zapojily do projektu již v předchozích obdobích. Sedm z těchto obcí (Brno, Chomutov, Křižánky, Most, Pardubice, Plzeň, Praha 7) vycházelo při realizaci místních systémů z principů HF a jejich výstupy jsou využitelné i pro vyhodnocení úspěšnosti programů HF. Evaluace těchto projektů probíhá ve spolupráci s Ostravskou univerzitou, přičemž v roce 2019 byl dokončen sběr dat zaměřených na charakteristiky místních systémů, změnu sociální situace jejich uživatelů a další ukazatele, jejichž další analýza a vyhodnocení bude pokračovat v roce 2020.

Poznatky průběžně získávané z evaluace projektu MPSV byly využity jak při nastavení spolupráce s novými subjekty zapojenými prostřednictvím klíčové aktivity projektu „Metodická podpora Housing First“, tak při nastavení evaluace této aktivity a úspěšnosti projektů zapojených do výzvy č. 03_19_108. ve spolupráci s oddělením evaluací MPSV a na základě získaných znalostí a zkušeností připravil tým pracovníků podpory Housing First komplexní plán evaluace programů HF včetně evaluačních nástrojů a vypracoval zadávací dokumentaci k veřejné zakázce na tu část evaluace programů HF, která bude realizována externím dodavatelem.

Opatření nemá na problematiku prosazování rovných příležitostí mužů a žen žádný vliv.

Stanovisko Meziresortní pracovní skupiny:

Opatření je plněno. K již vzniklým evaluacím projektu „Rapid Re-Housing“ v Brně přibudou další evaluační materiály a praktické zkušenosti, které bude možné využít pro systémové rozšíření těchto přístupů.

Opatření 5.1.2k

5.1.2k Profesní ukotvení postavení, práv a povinností a kompetencí sociálních pracovníků, včetně sociálních kurátorů a sociálních pracovníků ve věznicích aj. prostřednictvím přijetí zákona o sociálních pracovnících.

Gestor: MPSV.

Termín: 2015.

Kroky:

1. Příprava věcného záměru zákona o sociálních pracovnících a jeho předložení do legislativního procesu.

Gestor: MPSV

Termín: do 30. 12. 2014

Plnění opatření:

MPSV mělo připravenou úpravu kompetencí sociálních pracovníků v rámci tvorby věcného záměru zákona o sociální práci. Tento proces byl přerušen, protože návrh věcného záměru zákona o sociální práci byl stažen z legislativního plánu vlády pro rok 2018. S ohledem na tuto realitu byl využit pro úpravu kompetencí sociálních pracovníků návrh novely zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách. Návrh novely zákona je v legislativním procesu. Z tohoto důvodu dochází k posunu plnění tohoto opatření.

Opatření nemá na problematiku prosazování rovných příležitostí mužů a žen žádný vliv.

Stanovisko Meziresortní pracovní skupiny:

Opatření není plněno. Je navrhován posun plnění do 31. 12. 2020 z důvodu probíhajícího legislativního procesu novely zákona o sociálních službách.

Opatření 5.1.2m

5.1.2m Vytvoření funkčního propojení dávkové podpory a sociální práce v zájmu spolupůsobení na příjemce podpory orientované na řešení situace.

Gestor: MPSV ve spolupráci s obcemi, ÚPČR.

Termín: 2015.

Kroky:

1. Diskuze v rámci MPSV (příslušné sekce 2, 4, 9) a se zástupci obcí a ÚP ČR a připravení návrhu, jakým způsobem vytvořit funkční propojení dávkové podpory a sociální práce v zájmu spolupůsobení na příjemce podpory orientované na řešení situace. Řešení bude navázáno na tvorbu metodiky sociální práce na obcích a ÚP v souvislosti se zvoleným postupem řešení sociálního bydlení. Než dojde k vytvoření standardizovaného záznamu jednání s klientem pro dávkové specialisty/ky a sociální pracovníky/ce odborů nepojistných sociálních dávek (NSD) ÚP ČR (4. Q 2014), bude navázána užší spolupráce mezi ÚP ČR a obecními úřady pro práci s klienty. Aplikační propojení pro lepší spolupráci mezi ÚP ČR a obecními úřady – 3. Q 2014 (předběžně).

Gestor: MPSV, ÚP ČR

Termín: 2. polovina roku 2014

2. Vytvoření opatření řešící tuto problematiku (metodika či legislativní změny).

Gestor: MPSV, ÚP ČR

Termín: 1. polovina roku 2015

3. Aplikace metodiky či předložení návrhů do legislativního procesu.

Gestor: MPSV, ÚP ČR

Termín: 2. polovina roku 2015

Plnění opatření:

MPSV mělo připravenou úpravu kompetencí sociálních pracovníků v rámci tvorby věcného záměru zákona o sociální práci. Tento proces byl přerušen, protože návrh věcného záměru zákona o sociální práci byl stažen z legislativního plánu vlády pro rok 2018. S ohledem na tuto realitu byl využit pro úpravu kompetencí sociálních pracovníků návrh novely zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách. Návrh novely zákona je v legislativním procesu, proto dochází k posunu plnění tohoto opatření.

MPSV na konci roku 2019 vydalo Metodiku pro zaměstnance Úřadu práce ČR související se systémem sociálního bydlení. Metodika má sloužit pro všechny zaměstnance Úřadu práce ČR a poskytnout jim informace o stávajícím systému sociálního bydlení, s cílem sociálního začleňování a řešení nepříznivé sociální situace občanů, která se projevuje zejména v oblasti bydlení.

Na základě ustanovení § 64 odst. 2 zákona č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi je ze strany Úřadu práce ČR dán obecnímu úřadu podnět k zahájení sociální práce s příjemci dávek pomoci v hmotné nouzi. Dále zákon stanovuje povinnost oznámit obecnímu úřadu přiznání doplatku na bydlení osobě, která užívá jiný než obytný prostor nebo ubytovací zařízení s podnětem k zahájení sociální práce za účelem řešení bytové situace této osoby.

Na základě § 33 a odst. 3 zákona č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, Krajská pobočka Úřadu práce ČR poskytne obci na základě její žádosti informace o počtu osob, kterým je poskytován doplatek na bydlení na jejím území podle lokalit uvedených v žádosti. Ve spolupráci s obecními úřady je s příjemci dávek hmotné nouze řešeno hledání přiměřeného bydlení.

Sociální pracovníci ÚP ČR jsou v úzkém kontaktu se sociálními pracovníky obecních úřadů a referenty útvaru zprostředkování ÚP ČR. Při řešení zvláště komplikovaných případů je možné iniciovat případovou konferenci všech zainteresovaných pracovníků.

Pracovníci ÚP ČR jsou povinni se řídit vydanými řídicími akty:

- **Instrukce MPSV, sekce 2 č. 19/2016** „Minimální standard rozsahu sociální práce na Úřadu práce České republiky v kontextu zákona č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, ve znění pozdějších předpisů“.
- **Instrukce MPSV, sekce 4 č. 10/2016** „Postup při posouzení případu hodného zvláštního zřetele u osob užívajících jiný než obytný prostor, ubytovací zařízení a část bytu podle zákona č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, ve znění pozdějších předpisů“.
- GŘ ÚP ČR byl vydán VŘA Sdělení č. 3/2019 „Implementace poradenského nástroje „Frýdlantské dny“ do praxe Úřadu práce České republiky“ s účinností od 18. 3. 2019, jehož cílem je propojení nástrojů základního sociálního poradenství k zajištění základních potřeb uchazečů o zaměstnání, současně pobírajících dávky hmotné nouze a poradenských činností směřujících k návratu uchazeče o zaměstnání na trh práce a vymanění se ze závislosti na dávkách pomoci v hmotné nouzi a to i ve spolupráci se sociálními pracovníky obecních úřadů za aktivní účasti uchazeče o zaměstnání.

I nadále v oblasti řešení problematiky klientů bez přístřeší aktivně spolupracují prioritně sociální pracovníci ÚP ČR se sociálními pracovníky obecních úřadů. K této spolupráci využívají sdílený dokument „Standardizovaný záznam sociálního pracovníka“ (dále jen „SZSP“), který je povinné vést ke každému klientovi. SZSP slouží výhradně k sociální práci s klientem, která je zaměřena na řešení jeho nepříznivé sociální situace, mezi které spadá i problematika bydlení.

Pro komplexní řešení problematiky bezdomovectví, je zásadní legislativní úprava dostupného/sociálního bydlení, která by pomohla s řešením tohoto problému. 7. února 2018 byl vládou schválen plán legislativních prací vlády, který uvádí MMR jako hlavního gestora věcného záměru a návrhu zákona o sociálním bydlení; MPSV bylo určeno jako spolugestor. Dále bylo rozhodnuto, že práce na věcném záměru zákona o sociálním bydlení nebudou pokračovat a MMR připraví nařízení vlády, které zajistí obcím v ČR dotační podporu pořizování, výstavby a rekonstrukce sociálního bytového fondu viz opatření 5.1.2a.

ÚP ČR v rámci svých metodických dnů, celostátních porad, workshopů atd. apeluje na nutnou spolupráci se sociálními pracovníky obcí s ohledem na komplexní řešení nepříznivé situace klienta tj. i jeho bytové situace. ÚP ČR navazuje v případě potřeb spolupráci i s pronajímateli bytů, vlastníky ubytoven, NNO a dalšími subjekty, aby si klient v rámci možností své byt i pronajaté bydlení udržel a neocitl se bez střechy nad hlavou.

Opatření nemá na problematiku prosazování rovných příležitostí mužů a žen žádný vliv.

Stanovisko Meziresortní pracovní skupiny:

Opatření není plněno. Je navrhován posun plnění do 31. 12. 2020 z důvodu probíhajícího legislativního procesu novely zákona o sociálních službách. Kapacity ÚP ČR jsou více soustředěny na kontrolní činnost související s dávkami (ověřování nároku, využití dávky) než na řešení problému ve spolupráci s klientem.

Opatření 5.1.2o

5.1.2o Podpora obcí k vytváření plánů pro řešení sociálních potřeb občanů na území obce spojených s bydlením s využitím financování z fondů EU.

Gestor: MPSV ve spolupráci s MV a MMR.

Termín: Průběžně.

Popis opatření: V roce 2016 měl vzniknout zákon o sociálním bydlení, který by legislativně vymezil role jednotlivých aktérů v systému sociálního bydlení. Již při nastavování podpory z Evropských strukturálních a investičních fondů Evropské unie na programové období 2014–2020 je třeba zajistit aktérům, a to zejména obcím, přístup k finanční podpoře při zavádění nástrojů sociálního bydlení.

Kroky:

1. Zakomponování aktivit na podporu sociálního bydlení do příslušných operačních programů na období let 2014–2020.

Gestor: MPSV, MMR

Termín: 1. pol. 2014

2. Nastavení výzev pro obce v Investiční prioritě 2.1, 2.2 OPZ.

Gestor: MPSV, MMR

Termín: 2015

Plnění opatření:

Projekt MPSV „Sociální bydlení – metodická a informační podpora v oblasti sociálních agend“ (registrační číslo projektu CZ.03.2.63/0.0/0.0/15_017/0003539), který je realizován v rámci Operačního programu Zaměstnanost od 1. ledna 2016, byl v souvislosti se schváleným rozšířením o novou klíčovou aktivitu „Metodická podpora Housing First“ prodloužen z původně zamýšleného termínu ukončení v roce 2020 až do 31. října 2022. V rámci projektu byla v roce 2019 zorganizována řada akcí zaměřených ke zvyšování znalostí a kompetencí aktérů řešících sociální problémy osob v bytové nouzi, zvláště obcí. Proběhlo šest krajských workshopů (v Plzni, Ostravě, Jihlavě, Mostu, Zlínu a Liberci), jejichž cílem je poskytnout vstupní informace a návody k řešení regionálně specifických problémů a iniciovat spolupráci místních aktérů sociálního bydlení.

Celkem se těchto krajských workshopů v roce 2019 zúčastnilo 170 účastníků včetně zástupců krajských a obecních samospráv, kteří mají možnost si během cvičení v praxi vyzkoušet přípravu lokální koncepce sociálního bydlení a dalších strategických opatření potřebných k řešení bytové nouze v lokalitě.

Dále se v projektu MPSV uskutečňují setkání obcí, setkání expertních skupin a workshopy, kterých se zúčastňují nejen odborníci na danou problematiku a zástupci obcí spolupracujících v rámci projektu, ale i zástupci neziskových organizací a dalších měst i menších obcí z celé ČR.

Celkem bylo takto v roce 2019 projektem realizováno 12 akcí s celkovou účastí více než 430 osob na témata, jakými jsou např. prevence a řešení zadlužení ve vztahu k bydlení, sousedské vztahy, nucené vystěhování, jednotné kontaktní místo pro bydlení anebo udržitelnost systémů sociálního bydlení a budoucnost sociálního bydlení. Významnou aktivitou projektu bylo uspořádání mezinárodní konference „Trauma a domácí násilí“, která proběhla 7. listopadu 2019 v Praze a za účasti zahraničních odborníků představila přístupy v profesionální pomoci lidem bez domova a nejnovější vědecké poznatky o vlivu traumatu na psychický vývoj i osobnost člověka a jeho roli při vzniku bezdomovectví. Akce, která se věnovala také tématu role traumatu, jež je často důsledkem domácího násilí, při vzniku bezdomovectví, se zúčastnilo téměř 200 účastníků.

Výstupy z těchto akcí ve formě prezentací, textů příspěvků, ale někdy také i videozáznamů a doprovodných odborných článků, jsou uveřejňovány na webových stránkách projektu a přispívají tak ke zvyšování informovanosti lokálních aktérů bytové a sociální politiky. Současně jsou poznatky zprostředkovávány projektem MPSV, včetně podpory ve formě konzultací a metodických materiálů, reflektovány při aplikaci místních koncepcí sociálního bydlení a dalších strategických postupů, a to nejen obcemi spolupracujícími v rámci projektu, ale i dalšími aktéry z řad místních samospráv, kteří se touto problematikou zabývají.

Projekt „Systémová podpora sociální práce v obcích“ v roce 2019 realizoval dva workshopy na téma dluhového poradenství, které se uskutečnily v Brně (dne 14. 6. 2019) s počtem 70 účastníků a v Ústí nad Labem (dne 19. 9. 2019) s počtem 62 účastníků. Dále projekt realizoval dne 3. 10. 2019 workshop ve Valašském Meziříčí s názvem Sociální práce s lidmi s duševním onemocněním, kterého se zúčastnilo 50 osob.

V projektu také proběhly následující kazuistické semináře: seminář s volným tématem (Praha, 11. 6. 2019) v počtu 12 účastníků, seminář s volným tématem (Hradec Králové, 20. 6. 2019; 8 účastníků, 26. 11. 2019; 6 účastníků), seminář s volným tématem (Olomouc, 25. 6. 2019; 10 účastníků, 24. 9. 2019; 8 účastníků, 21. 11. 2019; 7 účastníků, 26. 11. 2019; 6 účastníků), zvláště těžké postižení a senioři (Praha, 12. 9. 2019) v počtu 9 účastníků, péče o duševně nemocné (Praha, 27. 9. 2019) v počtu 9 účastníků, osamělý senior v sociální práci (Praha, 5. 12. 2019) v počtu 15 účastníků.

V neposlední řadě je potřeba také zmínit konání metodických školení, které proběhly v Plzni (10. 10. 2019) v počtu 46 účastníků, v Praze (10. 10. 2019) v počtu 100 účastníků, v Olomouci (30. 10. 2019) v počtu 77 účastníků a v Hradci Králové (17. 11. 2019) v počtu 31 účastníků. Metodické školení proběhlo na téma Dotace na výkon činností sociální práce v přenesené působnosti.

Workshopů, kazuistických seminářů a metodického školení se účastnili především sociální pracovníci obecních úřadů, a dále zástupci z krajských úřadů a z Úřadů práce ČR. Více informací o projektu: <https://www.mpsv.cz/cs/25939>.

Ve výzvě č. 124 „Podpora inovačního prostředí“ pokračoval projekt znalostní platformy „Posílení znalostní základny samospráv pro snižování a ukončování bezdomovectví“. Projekt byl realizován od května 2017 do dubna 2020. V projektu byly zmapovány existující přístupy a nástroje k ukončování bezdomovectví a byla zpracována Přehledová zpráva o nástrojích a programech ukončování bezdomovectví v zahraničí z hlediska stupně evidence a impaktu. Byla dokončena příručka pro obce, jak snižovat bytovou nouzi systémovým způsobem včetně zásobníku nástrojů inspirovaných zahraničními i domácími praxemi, bylo zorganizováno několik školení pro obce i NNO při zapojení zahraničních lektorů z USA a Evropy.

V roce 2019 byla opětovně uplatněna metoda tzv. 100denní výzvy, tentokrát se zapojilo 7 obcí (Liberec, Jihlava, Písek, České Budějovice, Trutnov, MČ Praha 10 a HLM Praha). V této výzvě měla města během cca 3 měsíců zavést nový systémový nástroj, a zároveň vyřešit bytovou situaci určitému počtu lidí v bytové nouzi. Díky projektovým aktivitám došlo ke konkrétním výsledkům v zapojených obcích. Ve většině obcí spolupracujících s projektem (tj. 12 obcí) byla zavedena kombinace 2-4 nástrojů řešení bezdomovectví obsažených v příručce, zejména kontaktní místo pro bydlení, registrační týden, využití bodové stupnice pro přidělování bytů dle stupňů zranitelnosti, case management, zabydlování dle principů Housing First, nové metody vyhodnocování výsledků (např. míra udržení bydlení), koncepce sociálního bydlení či krizový fond. V několika obcích se již dostavily první dopady na lidi bez domova, např. ukončení bezdomovectví cca 100 rodinám a seniorům v Praze, dalších cca 15 zabydlených osob v rámci přístupu HF v Liberci, jednotky zabydlených dle nových pravidel v Písku, Jihlavě nebo v Praze 10 aj.

Ze strany MV je opatření plněno zejména aktivním členstvím a účastí zástupce odboru prevence kriminality v mezikrajské „Pracovní skupině k monitorování plnění Koncepce prevence a řešení problematiky bezdomovectví“, která je zřizována Komisí pro sociální začleňování MPSV. Pracovní skupina se podílí na předkládání návrhů a opatření v rámci jednotlivých úkolů, posuzuje a připomínkuje jejich plnění.

MV každoročně vyhlašuje dotační Program prevence kriminality na místní úrovni, v rámci něhož jsou podporovány a financovány informační, vzdělávací i resocializační projekty, které se zaměřují na podporu integrace osob po výkonu trestu, prevenci zadlužení či finanční gramotnost, což jsou atributy, které figurují i v oblasti prevence před ztrátou bydlení a vznikem bezdomovectví. Zástupce odboru prevence kriminality spolupracuje se Sekcí sociálních kurátorů Společnosti sociálních pracovníků ČR, účastní se celostátních seminářů a metodických setkání sociálních kurátorů (kurátorů pro dospělé), v jejichž kompetenci v rámci přenesené působnosti je i pomoc osobám bez přístřeší.

Opatření nemá na problematiku prosazování rovných příležitostí mužů a žen žádný vliv.

Stanovisko Meziresortní pracovní skupiny:

Z pohledu MPS je již dostatek podkladů, které ukazují prospěšnost konceptů Housing First (resp. Rapid Re-housing), je pouze potřeba zavést je do legislativy. Většina programů IROP na podpory bydlení je pouze dočasným řešením, jelikož váže majitele k poskytování bydlení pro tento okruh osob pouze pro určité období. Opatření není plněno. Je navrhován posun plnění do 31. 12. 2020 z důvodu probíhajícího legislativního procesu novely zákona o sociálních službách.

Opatření 5.1.2p

5.1.2p Metodická podpora obcím při řešení nepříznivé sociální situace osob spojené s bydlením.

Gestor: MPSV ve spolupráci s MMR, MLP, ÚV

Termín: v návaznosti na zpracování Koncepce sociálního bydlení (III. Q 2014)

Plnění opatření:

Podpora sociální práce v oblasti sociálního bydlení na obcích je jednou z klíčových aktivit projektu MPSV „Sociální bydlení – metodická a informační podpora v oblasti sociálních agend“. Projekt poskytuje podporu sociálním pracovníkům obcí prostřednictvím metodických materiálů, workshopů a setkání, konzultací a také informační kampaně zaměřené na šíření konceptu sociálního bydlení.

Poznatky z výzkumů, analýz i metodik vypracovaných v rámci projektu i z externích zdrojů byly zprostředkovány pracovníkům obcí zodpovědným za poskytování sociální práce ve vztahu k bydlení na setkáních s obcemi, expertních skupinách, workshopech a dalších akcích projektem organizovaných.

Na těchto setkáních byla dále diskutována klíčová témata pro realizaci programů sociálního bydlení obcí, jako např. problematika spolupráce místních aktérů, nastavení programů prevence ztráty bydlení, revize a aktualizace lokálních koncepcí sociálního bydlení, řešení problémů v sousedství sociálních bytů anebo řešení zadlužení jejich uživatelů.

Poskytování metodické a informační podpory v oblasti sociálního bydlení bylo dále zajišťováno prostřednictvím činnosti Kontaktního centra (KC), které bylo v rámci projektu Podpora sociálního bydlení vytvořeno (KA07 – Zřízení a provoz KC). KC je určeno všem občanům, neziskovým organizacím, obcím a další zájemcům, kteří hledají informace o sociálním bydlení, ale i poradenství, podporu, nebo pomoc. Pracovníci KC v roce 2019 pokračovali v konzultacích metodických, analytických a koncepčních materiálů spolupracujících obcí, které se zaměřují nejen na samotnou problematiku sociálního bydlení, ale i v souvislosti s ním poskytované sociální práce. Metodická podpora byla dále poskytována také dalším obcím, které se na KC projektu MPSV obracejí nově. Pracovníci KC vyjízďeli do obcí z celé ČR, které projeví zájem o zprostředkování informací ohledně tvorby a nastavení místních systémů sociálního bydlení, což zahrnuje i konzultace vhodného nastavení sociální práce v rámci těchto systémů poskytované.

Poznatky z obcí spolupracujících v rámci projektu MPSV „Podpora sociálního bydlení“ jsou také využívány při tvorbě metodik, které se tématy sociální práce a řešení bytové nouze na obcích zabývají (jejich výčet viz opatření 5.4.2j). Klíčovým výstupem projektu v této oblasti byla v roce 2019 zveřejněná Metodika sociální práce v sociálním bydlení. Metodika pokrývá všechna témata klíčová pro sociální pracovníky obcí, kteří se zaměřují na pomoc domácnostem ohrožených bezdomovectvím, ať již se jedná o problematiku posuzování intenzity bytové nouze, oblastí podpory klientů v sociálním bydlení, nastavení koncepčních přístupů zaměřených na řešení problematiky bytové nouze v lokalitě nebo o specifika sociální práce s jednotlivými cílovými skupinami sociálního bydlení. Metodika byla rozeslána do všech krajů a obcí s rozšířenou působností a v elektronické podobě je dostupná zde: <http://socialnibydeni.mpsv.cz/images/soubory/metodiky>.

Projekt MPSV „Systémová podpora sociální práce“ svými aktivitami (více viz plnění 5.1.2.o) umožňoval v roce 2019 metodikům MPSV a krajských úřadů a sociálním pracovníkům zařazených do obecních úřadů výměnu informací o praxi sociální práce na obcích, a to jak ve smyslu řešení problémů, tak i sdílením dobré praxe. Podněty z těchto setkání se následně odrážejí plošně v metodikách a doporučených postupech, případně jsou dořešeny individuálně i za účasti dalších spolupracujících úřadů a organizačních složek státu.

K vydání je pak připraven Doporučený postup MPSV pro sociální pracovníky – sociální kurátory a krajské metodicky sociální práce a prevence obsahující základní rámec agendy sociální kurately ve smyslu vymezeném § 92, odst. b) zák. č. 108/2006 Sb., o sociálních službách a § 2, odst. 6 zákona č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi.

MPSV pokračovalo v roce 2019 v realizaci systémového projektu financovaného z ESF „**Koordinace opatření na podporu sladění pracovního a rodinného života na úrovni krajů**“. Cílem projektu je zlepšit koordinaci místních a celostátních politik na podporu rodin, a tím podpořit či vytvořit na regionální úrovni příznivé podmínky pro fungování rodin. Výsledkem projektu by mělo být mimo jiné vytvoření základu systémového uchopení rodinné politiky na krajské a obecní úrovni a posílení spolupráce mezi kraji a obcemi, zlepšení koordinace místních a celostátních politik v oblasti rodinné politiky a sladování pracovního a rodinného života prostřednictvím zavedení udržitelného systému monitoringu potřeb rodin, tvorby koncepcí rodinné politiky na krajské a místní úrovni a systematické spolupráce mezi MPSV a kraji a obcemi. Mezi dílčí cíle patří např. vytvoření celorepublikové platformy pro systémové řešení rodinné politiky nebo vytvoření regionálních platform pro systémové řešení rodinné politiky v krajích. Realizace projektu byla prodloužena v důsledku rozšíření stávajících klíčových aktivit o činnosti zaměřené na zaměstnavatele do 31. 12. 2021.

Opatření má pozitivní dopad na rovnost žen a mužů.

Stanovisko Meziresortní pracovní skupiny:

Opatření je plněno částečně vzhledem k absenci zákona o dostupném sociálním bydlení.

3 Oblast sociálních služeb

Vícestupňový model sociálního začleňování lidí bez domova je v ČR založen především na aplikaci zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění souvisejících předpisů. Koncepce si proto za cíl v oblasti sociálních služeb vytyčila, že **sociální služby budou lépe reagovat na potřeby lidí bez domova** a osob ohrožených ztrátou bydlení v nepříznivých sociálních situacích spojených s bydlením. Zásadní pro prevenci a řešení bezdomovectví je **včasné a cílené působení sociální práce a funkční a kvalitní systém sociálních služeb**. **Dosavadní typologie cílových skupin** v rámci výše uvedeného zákona také nereflektovala širokou problematiku bezdomovectví.

Plnění všech opatření týkajících se systému sociálních služeb je úzce navázáno na připravovanou novelizaci zákona o sociálních službách, z tohoto důvodu byl i termín pro jejich splnění prodloužen na prosinec 2019. V rámci přípravy novely však došlo ke zpoždění prací, takže předpokládaný termín předložení návrhu novely do vlády je 3. čtvrtletí roku 2020.

Opatření 5.2.2a

5.2.2a Otevření některých stávajících sociálních služeb pro cílovou skupinu bezdomovců (chráněné bydlení, podpora samostatného bydlení, domovy se zvláštním režimem), např. otevření domovů se zvláštním režimem cílové skupině bezdomovců, kteří již nejsou schopni využívat klasické služby pro bezdomovce, např. azylový dům, nebo nemohou být dále umístěni ve zdravotnickém zařízení.

Gestor: MPSV

Termín: 2016

Plnění opatření:

Plnění všech opatření týkajících se systému sociálních služeb je úzce navázáno na připravovanou novelizaci zákona o sociálních službách, z tohoto je navrhován posun plnění tohoto opatření.

Opatření nemá na problematiku prosazování rovných příležitostí mužů a žen žádný vliv.

Stanovisko Meziresortní pracovní skupiny:

Opatření je plněno, ale je navrhován posun plnění do 31. 12. 2020 z důvodu probíhajícího legislativního procesu novely zákona o sociálních službách.

Opatření 5.2.2b

5.2.2b Přizpůsobení stávajících kapacit sociálních služeb pro krizové ubytování celých rodin podle identifikovaných místních potřeb.

Gestor: MPSV ve spolupráci se SMO ČR, obcemi, svazky obcí, kraji, poskytovateli sociálních služeb.

Termín: Průběžně.

Kroky: Řešení bude navázáno na tvorbu návrhů změn v zákoně č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, prováděcích vyhlášek a doporučených postupů. Vznik metodiky bude vázán na věcné řešení sociálního bydlení.

Plnění opatření:

Z důvodu zpoždění novelizace zákona o sociálních službách je navrhován posun plnění tohoto opatření.

V rámci shora uvedené novely zákona o sociálních službách se navrhuje stanovit určitý počet krizových lůžek, a to tak, že pobytové sociální služby v kraji budou mít povinnost vyčlenit 2 % své kapacity k řešení krizových situací osob v nepříznivé sociální situaci. K tomu ještě dodáváme, že již nyní, za současné právní úpravy, pracují stávající azylové domy pro matky s dětmi s těmito situacemi a v odůvodněných případech jsou schopny na přechodnou dobu ubytovat celou rodinu, to znamená včetně otce.

Od novely zákona o sociálních službách č. 108/2006 Sb. s účinností od 1. 1. 2015 mají kraje povinnost určovat ve spolupráci s obcemi krajskou síť sociálních služeb. Zařazení služeb (tj. i jejich kapacit) do sítě se děje mj. na základě zhodnocení potřeb v území, ale i dostupných finančních zdrojů a dalších kritérií. Tyto procesy probíhají v krajích průběžně.

Opatření nemá na problematiku prosazování rovných příležitostí mužů a žen žádný vliv.

Stanovisko Meziresortní pracovní skupiny:

Opatření je plněno, ale vzhledem k probíhajícího legislativního procesu novely zákona o sociálních službách je navrhován posun plnění do 31. 12. 2020.

Opatření 5.2.2c

5.2.2c Podpora opatření vedoucích ke snižování prahu služeb sociální prevence (zejména zmírňování vstupních podmínek pro uživatele).

Gestor: MPSV

Termín: 2015

Kroky: Řešení bude navázáno na tvorbu návrhů změn v zákoně č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, prováděcích vyhláškách a doporučených postupech.

Plnění opatření:

MPSV odkazuje na informaci o plnění k předchozímu opatření (5.2.2a).

Pro další informaci MPSV uvádí, že v rámci dotací ze státního rozpočtu, ale i prostředků z ESF financuje provoz sociálních služeb, služeb pro rodiny a seniory bez ohledu na národnostní příslušnost. Služby jsou mimo jiné zaměřeny na osoby ohrožené na trhu práce, ohrožené sociálním vyloučením nebo sociálně vyloučené a jejich integraci. Cílem podpory jsou také rodiny, ať funkční, v rámci kterých je zájem působit preventivně a předcházet tak problémům, tak rodiny se zhoršenou situací, v rámci kterých je třeba řešit problémy (chudoba, nezaměstnanost, domácí násilí, náročnost péče, mezilidské vztahy, rodiny a senioři bez domova). V rámci dotačních titulů na podporu rodin a seniorů jsou podporovány neziskové organizace, které nabízejí aktivity směřující jak k obecnému zvyšování rodičovských kompetencí, tak k řešení konkrétních problémů skrze osvětu, vzdělávání či konkrétní právní, psychologické či sociální poradenství. MPSV realizuje každým rokem národní dotační titul (dále jen „NDT“) Rodina. Cílem tohoto programu je podpora služeb pro rodinu preventivního a podpůrného charakteru. Tyto služby by měly posilovat rodičovské kompetence, zkvalitňovat rodinné vztahy, podporovat rodiny v péči o děti, jejich výchově a při harmonizaci práce a rodiny. Cílem je poskytnout komplexní pomoc rodině jako celku (tj. širší rodině včetně dětí a prarodičů). Celková alokace uvedeného dotačního titulu činí 96,5 mil Kč. NDT je rozdělen do dvou dotačních oblastí.

V první dotační oblasti – Preventivní aktivity na podporu rodiny – je hlavním cílem posílit rodičovské kompetence, zkvalitnit rodinné vztahy, poskytnout komplexní pomoc rodinám s dětmi, které se mohou ocitnout nebo se ocitají v ohrožení a předcházet jeho případnému prohlubování. Podporovány jsou především aktivity směřující k předcházení negativních jevů v rodině, zároveň jsou tyto aktivity cílené nejen na úzce vymezenou skupinu rodin, ale na všechny rodiče a děti.

V druhé dotační oblasti – Podpora práce s dětmi a rodinami v oblasti SPOD – je hlavním cílem podporovat přímou práci s ohroženými dětmi a rodinami. Aktivita jsou zaměřené zejména na rozvoj metod přímé práce s dětmi při řešení případů dětí a rodin, které jsou v agendě SPOD (výjimku tvoří aktivity pro osvojitelské rodiny a biologické děti pěstounů).

Opatření nemá na problematiku prosazování rovných příležitostí mužů a žen žádný vliv.

Stanovisko Meziresortní pracovní skupiny:

MPS vnímá nedostatečné legislativní ukotvení pro pobytové sociální služby, ve kterých by byly sociální služby poskytovány lidem s psychiatrickou diagnózou, závislými na omamných látkách apod. Opatření není plněno. Je navrhován posun plnění do 31. 12. 2020 z důvodu probíhajícího legislativního procesu novely zákona o sociálních službách.

Opatření 5.2.2d

5.2.2d Doporučení k vytváření bezprahových kapacit pro zimní ubytování bezdomovců, které nebudou mít podobu provizorií, ale budou více využívat stávající jednoduchá ubytovací zařízení (i soukromá), která nejsou v zimní sezóně příliš využita, a to s podporou pro zajištění terénních služeb pro bezdomovce v těchto zařízeních ze strany poskytovatelů sociálních služeb a místní samosprávy.

Gestor: MPSV ve spolupráci s obcemi, kraji, soukromými ubytovateli a poskytovateli sociálních služeb.

Termín: Průběžně.

Kroky: Řešení bude navázáno na tvorbu návrhů změn v zákoně č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, prováděcích vyhlášek a doporučených postupů. Vznik metodiky bude vázán na věcné řešení sociálního bydlení.

Plnění opatření:

MPSV odkazuje na informaci o plnění k předchozímu opatření (5.2.2a).

Opatření plní jednotlivé obce v rámci samosprávných činností na základě potřeby a rozhodnutí zastupitelstva obce.

Opatření nemá na problematiku prosazování rovných příležitostí mužů a žen žádný vliv.

Stanovisko Meziresortní pracovní skupiny:

Stav poskytování pomoci se v zimním období stále děje formou provizorií. Opatření není plněno. Je navrhován posun plnění do 31. 12. 2020 z důvodu probíhajícího legislativního procesu novely zákona o sociálních službách.

Opatření 5.2.2e

5.2.2e Podporovat vzájemnou provázanost sociálních služeb a interdisciplinární přesah zejména v oblasti zdraví.

Gestor: MPSV ve spolupráci s MZ.

Termín: 2015.

Kroky: Řešení bude navázáno na tvorbu návrhů změn v zákoně č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, prováděcích vyhlášek a doporučených postupů.

Plnění opatření:

MPSV odkazuje na informaci o plnění k předchozímu opatření (5.2.2a).

Plnění MZ: Propojení oblasti zdravotně sociálního pomezí se ministr zdravotnictví a ministryně práce a sociálních věcí rozhodli realizovat formou změnového zákona (zákon č. 372/2011 Sb., zákon č. 108/2006 Sb., zákon č. 48/1997 Sb., případně i dalších) a zatím pouze v jednom segmentu, a to v lůžkové péči. Cílem úprav bude zajistit komplexní systém pomoci, kterým se umožní poskytování zdravotní a sociální péče optimálně na jednom místě, se zárukou dostupnosti, kvality a bezpečnosti a nastavení nového vícezdrojového financování dlouhodobé péče. Vícezdrojovým financováním je konkrétně myšleno, že služby poskytované těmto klientům/pacientům budou hrazeny ze zdravotního pojištění formou ošetrovacího dne, příspěvku na péči, vlastních zdrojů klienta/pacienta (hotelové služby – ubytování a strava) a dotací na sociální služby, popř. darů apod.

MZ představilo MPSV legislativní návrh řešení propojení zdravotně sociálního pomezí a zaslalo mu ho k vyjádření.

Opatření nemá na problematiku prosazování rovných příležitostí mužů a žen žádný vliv.

Stanovisko Meziresortní pracovní skupiny:

Opatření je plněno částečně. Je navrhován posun plnění do 31. 12. 2020 z důvodu probíhajícího legislativního procesu novely zákona o sociálních službách.

Opatření 5.2.2f

5.2.2f V připravované úpravě systému sociálních služeb podporovat takové rozdělení druhů/činností sociálních služeb, které již nebude primárně zaměřeno na cílové skupiny, ale na potřeby uživatelů. Cílem je, aby žádná skupina včetně osob ohrožených ztrátou bydlení a bezdomovců (dle definice ETHOS) „nevypadla“ ze systému.

Gestor: MPSV

Termín: 2016.

Plnění opatření:

MPSV odkazuje na informaci o plnění k předchozímu opatření (5.2.2a).

Opatření nemá na problematiku prosazování rovných příležitostí mužů a žen žádný vliv.

Stanovisko Meziresortní pracovní skupiny:

Opatření je plněno. Je navrhován posun plnění do 31. 12. 2020 z důvodu probíhajícího legislativního procesu novely zákona o sociálních službách.

4 Oblast přístupu ke zdravotní péči

Koncepce zdravotní péče o lidi bez domova se na základě usnesení vlády ze dne 28. srpna 2013 č. 666 stala součástí „Koncepce prevence a řešení problematiky bezdomovectví v České republice do roku 2020“. Vychází z dlouhodobého průzkumu a zkušeností v této oblasti. Její hlavní myšlenkou je dostupnost základní péče lidem bez domova. Vymezuje tři složky péče: **terénní, ambulantní a respitní péči**.

Problematika zdravých osob bez domova je **úzce spjata se sociálními problémy**. **Dobrá spolupráce terénního pracovníka, sociálního pracovníka a zdravotníka je předpokladem úspěchu**. Ze zkušeností z terénu vyplývá, že **nízkoprahové ubytování pro nemocné osoby bez domova vede nejen ke zlepšení zdravotního stavu, ale také poskytuje prostor pro efektivní řešení sociálních problémů**.

Opatření 5.3.2a

5.3.2a Hledat varianty v zapojení zdravotních pojišťoven, krajů a obcí při mapování zdravotního stavu bezdomovců.

Gestor: MPSV + spolupráce MZ, zdravotní pojišťovny, kraje a obce

Termín: průběžně (2014 – 2020)

Popis opatření: Dostupné poznatky o zdravotním stavu lidí bez domova existují v současné době především u poskytovatelů specializovaných sociálních služeb. Cílem opatření je nastavit systém, jehož aplikací bude možno zjišťovat a vyhodnocovat zdravotní stav lidí bez domova k dalšímu praktickému využití. Je nutno, aby se do tvorby tohoto systému zapojili všichni relevantní aktéři (vedle poskytovatelů sociálních služeb **zejména zdravotní pojišťovny, kraje a obce**).

Kroky:

1. Analýza současných legislativních a finančních nástrojů pro realizaci opatření a návrh postupu.

Gestor: MPSV + spolupráce MZ, zdravotní pojišťovny, kraje a obce

Termín: září 2015

2. Otevření diskuse mezi MPSV, MZ, zástupci poskytovatelů sociálních a zdravotních služeb (pro bezdomovce) a akademickou oblastí, nalezení konsensu realizace, vytvoření plánu, rozhodnutí o způsobu financování.

Gestor: MPSV + spolupráce MZ, zdravotní pojišťovny, kraje a obce

Termín: září–prosinec 2015

2. Diskuse se zdravotními pojišťovnami a jejich seznámení s plánem mapování zdravotního stavu bezdomovců s cílem získat je pro realizaci.

Gestor: MPSV + spolupráce MZ, zdravotní pojišťovny, kraje a obce

Termín: září–prosinec 2015

3. Seznámení krajů a obcí s rozšířenou působností s plánem mapování zdravotního stavu bezdomovců s cílem získat je pro realizaci.

Gestor: MPSV + spolupráce MZ, zdravotní pojišťovny, kraje a obce

Termín: září–prosinec 2015

4. Vyhodnocení a formulace doporučení pro případné systémové změny.

Gestor: MPSV + spolupráce MZ, zdravotní pojišťovny, kraje a obce

Termín: červen 2016

Plnění opatření:

MPSV pokračovalo v roce 2019 v jednáních ve věci zdravotní péče pro osoby bez domova v České republice, s cílem navázat na schůzky s resortem zdravotnictví, zdravotními pojišťovnami a neziskovým sektorem ve věci zdravotní péče pro osoby bez domova. V roce 2019 proběhly celkem 2 schůzky, a to 20. 8. 2019 a 16. 9. 2019. Předmětem přípravného jednání dne 20. 8. 2019 byl návrh pilotního projektu street medicine alespoň prozatím ve 3 městech ČR (Ostrava, Praha, Brno) a nástin jeho možné podoby i s případným zapojením studentů medicíny (seskupení: Medicinaulici). Následně, na schůzce 16. 9. 2019, nabídlo MZ propojení návrhu MPSV s projektem MZ – Zvýšení dostupnosti a vytvoření možností zdravotní péče pro osoby bez domova (dále jen „Ordinace pro osoby bez přístřeší“). Součástí projektu je zapojení zdravotní sestry do práce v terénu (např. zdravotní edukace klientů), v rámci projektu je možné pořídit či zapůjčit automobil. Pokud budou mít studenti o práci s osobami bez přístřeší zájem, je potřebné smluvně toto dohodnout přímo se zdravotnickým zařízením (Ordinací pro osoby bez přístřeší). Dle současné legislativy by street medicine musela fungovat pod nějakým zdravotnickým zařízením. Projekt MZ je financován z evropských fondů a bude realizován po dobu 24 měsíců. MZ počítá s tím, že již během fungování projektu naváže kontakt s pojišťovnami tak, aby projekt byl udržitelný i do budoucna.

Zapojení studentů dle něj bude možné, pokud zde bude dohled kvalifikovaného pracovníka. Jedná se však hlavně o dovoz pacienta k lékaři, ne o poskytování lékařské péče na ulici. Dle stanoviska MZ, ošetření na ulici dle záměru MPSV street medicine při stávající legislativě možné nebude. Ze strany MPSV je stále požadováno, aby součástí multidisciplinárního týmu street medicine byl nezbytně také sociální pracovník, a aby bylo možno poskytovat zdravotní ošetření na ulici.

MZ v rámci Zdraví 2020 vypracovalo Národní strategii ochrany a podpory zdraví a prevence nemocí a zároveň probíhala intenzivní jednání s MPSV ohledně tématu zdravotně sociálního pomezí (viz plnění bodu 5.2.2e). V prosinci 2019 MZ uveřejnilo ve věstníku MZ a na internetových stránkách MZ metodické doporučení, ve kterém jsou jasně dané indikace pacienta k nejvhodnější formě zdravotní péče. Na tomto metodickém doporučení participuje pracovní skupina pro následnou a dlouhodobou zdravotní péči na MZ.

Opatření nemá na problematiku prosazování rovných příležitostí mužů a žen žádný vliv.

Stanovisko Meziresortní pracovní skupiny:

MPS kladně zhodnotila, že se podařily realizovat projekty v rámci MZ na zajištění péče pro lidi bez domova. MPS považuje za přínosné přijmout takové legislativní změny, které do současného právního rámce ukotví tzv. street medicine, aby mohlo dojít k zajištění zdravotnických úkonů, které budou propláceny v rámci zdravotních pojišťoven. Opatření je plněno částečně.

Opatření 5.3.2b

5.3.2b Hledat možnosti zabezpečení zdravotní péče v terénu včetně zapojení krajů a obcí a možnosti zapojení ze strany zdravotních pojišťoven; změna systému vykazování a administrace (péče v terénu pojišťovnam šetří velké množství finančních prostředků), zjištění možnosti legislativních úprav.

Gestor: MZ ve spolupráci se zdravotními pojišťovnami a Meziresortní pracovní skupinou.

Termín: Průběžně. Zahájit jednání s pojišťovnami do konce roku 2013.

Kroky:

1. MZ vyzve VZP ČR a SZP ČR, aby jmenovaly své zástupce do Meziresortní pracovní skupiny.
2. MPSV, MZ ve spolupráci s Meziresortní pracovní skupinou následně projednají se zástupci pojišťoven možnosti zabezpečení zdravotní péče v terénu.

Gestor: MZ ve spolupráci s MPSV

Termín: 2014

Plnění opatření:

MPSV odkazuje na informaci o plnění k předchozímu opatření (5.3.2a).

MZ poskytlo v roce 2019 v rámci Programu grantové podpory částku 600 tis. Kč organizaci Naděje na projekt s názvem „Zdravotní péče o bezdomovce“. Jedná se o projekt s dlouholetou podporou, jehož cílem je zajistit dostupnost primární péče osobám bez přístřeší prostřednictvím ordinace praktického lékaře nedaleko Praha hlavní nádraží, kde se soustřeďují lidé bez domova z mnoha míst České republiky. Část výkonů v ordinaci je možné hradit i prostřednictvím zdravotních pojišťoven. Projekt „Zvýšení dostupnosti a vytvoření možností zdravotní péče pro osoby bez domova“, který začalo realizovat MZ v roce 2019, by měl přispět a ověřit rozšíření současných zdravotních výkonů a případně navrhnout nové výkony, které by byly vykazovány v souvislosti se zdravotními službami poskytovanými osobám bez přístřeší (podrobněji bod 5.3.2c a na stránkách MZ (www.mzcr.cz)).

Opatření nemá na problematiku prosazování rovných příležitostí mužů a žen žádný vliv.

Stanovisko Meziresortní pracovní skupiny:

Podle MPS opatření stále není realizované a je nutné pomocí legislativních úprav rozšířit dostupnost zdravotní péče pro osoby bez domova. Opatření je plněno částečně.

Opatření 5.3.2c

5.3.2c Iniciovat jednání a hledat cestu k zapojení MZ, zdravotních pojišťoven, krajů a obcí o možnosti fungování a spolufinancování ordinací pro lidi bez domova obsahující jejich specifické vymezení a alternativy v oblasti financování. Na základě situace v jednotlivých regionech a průzkumů stanovit potřebný počet ordinací na velikost regionu. (Ordinace neznámá, že zde bude sloužit každý den lékař, může se zde střídat praktický lékař s odborným, některé dny zde může sloužit registrovaná všeobecná sestra.)

Gestor: MZ ve spolupráci s obcemi a kraji a Meziresortní pracovní skupinou.

Termín: do 31. 12. 2016

Kroky:

1. MZ provede ve spolupráci s VZP ČR, SZP ČR a Meziresortní pracovní skupinou analýzu dostupnosti zdravotních služeb pro pojištěnce bez domova, a to s ohledem na časovou a místní dostupnost zdravotních služeb.

Gestor: MZ, VZP ČR, SZP ČR, Meziresortní pracovní skupina

Termín: 1. pol. 2015

2. MZ bude v rámci svých dotačních programů podporovat modelovou ordinaci pro osoby bez domova v Praze.

Gestor: MZ, MPSV, Meziresortní pracovní skupina

Termín: Od 2015

Plnění opatření:

MPSV odkazuje na informaci o plnění k předchozímu opatření (5.3.2a).

MZ od roku 2019 realizuje projekt „Zvýšení dostupnosti a vytvoření možností zdravotní péče pro osoby bez domova“ (více viz www.mzcr.cz) v rámci Operačního programu Zaměstnanost, financovaného Evropskou unií z Evropského sociálního fondu. Předmětem projektu je zavedení vybudování, vybavení a dovybavení stávajících ordinací pro potřeby osob bez domova a pro osoby nemajetné, osoby ohrožené ztrátou přístřeší. Datum ukončení projektu je 31. 6. 2021. Projekt je zaměřen na zajištění podpory terénní a ambulantní zdravotní péče pro tyto osoby ve městech nad 100 tis. obyvatel. O realizaci projektu jsou informováni zástupci krajů a zástupci zdravotních pojišťoven. Předpokládá se rozšíření projektu (v roce 2020) na další města i pod 100 tis. obyvatel, které by podporovaly zdravotní služby pro osoby bez přístřeší a osoby ztrátou přístřeší ohrožené.

Opatření nemá na problematiku prosazování rovných příležitostí mužů a žen žádný vliv.

Stanovisko Meziresortní pracovní skupiny:

Opatření je plněno.

Opatření 5.3.2d

5.3.2d Vytvoření krátkodobých nízkoprahových pobytových služeb pro lidi, kteří nemají možnost doléčení (např. po hospitalizaci či akutním onemocnění), se zvážením využití vícezdrojového financování.

Gestor: MPSV ve spolupráci s kraji a MZ

Termín: 2016.

Kroky:

MPSV se v současné době zabývá možnou implementací opatření do praxe. Řešení bude navázáno na tvorbu návrhů změn v zákoně č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, prováděcích vyhláškách a doporučených postupech. MZ zahájí jednání se SZP ČR a VZP ČR ohledně možností financování nízkoprahových služeb pro lidi, kteří nemají možnost doléčení.

Plnění opatření:

Problematika osob bez přístřeší je obsažena ve všech plánech střednědobého rozvoje krajů. Realizace opatření je navázána na tvorbu návrhů změn v zákoně č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, prováděcích vyhláškách a doporučených postupech.

MZ na přípravě novely zákona o sociálních službách spolupracovalo jako člen meziresortní pracovní skupiny. V rámci přípravy novely zákona o sociálních službách však došlo ke zpoždění prací, takže předpokládaný termín předložení návrhu novely do vlády je 3. čtvrtletí roku 2020. Z tohoto důvodu je navrhován posun plnění tohoto opatření.

Opatření nemá na problematiku prosazování rovných příležitostí mužů a žen žádný vliv.

Stanovisko Meziresortní pracovní skupiny:

Opatření je plněno.

Opatření 5.3.2e

5.3.2e Zjišťování základních sociálně-zdravotních potřeb bezdomovců, kteří nejsou schopni začlenění do obvyklého způsobu života mj. z důvodu nedagnostikovaných duševních poruch. Toto je podmínka pro důstojné zabezpečení uvedených potřeb a pro prevenci životních situací majících nepříznivý vliv na duševní zdraví i sociální začlenění osoby v budoucnu.

Gestor: MPSV ve spolupráci s MZ, Meziresortní pracovní skupinou, poskytovateli sociálních a zdravotních služeb, kraji a obcemi.

Termín: 2015.

Popis opatření: Důležitou podmínkou úspěchu sociálního začlenění lidí bez domova je uspokojivá úroveň jejich zdravotního stavu. Zkušenosti poskytovatelů sociálních služeb prokazují vedle jiných onemocnění také významný podíl neidentifikovaných duševních poruch u cílové skupiny lidí bez domova. Ty jsou častou překážkou jakéhokoliv dalšího rozvoje osobnosti. Cílem tohoto opatření je vytvořit podmínky pro zajištění péče o duševní zdraví pro bezdomovce na území celé ČR.

Kroky:

1. Analýza situace, včetně legislativy, využití dobrých zkušeností z ČR i zahraničí.

Gestor: MPSV, MZ, SMO, Zdravotní pojišťovny

Termín: září 2015

2. MPSV ve spolupráci s MZ navrhne program psychiatrického screeningu populace lidí bez domova zaměřený na nedagnostikované duševní poruchy.

Gestor: MPSV ve spolupráci s MZ, Meziresortní pracovní skupinou, poskytovateli sociálních a zdravotních služeb, kraji a obcemi.

Termín: 2016

3. Formulace návrhů na rozšíření zdravotní péče o lidi bez domova s duševními poruchami.

Gestor: MPSV, MZ, ve spolupráci se zdravotními pojišťovnami a Meziresortní pracovní skupinou

Termín: od r. 2016

4. Pilotní ověření poskytování psychiatrické péče o lidi bez domova ve 3–4 krajských městech včetně Prahy.

Gestor: MZ ve spolupráci s MPSV, Meziresortní pracovní skupinou, poskytovateli sociálních a zdravotních služeb, kraji a obcemi.

Termín: 2017

5. Po vyhodnocení pilotních ověřování stanovit pravidla a metodiku odborných zdravotních služeb pro lidi bez domova.

Gestor: MZ ve spolupráci s MPSV, Meziresortní pracovní skupinou, poskytovateli sociálních a zdravotních služeb, kraji a obcemi.

Termín: 2018

Plnění opatření:

MPSV odkazuje na informaci o plnění k opatření 5.3.2a.

Strategie reformy psychiatrické péče (dále „strategie“) byla schválena v říjnu 2013. Jejím základním posláním je zvýšit kvalitu života duševně nemocných. K implementaci její první etapy byla dojednána výrazná podpora v podobě Evropských strukturálních a investičních fondů, a to z programů OPZ (Operační program zaměstnanost) a IROP (Integrovaný regionální operační program). Reálně prvním rokem, kdy byly schváleny projektové záměry, a započala realizace projektů, byl rok 2017. Reformu lze rozdělit do tří fází:

- I. Zahájení a zajištění podmínek (vypracování a schválení standardů a metodik) - již je realizováno.
- II. Realizace (připraven vznik sítě Center duševního zdraví, podpora vzdělávání a zajištění financování akutních lůžek)
- III. Vyhodnocení a evaluace

Jedním z projektů je projekt „Podpora vzniku Center duševního zdraví (CDZ) I., II., III.“

V rámci reformy je klíčový důraz na multidisciplinární přístup, tudíž na provázanost zdravotních a sociálních intervencí ve vlastním sociálním prostředí osob s duševním onemocněním.

Projekt řeší ve třech navazujících fázích do roku 2021 vznik 30 center duševního zdraví rovnoměrně rozmístěných po celé ČR, jakožto páteře budoucí sítě cca 100 CDZ. CDZ jsou novým prvkem v systému péče o lidi s duševním onemocněním. V rámci reformy MZ spolupracuje s kraji na tvorbě sítě péče nejenom pro lidi se závažnými duševními nemocemi (SMI), ale i lidi s duševním onemocněním z jiných diagnostických skupin, což zvýší dostupnost péče a sníží poměr nediodagnostikované a neléčené populace, včetně lidí bez domova. MZ přizvalo zástupce MPSV jako platného člena Výkonného výboru pro implementaci reformy psychiatrické péče. Tento Výbor projednává a schvaluje všechny aktivity probíhajících projektů reformy. Zástupci MPSV jsou dále přizýváni ke všem relevantním aktivitám reformy.

MPSV spolupracovalo na tvorbě Národního akčního plánu pro duševní zdraví 2020–2030, který dále rozvíjí aktivity reformy do komplexního pojetí problematiky duševního zdraví, včetně oblasti prevence. Ve spolupráci MPSV, MZ a krajů byl vytvořen podrobný plán rozvoje sociálních služeb pro závažně duševně nemocné pro roky 2020–2022, který pro potřeby reformy definuje konkrétní služby, pracovní úvazky a náklady v jednotlivých krajích. MZ komunikuje vůči MPSV nejenom průběh reformních aktivit, ale zejména všechna relevantní data, např. výsledky mapování pacientů v psychiatrických nemocnicích tak, aby MPSV na základě zmapovaných potřeb modelovat nutný rozvoj systému služeb.

MZ se spolu s MPSV angažuje v komunikaci s kraji a poskytovateli sociálních služeb. MZ intenzivně spolupracuje s MPSV na ukotvení Center duševního zdraví jako zdravotně-sociální služby zároveň do legislativy obou rezortů tak, aby nedocházelo ke dvoukolejnosti a komplikacím při provozu služby. Reforma péče o duševně nemocné prioritně necílí na lidi bez domova, nicméně práce multidisciplinárních terénních týmů zjednoduší detekovaným potřebným přístup k péči.

Opatření nemá na problematiku prosazování rovných příležitostí mužů a žen žádný vliv.

Stanovisko Meziresortní pracovní skupiny:

Je potřeba pracovat na vzdělávání zdravotnických pracovníků v terénu (např. podporou nástavbových studií v oborech specializačního vzdělávání nebo certifikovaných kurzů), kteří by se zaměřovali na úkony zdravotní péče, jež udrží psychiatricky nemocné pacienty v domácím prostředí a poskytnou jim adekvátní podporu. I při psychiatrické reformě je nezbytné nezapomínat na potřebu dostupného bydlení a bydlení s podporou. Opatření je plněno.

Opatření 5.3.2f

5.3.2f Osvěta a vzdělávání pracovníků ve zdravotnictví (klíčová témata jsou, etický pohled na bezdomovce, sociální aspekty zdravotnické práce, práva pacientů atd.). Podpora výuky, která by odborně připravovala lékaře na setkání s bezdomovci a jejich zdravotními specifiky v rámci pregraduálního i postgraduálního vzdělávání, spolupráce s lékařskými fakultami, s vyššími odbornými školami zdravotnickými apod., zařazení témat do učebních osnov, Celoživotní vzdělávání zdravotnických pracovníků prostřednictvím „funkčních nebo certifikovaných kurzů“.

Gestor: MZ ve spolupráci s Meziresortní pracovní skupinou.

Termín: 2015.

Kroky: MZ prostřednictvím Odboru ošetřovatelství a nelékařských povolání zadalo na začátku roku 2014 vypracování vzdělávacího programu inovačního kurzu „Vzdělávání pracovníků ve zdravotnictví – příprava na setkání s bezdomovci“ a zajištění nabídky tohoto inovačního kurzu pro zdravotnické pracovníky. Náplní programu bude informace o etickém pohledu na bezdomovce, sociálních aspektech zdravotnické práce, práva pacientů, finanční gramotnost atd.

Plnění opatření:

Oblast vzdělávání lékařských pracovníků

Vysokoškolské vzdělání lékařům, zubním lékařům a farmaceutům poskytují vysoké školy v akreditovaných studijních programech. Konečné rozhodnutí o akreditaci uděluje Národní akreditační úřad pro vysoké školství, který je nezávislým orgánem. V souladu s §79 odst. 4 písm. g) zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách, ve znění pozdějších předpisů je nezbytné při akreditaci předložit v případě studijního programu, jehož absolvováním se bezprostředně naplňují odborné předpoklady pro výkon regulovaného povolání, také oznámení, že daný studijní program je zaměřen na přípravu k výkonu regulovaného povolání, souhlasné stanovisko příslušného uznávacího orgánu, kterým je v tomto případě MZ. Uznávací orgán tak prostřednictvím souhlasného stanoviska vyjadřuje, zda je studijní program v souladu s kvalifikačními standardy regulované profese.

MZ má již ve vzdělávacích programech jednotlivých oborů specializačního vzdělávání lékařů, zubních lékařů a farmaceutů stanovenou povinnost absolvovat kurzy zaměřené na základy lékařské etiky, komunikace, managementu a legislativy. V těchto kurzech je věnována právě oblasti etického chování a komunikace s pacientem.

V rámci specializačního vzdělávání, které je primárně vzdělávání praktickým (tzn. uskutečňovaným z větší části přímo ve zdravotnických zařízeních, kde probíhají příslušné praktické výkony), se domníváme, že případné hlubší teoretické vzdělávání pro práci s etnickými menšinami a osobami ze sociálně vyloučených lokalit by mělo být spíše součástí pregraduální výuky.

Oblast vzdělávání nelékařských pracovníků

Vzdělávání zdravotnických pracovníků se uskutečňuje v akreditovaných zařízeních, které jsou průběžně informovány o aktuálních požadavcích na vzdělávání. Přímou řízené organizace MZ (Národní centrum ošetřovatelství a nelékařských zdravotnických oborů (NCONZO) a Institut postgraduálního vzdělávání (IPVZ)) jsou průběžně informovány a aktivně participují na vzdělávání a vytváření samotných vzdělávacích programů a akcí. Zdravotničtí pracovníci mají zahrnuty informace v oblasti problematiky vztahu mezi zdravotnickými pracovníky a pacienty ze sociálně vyloučeného prostředí v dostatečné míře.

V rámci postgraduálního vzdělávání jsou nelékařští zdravotničtí pracovníci vzdělávání ve vzdělávacích programech specializačního vzdělávání, které jsou tvořeny základním modulem a odbornými moduly. Základní modul obsahuje témata z oblasti pedagogiky a andragogiky, filozofie a etiky, řízení ošetrovatelské péče apod. Obsahuje následující konkrétní předměty:

- „Interpersonální dovednosti specialisty/tky“ – náplní jsou interpersonální dovednosti s ohledem na pacienta a sociální prostředí, podpůrné techniky ke zvládnutí pracovní zátěže
a komunikace s agresivním pacientem, komunikace se specifickými skupinami pacientů, etický přístup k pacientům a jejich blízkým s ohledem na věk a charakter onemocnění, techniky k identifikaci faktorů ovlivňujících kvalitu života pacientů.
- „Edukace“ – náplní je mimo jiné vztah mezi zdravotnickými pracovníky a pacienty ze sociálně vyloučeného prostředí, specifika edukace dětí, seniorů, cizinců a specifických skupin nemocných
- Právní problematika – základní zákonné a prováděcí předpisy ve zdravotnictví. Práva a povinnosti zdravotnických pracovníků. Povinná mlčenlivost. Právní odpovědnost ve zdravotnictví.

MZ informuje na svých webových stránkách v rámci náplně výše uvedených a dalších kurzů o možnosti využít při přednášce klíčové dokumenty a podklady.

Opatření nemá na problematiku prosazování rovných příležitostí mužů a žen žádný vliv.

Stanovisko Meziresortní pracovní skupiny:

Není zřejmé, jak s tímto úkolem bylo naloženo a zda je s MŠMT spolupracováno na tom, aby lékaři (nejen připravování na své povolání, ale i ti stávající) byli postupně detailněji proškoleni v problematice lidí bez domova s psychiatrickým onemocněním. Opatření je plněno částečně.

Opatření 5.3.2g

5.3.2g Realizace vzdělávacích seminářů se zdravotnickou tematikou pro sociální pracovníky (pracovníci nízkoprahových služeb pro osoby bez domova, terénní pracovníci apod.). Podpora a rozvoj spolupráce s organizacemi, které pracují s touto skupinou (výměna dobré praxe a zkušeností v oblasti poskytování zdravotní péče). Zvážení možnosti financování vybraných opatření z fondů EU.

Gestor: MPSV ve spolupráci s MZ, s kraji, AK ČR.

Termín: Průběžně.

Kroky: Řešeno v návaznosti na opatření 5.3.2h

Plnění opatření:

V roce 2019 zástupci MZ aktivně reagovali na výzvu České asociace sester, sekce zdravotně sociální, a přednášeli na konferenci, která se týkala zdravotně sociální péče v nemocnicích. Téma se týkalo problematiky bezdomovectví.

Na základě podnětu MZ připravil a uspořádal IPVZ kurz „Problematika zdraví a nemoci bezdomovců v ČR“. Z důvodu nezájmu nebyl kurz plánovaný na 25. 6. 2019 realizován, na kurz se přihlásili se pouze pracovníci MZ.

Opatření nemá na problematiku prosazování rovných příležitostí mužů a žen žádný vliv.

Stanovisko Meziresortní pracovní skupiny:

Opatření není plněno.

Opatření 5.3.2h

5.3.2h Realizace společných odborných a vzdělávacích setkání pracovníků sociálních služeb a zdravotnických zařízení. Podpora a spolupráce partnerství různých subjektů v oblasti řešení problematiky bezdomovectví. Zvážení možnosti financování vybraných opatření z fondů EU a případné vytvoření mechanismů pro jejich financování.

Gestor: MPSV ve spolupráci s MZ.

Termín: Průběžně.

Kroky: Odborná setkávání pracovníků sociálních služeb a zdravotnických zařízení jsou realizována zejména v pracovních skupinách, které sestavuje MPSV k různým tématům vztahujícím se ke zdravotně sociálnímu pomezí (například koordinace rehabilitace, dlouhodobá péče).

Případnou podporu opatření je možné taktéž zahrnout do výzev v rámci investiční priority 2.1 a 2.2 OPZ (vyhlášení výzev – do 1. pol. 2015).

Plnění opatření:

V oblasti vzdělávání byl v roce 2019 činný Fond dalšího vzdělávání (FDV). MPSV ukončilo ke dni 30. června 2019 činnost státní příspěvkové organizace Fond dalšího vzdělávání (FDV). Projekty, které FDV realizoval, byly od 1. 7. 2019 převedeny pod MPSV.

Zástupci MPSV zorganizovali v roce 2019 dvě schůzky k řešení problematiky zdravotní péče pro lidi bez domova – viz plnění opatření 5.3.2a. Těchto jednání se účastnili kromě zástupců resortu zdravotnictví, i zástupci hlavních poskytovatelů sociálních služeb pro tuto cílovou skupinu, zástupci velkých pražských nemocnic a zástupci studentů medicíny – „Medicinaulici“.

Pokračoval projekt znalostní platformy "Posílení znalostní základny samospráv pro snižování a ukončování bezdomovectví" viz opatření 5.1.2o.

Zástupci MZ jsou členy Pracovní skupiny k monitorování plnění opatření Koncepce prevence a řešení problematiky bezdomovectví do roku 2020 (pracovní skupinu řídí MPSV). MZ se v roce 2019 zúčastnilo všech jednání pracovní skupiny.

Zástupci MPSV společně se zástupci MZ zorganizovali schůzku (září 2019) k řešení problematiky bezdomovectví, která se týkala poskytování zdravotní péče osobám bez domova a dalšího většího zapojení krajů a zdravotních pojišťoven do plnění příslušných opatření Koncepce.

Opatření nemá na problematiku prosazování rovných příležitostí mužů a žen žádný vliv.

Stanovisko Meziresortní pracovní skupiny:

Opatření je plněno částečně.

Opatření 5.3.2ch

5.3.2ch Vyhodnocení využití Fondu evropské pomoci nejvíce deprivovaným osobám pro poskytování potravinové pomoci jako prevence podvýživy a zhoršeného zdravotního stavu.

Gestor: MPSV

Termín: Průběžně.

Kroky:

V zájmu vyšší kvality a lepšího vypracování každého operačního programu a posouzení účinnosti a efektivity FEAD pro poskytování potravinové a základní materiální pomoci budou vypracována předběžná a následná vyhodnocení (průběžné a závěrečné), která budou založena na relevantních údajích a ve vhodných případech doplněna průzkumy prováděnými u nejchudších osob, jež čerpají pomoc z operačního programu. Pro účely průběžného a závěrečného vyhodnocení vypracuje Evropská komise metodiku. Při vyhodnocení FEAD a vypracování metodiky vyhodnocení bude zohledněna skutečnost, že pojem deprivace je značně složitý a vícerozměrný. Vyhodnocení budou rovněž respektovat soukromí konečných příjemců a budou prováděna takovým způsobem, aby nejchudší osoby nebyly stigmatizovány. Vyhodnocení využití finančních prostředků z FEAD bylo v rámci implementace provedeno před schválením operačního programu ze strany Evropské komise (ex-ante evaluace), a to již v roce 2014. Z podnětu Evropské komise bude provedeno vyhodnocení v průběhu implementace FEAD (do 31. 12. 2018) a po ukončení operačního programu (do 31. 12. 2024). pro vypracování vyhodnocení ze strany Komise provede členský stát vyhodnocení mezi příjemci pomoci, a to dle metodiky schválené Komisí (v roce 2017 a 2022).

Plnění opatření:

Operační program potravinová a materiální pomoc (OP PMP) dosahuje cílové skupiny osob bez domova prostřednictvím projektu MPSV „Potravinová a materiální pomoc nejchudším osobám II“. V průběhu roku 2019 došlo k dalšímu navýšení rozpočtu projektu na celkových cca 353 mil. Kč k zajištění pokrytí potřeb partnerských organizací k prodlouženému datu realizace do 30. 9. 2020. Zároveň byl zpracován výhled na další období, během roku 2020 dojde k dalšímu navýšení rozpočtu a předpokládá se i prodloužení realizace projektu do 06/2022.

V roce 2019 se do projektu zapojily další tři potravinové banky. V případě potravin došlo k rozšíření sortimentu poskytované pomoci a některým změnám, vyžádaným poptávkou cílové skupiny. V případě materiální pomoci byl sortiment rozšířen o stany, spací pytle a podložky.

Dle poslední zprávy o realizaci 09/2019 využilo potravinovou pomoc více než 213 tisíc unikátně podpořených osob (materiální 181 tisíc). Pomoc lze využít opakovaně (činí tak 80 % konečných příjemců), ročně ji proto využije více než 100 tisíc osob, přibližně 20 % z toho představují osoby bez domova. Ty nejčastěji vyhledávají potraviny (91 % koncových příjemců pomoci) a hygienické potřeby (76 %). Vyhodnocování dopadu OP PMP tak v letech 2020–2021 bude probíhat zejména na základě dat získaných během realizace projektu (2x ročně je předkládána zpráva o realizaci, která obsahuje data pravidelně aktualizovaná partnerskými organizacemi). Během roku 2020 proběhne příprava druhého dotazníkového šetření většího rozsahu v souladu s pokyny EK.

Realizace opatření OP PMP má neutrální dopad na postavení žen a mužů. Podle šetření pomoci z programu využívá 43 % žen a 57 % mužů.

Stanovisko Meziresortní pracovní skupiny:

Opatření je plněno.

5 Oblast informovanosti, zapojení a spolupráce

Základ efektivního řešení bezdomovectví spočívá v **porozumění problematice a ve znalosti o možnostech jejího řešení**. Problematika bezdomovectví je však v ČR poznamenána **poznatkovým deficitem**, a to jak na straně veřejnosti, tak u tvůrců politik. Chybí přesnější empirické poznatky, které umožňují efektivní tvorbu a realizaci veřejných politik zaměřených na její řešení a prevenci. Fakt, že údaje o osobách bez domova nejsou detailněji známy, **znesnadňuje také mezinárodní srovnání**. Problémem je také **popírání existence problému** z důvodu nedostatečné informovanosti o jeho existenci. Mezi cíle, které Koncepce v oblasti informovanosti stanovuje, patří vyhodnocení **vytvoření provázaného informačního systému**, který bude splňovat podmínky pro statistiku, evidenci, komunikaci, mobilitu osob bez domova i využívání sociálních služeb. Dále koncepce jako důležitý cíl stanoví aplikaci **evidence-based policy** a spolupráci resortů/útvárů/úrovní veřejné správy při tvorbě politik vedoucích k prevenci a řešení bezdomovectví. V neposlední řadě je velmi důležité zavést účinný systém **primární prevence** prostřednictvím **vzdělávání a osvěty**.

Opatření 5.4.2a

5.4.2a Analýza stávajících informačních systémů užívaných v práci s bezdomovci a v sociálních službách s cílem dosáhnout co největší komplexnosti a provázanosti a zavedení optimálního informačního systému na obcích s rozšířenou působností (se zvážením využití podpory z fondů EU a spolupráce s vysokými školami).

- **Definice klíčových hodnot, které budou v rámci informačního systému sledovány, a to v souladu se zákonem o zpracování osobních údajů a dalšími zvláštními předpisy.**
- **Nastavení pravidel, jak a kdo do informačního systému bude zadávat klíčové hodnoty a nahlížet, a to v souladu se zákonem o zpracování osobních údajů a dalšími zvláštními předpisy.**

Gestor: MPSV ve spolupráci s MV, Meziresortní pracovní skupinou pro prevenci a řešení problematiky bezdomovectví, Agenturou pro sociální začleňování, obcemi a kraji.

Termín: 2015.

Kroky: Řešení bude navázáno na tvorbu návrhů změn v zákoně č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, prováděcích vyhlášek a doporučených postupů k vykazování dat.

Plnění opatření:

MPSV zpracovává novelu zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, s cílem optimalizovat, zpřehlednit a zjednodušit systém sociálních služeb. V oblasti monitorování dlouhodobě probíhají jednání o nastavení funkcionalit všech IT systémů, jež mají sloužit i jako zdroj analytických dat pro vyhodnocování. V rámci přípravy novely však došlo ke zpoždění prací, takže předpokládaný termín předložení návrhu novely do vlády je 3. čtvrtletí roku 2020. Z tohoto důvodu je navrhován posun plnění tohoto opatření.

V rámci systémového projektu „Podpora procesů v sociálních službách“ byla realizována veřejná zakázka Informační systém pro periodické sledování vybraných sociálních jevů na republikové úrovni, který je dostupný na webu především pro sociální pracovníky obecních úřadů obcí s rozšířenou působností a sociální pracovníky krajských úřadů. Závěrečná aktualizace celého softwaru má být provedena v roce 2020.

Opatření nemá na problematiku prosazování rovných příležitostí mužů a žen žádný vliv.

Stanovisko Meziresortní pracovní skupiny

Opatření je plněno.

Opatření 5.4.2b

5.4.2b Vyhodnocení možnosti využití Modelu mapy pro sledování sociálních jevů, které souvisí se sociálním ohrožením nebo vyloučením jako výstupu individuálního projektu MPSV Podpora procesů v sociálních službách.

Gestor: MPSV.

Termín: 2015.

Kroky:

1. Vyvinutí softwaru pro sledování sociálních jevů (GIS, MIS).

Gestor: MPSV

Termín: do konce roku 2014

2. Analýza využitelnosti GIS a MIS map v prevenci a řešení bezdomovectví.

Gestor: MPSV

Termín: 2015

Plnění opatření:

Plnění tohoto opatření souvisí úzce na realizaci opatření 5.4.2a. V rámci systémového projektu „Podpora procesů v sociálních službách“ byla realizována veřejná zakázka Informační systém pro periodické sledování vybraných sociálních jevů na republikové úrovni. Tento systém byl v průběhu roku 2017 podroben aktualizaci. Software má být dohotoven v průběhu roku 2020. Z tohoto důvodu je navrhován posun plnění tohoto opatření.

Opatření nemá na problematiku prosazování rovných příležitostí mužů a žen žádný vliv.

Stanovisko Meziresortní pracovní skupiny:

Opatření je plněno.

Opatření 5.4.2d

5.4.2d Vyhodnocování existujících zahraničních i domácích výzkumů v oblasti bezdomovectví a jejich aplikace do politik ČR. Realizace a financování výzkumů zaměřených na získání chybějících klíčových dat o bezdomovectví se zvážením spolupráce s vysokými školami. Spolupráce se zahraničními partnery v oblasti získávání, vyhodnocování a aplikace dat a nástrojů při zvážení možnosti financování vybraných opatření z fondů EU.

Gestor: MPSV ve spolupráci s VÚPSV, Sociologickým ústavem, ÚV.

Termín: Průběžně.

Popis opatření: Zásadní bariérou pro řešení problematiky bezdomovectví je nedostatek relevantních dat o problematice bezdomovectví. Problémem je dostupnost informací o bezdomovcích dle ETHOS, o fungování existujících služeb, jejich financování a dostupnosti, absence hodnocení dosavadních politik ve vztahu k bezdomovectví. Pro tvorbu efektivních politik v oblasti prevence a řešení bezdomovectví je zásadní systematické, pravidelné a dlouhodobé sledování dat o osobách dle ETHOS v rámci ČR. v současnosti jsou důležitým zdrojem informací dosud málo prozkoumané zahraniční zdroje. Potřebné je též získávání dat srovnatelných v rámci EU (státy, které používají definici ETHOS).

Kroky:

1. Zadání a vypracování analýzy zaměřené na vyhodnocení existujících a chybějících dat (VÚPSV).

Gestor: MPSV ve spolupráci s VÚPSV a Meziresortní pracovní skupinou

2. Nastavení spolupráce VÚPSV a Meziresortní pracovní skupiny, vzájemné pravidelné setkávání nad průběžnými výstupy analýzy, plánování dalšího postupu.

Gestor: MPSV ve spolupráci s VÚPSV a Meziresortní pracovní skupinou

3. v rámci pravidelných setkání Meziresortní skupiny vyhodnocování potřeb realizace analýz/výzkumů zaměřených na doplnění chybějících dat a pořádání výzkumných konferencí, financovaných z OPZ.

Gestor: MPSV ve spolupráci s Meziresortní pracovní skupinou

Plnění opatření:

Projekt MPSV „Podpora sociálního bydlení“ spolupracuje se zahraničními partnery a využívá také kontaktů se zastřešujícími mezinárodními organizacemi, které působí v oblastech sociálního bydlení a ukončování bezdomovectví, ke zprostředkování zahraničních poznatků z těchto oblastí. Díky spolupráci se zahraničními subjekty realizujícími místní programy sociálního bydlení, navázané zejména během zahraničních cest uskutečněných v předchozích obdobích, jsou získávány nejaktuálnější podklady na daná témata. Podklady jsou zpracovávány a předávány obcím spolupracujícím v rámci projektu při realizaci místních systémů sociálního bydlení v ČR a jsou také zveřejňovány na webových stránkách projektu.

Pracovníci projektu se rovněž zúčastňují mezinárodních akcí a aktivit pořádaných evropskými organizacemi, jako jsou FEANTSA (European Federation of National Organisations Working with the Homeless), Housing Europe a Housing First Europe Hub. V roce 2019 se zúčastnili mimo jiné setkání pořádaného Evropskou Komisí ACIG – Annual Convention for Inclusive Growth na téma „Budoucnost sociální Evropy po roce 2020“ a zapojili se do příprav Peer Review Evropské komise, které by pod názvem „Addressing housing exclusion without appropriate legislative support“ mělo proběhnout 18. - 19. března 2020 v Praze.

Takto získávané vědomosti jsou rovněž využívány pracovníky projektu MPSV a poslouží mimo jiné k nastavení jeho výzkumných aktivit pro další období. Poznátky jsou také šířeny prostřednictvím workshopů a dalších akcí projektu MPSV „Podpora sociálního bydlení“, z nichž nejvýznamnějším počinem byla v roce 2019 mezinárodní konference „Trauma a domácí násilí“, která za účasti významných odborníků ze zahraničí proběhla 7. listopadu 2019 v Praze. Konference tematicky zaměřená zejména na roli traumatu a domácího násilí, jako významných faktorů vzniku bezdomovectví, představila také nejnovější přístupy v profesionální pomoci lidem bez domova.

V projektu MPSV „Podpora sociálního bydlení“ byly dále vypracovány studie, výzkumy a analýzy využívající aktuální informace a data ze zahraničí z oblasti výzkumů bezdomovectví. V roce 2019 byla zveřejněna studie „Přehled systémů sociálního bydlení ve vybraných evropských zemích a jejich komparace“ srovnávající praktickou aplikaci systémů sociálního bydlení ve vybraných státech EU (Francie, Irsko, Německo, Slovensko, Španělsko).

Dále byl na základě veřejné zakázky zadané v projektu zpracován „Výzkum sousedských vztahů a postojů k sociálnímu bydlení“, jehož výsledky byly prezentovány na tiskové konferenci MPSV a na akcích a webových stránkách projektu. Analýza „Pilotní ověření Metodiky identifikace lokalit rezidenční segregace v obcích ČR“, vypracovaná v rámci spolupráce projektu MPSV s Přírodovědeckou fakultou UK, pak posloužila jako vstupní materiál pro webovou aplikaci Lokality rezidenční segregace, která byla v roce 2019 zveřejněna a je dostupná .

Dokončena byla i zadávací dokumentace k výzkumu „Antidiskriminační opatření v sociálním bydlení: Zahraniční zkušenosti a přenositelnost dobré praxe do ČR“. Výzkum, který vyjde z detailních informací ze zahraniční praxe, poskytne subjektům realizujícím sociální bydlení v ČR doporučení pro tvorbu a zavádění antidiskriminačních opatření a dobré praxe v rámci místních systémů sociálního bydlení.

Stav nedostupnosti některých podstatných údajů o rozsahu a povaze bezdomovectví v ČR reflektovaly přípravy dvou výzkumů, které probíhaly rovněž v rámci projektu MPSV „Podpora sociálního bydlení“. Výzkumy zacílené na vybrané skupiny osob v bytové nouzi budou uskutečněny v návaznosti na „Výzkum bezdomovecké populace v ČR s přihlédnutím k ekonomické aktivitě v závislosti na fázích životního cyklu“, který pro MPSV realizoval Výzkumný ústav práce a sociálních věcí (VÚPSV). Cílem je pokrýt zbývající kategorie osob bez domova podle definice ETHOS, které dosud nebyly zachyceny, takže ve výsledku budou podrobeny zkoumání všechny skupiny osob ocitající se dle definice ETHOS v bytové nouzi na území ČR.

Dále pokračoval projekt znalostní platformy „Posílení znalostní základny samospráv pro snižování a ukončování bezdomovectví“ viz opatření 5.1.2o.

Opatření má pozitivní dopad na rovnost žen a mužů.

Stanovisko Meziresortní pracovní skupiny:

Opatření je plněno.

Opatření 5.4.2e

5.4.2e Šíření informací a dobré praxe o řešení problematiky bezdomovectví mezi tvůrci sociálních politik na všech úrovních správy.

Gestor: MPSV ve spolupráci s MMR, MV, Agenturou pro sociální začleňování, SMO ČR, AK ČR, Meziresortní pracovní skupinou.

Termín: Průběžně.

Kroky: Řešeno v návaznosti na 5.4.2i (viz níže).

Plnění opatření:

Projekt MPSV „Sociální bydlení – metodická a informační podpora v oblasti sociálních agend“ v rámci své aktivity dokončil, zveřejnil a na všechny krajské úřady a obce s rozšířenou působností distribuoval „Metodiku sociální práce v sociálním bydlení“. Rozsáhlý materiál rozdělený do šesti tematických brožur (metodika je také dostupné v elektronické verzi na webových stránkách projektu zde:) představuje účinný soubor nástrojů využitelný sociálními pracovníky obcí, ale i dalšími zaměstnanci státní správy při řešení problémů všech kategorií osob bez domova dle typologie bezdomovectví ETHOS, tedy osob bez střechy, bez bytu i osob v nejistém a/nebo nevyhovujícím bydlení.

Metodika zahrnuje komplexní popis práce s osobami v bytové nouzi od vyhledání osob bez domova nebo ohrožených ztrátou bydlení, přes sociální práci poskytovanou při jejich vstupu do sociálního bydlení, širokou oblast podpory při udržení bydlení až po ukončení spolupráce. Zaměřuje se také na otázky postavení obcí v řešení bytové nouze, spolupráce s dalšími subjekty při řešení individuálních potřeb klientů, specifik práce s vybranými cílovými skupinami a v neposlední řadě obsahuje i kritéria využitelná při posuzování intenzity bytové nouze a stanovení pravidel přidělování sociálních bytů. v projektu také pokračovaly v činnosti tři expertní skupiny (Sociální práce v sociálním bydlení, Poskytovatelé bytového fondu a Prevence ztráty bydlení a sociální začleňování), které propojily odborníky z daných oblastí se zaměstnanci státní správy i místních samospráv.

Proběhla čtyři setkání expertních skupin, která byla věnovaná zejména specifickým okruhům problémů vznikajících při práci s lidmi bez domova v rámci místních systémů sociálního bydlení, ať již se jednalo o řešení dluhů v bydlení, potíží v sousedských vztazích nebo reflexi dalších nástrojů bránících předčasnému ukončování nájmu v sociálních bytech a vystěhování. Dne 20. listopadu 2019 proběhlo také společné setkání všech tří expertních skupin na téma budoucnost sociálního bydlení v ČR.

Díky aktivitě projektu MPSV „Podpora sociálního bydlení“ byly informace a poznatky o inovativních postupech řešení bezdomovectví zpřístupňovány zaměstnancům státní správy a samospráv také prostřednictvím celostátních i lokálních konferencí, workshopů, seminářů a kulatých stolů, kterých se pracovníci projektu aktivně zúčastňovali.

Opatření nemá na problematiku prosazování rovných příležitostí mužů a žen žádný vliv.

Stanovisko Meziresortní pracovní skupiny:

Opatření je plněno.

Opatření 5.4.2f

5.4.2f Sociální začleňování bezdomovců s podporou podnikatelského sektoru (podpora sociálního podnikání zaměřeného na bezdomovce nebo osoby ohrožené ztrátou bydlení, programy zaměstnávání cílové skupiny, veřejně prospěšné činnosti podniků) a zvážení možnosti financování vybraných opatření z fondů EU a případné vytvoření mechanismů pro jejich financování.

Gestor: MPSV ve spolupráci s MPO, podnikatelskými subjekty a zaměstnavateli.

Termín: od 1. pol. roku 2014.

Kroky:

1. Při realizaci aktivní politiky zaměstnanosti (dále jen „APZ“) reflektovat bezdomovectví jako sociální znevýhodnění vedoucí k sociálnímu vyloučení či ohrožení sociálním vyloučením. Podpora sociálního podnikání zaměřená na bezdomovce a osoby ohrožené bezdomovectvím: na úseku politiky zaměstnanosti je nutná podpora konkrétních znevýhodněných osob, nikoliv podnikatelských subjektů, a to i v případě podpory sociální ekonomiky (na bázi účelně vytvářených pracovních míst) bude probíhat v rámci podpory znevýhodněných osob prostřednictvím nástrojů APZ, tedy dle výše uvedeného bodu.

2. Podpora sociálního podnikání bude řešena prostřednictvím OPZ (investiční priority 2.1, specifický cíl 2 - rozvoj sektoru sociální ekonomiky). Bezdomovci jsou v současném období jednou z cílových skupin, na kterou mohou být zaměřeny podniky v rámci podpory sociálního (integračního) podnikání. V OPZ je předpoklad, že budou opět explicitně uvedeni ve vyhlašovaných výzvách jako cílová skupina pro tento typ projektů.

Gestor: MPSV ve spolupráci s MPO, podnikatelskými subjekty a zaměstnavateli

Termín: V roce 2014 proběhne příprava výzev, předpokládaný termín vyhlášení 1. pol. roku 2015.

Plnění opatření:

Na IP 1.1 OPZ byla v březnu 2019 vyhlášena výzva č. 03_18_090 na podporu zaměstnanosti osob znevýhodněných na trhu práce pro realizátory projektů z řad neziskových, poradenských a vzdělávacích organizací. Mezi cílovými skupinami projektů podpořených v této výzvě jsou např. osoby opouštějící výkon trestu odnětí svobody, osoby opouštějící institucionální zařízení, osoby dlouhodobě nezaměstnané, osoby ohrožené závislostmi, tzn. skupiny, u nichž je zvýšené riziko bezdomovectví.

Zákon o sociálním podnikání

MPO je s MPSV jako gestorem spolugestorem přípravy zákona o sociálním podnikání. Tato právní úprava bude reakcí na potřebu vytvoření jednotného právního prostředí pro sociální podnikání, neboť v současné době panuje v pojetí definičních znaků subjektů sociálního podnikání značná nejednotnost. Hlavním cílem je stanovit pravidla pro přiznání statusu sociálního podniku a výhod poskytovaných těmto podnikům. Podstatou zákona o sociálním podnikání je, aby jakýkoliv malý či střední podnik, který splní dané podmínky a prokáže realizaci podpořeného projektu zaměstnávání osob ze znevýhodněných skupin obyvatelstva, tedy i osob bez domova, byl zvýhodněn oproti jiným žadatelům, kteří v projektu tento typ pracovních míst nevytvoří. Návrh věcného záměru zákona o sociálním podnikání byl přijat dne 15. května 2017 usnesením vlády ČR č. 367 a v současné době je připraven návrh paragrafového znění zákona o sociálním podnikání, který byl předložen vládě ČR ke schválení. Zástupci MPO se aktivně spolupodíleli na tvorbě návrhu paragrafového znění zákona o sociálním podnikání prostřednictvím pracovní skupiny, která byla za tímto účelem zřízena při Úřadu vlády.

Program Záruka 2015 až 2023 – podpora pro sociální podnikatele

MPO vytváří příznivé podnikatelské prostředí kontinuálně pro všechny podnikatelské subjekty. V únoru 2015 vyhlásilo MPO I. Výzvu programu Záruka 2015 až 2023, jehož cílem je podpořit přístup malých a středních podnikatelů k bankovním úvěrům na realizaci jejich podnikatelských projektů. Jedna z podpor programu je určena výhradně pro sociální podnikatele. Správcem finančního nástroje uvedeného programu je Českomoravská záruční a rozvojová banka (ČMZRB). Malí a střední podnikatelé mohou získat záruku za bankovní úvěr investičního či provozního charakteru až do výše 20 milionů korun na dobu až 8 let a sociální podnikatelé k zaručovanému úvěru i finanční příspěvek až do výše 500 tisíc korun. Výše záruky dosahuje až 80 % jistiny zaručovaného úvěru. V roce 2019 dále pokračovala realizace národního programu Záruka 2015 až 2023 MPO zaměřeného na podporu přístupu malých a středních podnikatelů k bankovním úvěrům, včetně podpory sociálních podnikatelů. V tomto programu bylo v roce 2019 poskytnuto celkem 3 090 záruk za bankovní úvěry v objemu 5,47 mld. Kč, z toho byly poskytnuty 3 záruky v objemu 9 mil. Kč pro sociální podnikatele.

Opatření nemají na problematiku prosazování rovných příležitostí mužů a žen žádný vliv.

Stanovisko Meziresortní pracovní skupiny:

Opatření je plněno.

Opatření 5.4.2g

5.4.2g Podpora vzdělávacích programů a projektů realizovaných v rámci základních škol zaměřených na problematiku bezdomovectví (zařazení informací do výuky o tom, co je to bezdomovectví, jak vzniká, kdo je bezdomovec, prevence).

Gestor: MŠMT ve spolupráci s MPSV, Meziresortní pracovní skupinou a SMO ČR.

Termín: 2015.

Kroky: Rámcový vzdělávací plán základního vzdělávání (RVP ZV) v současnosti obsahuje problematiku, která zahrnuje problematiku prevence bezdomovectví v částech věnovaných rozvoji aktivního občanství, finanční gramotnosti a sociálního citění, nicméně je vhodné posoudit její aktuálnost po přijetí Koncepce bezdomovectví. V roce 2015 dojde k aktualizaci dlouhodobého záměru regionálního školství a v návaznosti na to se otevře prostor pro hlubší revizi kurikula (RVP).

Plnění opatření:

V roce 2019 pokračovala příprava podkladů pro revize rámcového vzdělávacího programu pro základní vzdělávání (dále jen „RVP ZV“). Zařazení vzdělávacích obsahů vztahujících se k bezdomovectví je zvažováno nejen s ohledem na obsah Koncepce prevence a řešení problematiky bezdomovectví v ČR do roku 2020, ale také s ohledem na principy úprav RVP ZV. Úzkou vazbu lze sledovat v souvislosti s rozvojem kompetence personální a sociální a kompetence občanské. Problematika bezdomovectví je obsažena v aktuálním RVP ZV ve vzdělávacím oboru Výchova k občanství. Jedná se především o následující očekávané výstupy:

- VO-9-1-06 Žák zhodnotí a na příkladech doloží význam vzájemné solidarity mezi lidmi, vyjádří své možnosti, jak může v případě potřeby pomáhat lidem v nouzi a jak pomoci v situacích ohrožení a obrany státu.
- VO-9-1-08 Žák objasní potřebu tolerance ve společnosti, respektuje kulturní zvláštnosti i odlišné názory, zájmy, způsoby chování a myšlení lidí, zaujímá tolerantní postoje k menšinám.
- VO-9-5-05 Žák objasní souvislosti globálních a lokálních problémů, uvede příklady možných projevů a způsobů řešení globálních problémů na lokální úrovni – v obci, regionu.

Opatření nemá na problematiku prosazování rovných příležitostí mužů a žen žádný vliv.

Stanovisko Meziresortní pracovní skupiny:

MPS není zřejmé, jaké vzdělávací aktivity pro žáky ZŠ byly realizovány. Opatření je plněno částečně.

Opatření 5.4.2h

5.4.2h Návrh doporučení pro střední, vyšší odborné a vysoké školy sociálního a humanitního směru ohledně výuky a vzdělávání v oblasti bezdomovectví a práci s bezdomovci

Gestor: MPSV + spolugesce MŠMT, Meziresortní pracovní skupina

Termín: Plnění v návaznosti na zpracování Koncepce sociálního bydlení (původně III. Q 2014).

Popis opatření: v oblasti odborného a vyššího vzdělávání je klíčové seznámení se se situací bezdomovců, jejich životem nebo důvodech vzniku jejich situace, což pozitivně přispívá nejen k prevenci vzniku bezdomovectví, ale zejména k nestereotypnímu vnímání bezdomovců ze strany široké a odborné veřejnosti.

Kroky:

1. ve spolupráci s MŠMT zmapovat a zhodnotit aktuální stav odborného a vyššího vzdělávání v této oblasti a dohodnout další kroky

Termín: 2016

Plnění opatření:

Plnění za MPSV je navázáno na Konceptci sociálního bydlení. Na konci roku 2019 předložilo MPSV vládě ČR ke schválení aktualizaci Koncepce sociálního/dostupného bydlení. MPSV ve spolupráci s Národním ústavem pro vzdělávání (NÚV) pracuje na implementaci témat problematiky identifikace a řešení bezdomovectví do obsahu vzdělávání v rámci pravidelné revize vzdělávacích plánů v oborech sociální činnost a pečovatelské služby („Tvorba a revize kurikulárních dokumentů pro předškolní, základní a střední vzdělávání na národní úrovni“ (Čj.: MSMT-34587/2015-1)).

Plnění za MŠMT: V roce 2018 došlo ve spolupráci s NÚV k implementaci témat problematiky identifikace a řešení bezdomovectví do obsahu vzdělávání v rámci pravidelné revize vzdělávacích plánů v oborech sociální činnost a pečovatelské služby („Tvorba a revize kurikulárních dokumentů pro předškolní, základní a střední vzdělávání na národní úrovni“ (Čj.: MSMT-34587/2015-1)). Rámcové vzdělávací programy (RVP) oborů vzdělání středních škol obecně vytvářejí prostor pro pochopení problematiky bezdomovectví, zejména pro prevenci bezdomovectví u mladé generace v rámci průřezových témat: Občan v demokratické společnosti, Člověk a životní prostředí, Člověk a svět práce a v oblastech vzdělání: Společenskovední vzdělávání, Vzdělávání pro zdraví, Ekonomické vzdělávání. RVP sice explicitně termín „bezdomovectví“ neuvádějí, ale implicitně tuto problematiku zahrnují kompetence, které jsou v RVP jako dílčí výstup vzdělání stanoveny.

Aktuálně probíhá příprava podkladů pro revize RVP pro střední odborné vzdělávání (SOV). Zařazení vzdělávacích obsahů vztahujících se k bezdomovectví bude zvažováno nejen s ohledem na obsah Koncepce prevence a řešení problematiky bezdomovectví v ČR do roku 2020, ale také s ohledem na principy úprav RVP. Úzkou vazbu lze sledovat v souvislosti s rozvojem kompetence personální a sociální a kompetence občanské. V rámci revizí RVP odborného vzdělávání byl zpracován návrh aktualizace RVP pro obory vzdělání skupiny 75-41-M/01 Sociální činnost a 75-41-E/01 Pečovatelské služby, který zahrnuje také problematiku sociálního vyloučení a bezdomovectví. Úpravy RVP byly projednány ve spolupráci s MPSV.

Vyšší odborné vzdělávání obsahuje danou oblast v akreditovaných vzdělávacích programech především ve skupině oborů 75 Pedagogika, učitelství a sociální péče, konkrétně obor vzdělání 75-32-N/ Sociální práce a sociální pedagogika. Programy uvedeného oboru vzdělání jsou akreditovány na základě souhlasného stanoviska Akreditační komise pro vyšší odborné vzdělávání, která disponuje odborníky na příslušnou problematiku; navíc programy se zaměřením na sociální práci plní minimální standard vzdělavatelů v sociální práci. Problematika bezdomovectví je i součástí různých předmětů/modulů, např. sociální patologie, metody práce s vybranými cílovými skupinami, sociální deviace, cizí jazyk v odpovídajícím rozsahu atd. A tím je zajištěno požadované plnění úkolu. S ohledem na autonomní postavení vysokých škol MŠMT nemůže ovlivňovat obsah studijních programů na vysokých školách. Rozhodnutí o akreditaci studijních programů vydává Národní akreditační úřad pro vysoké školství, který je nezávislým orgánem. MŠMT tak není gesčně příslušné k vydávání rozhodnutí o akreditaci studijních programů, a tedy ani o jejich konkrétním obsahu.

Opatření nemá na problematiku prosazování rovných příležitostí mužů a žen žádný vliv.

Stanovisko Meziresortní pracovní skupiny:

Dle MPS není patrné, jak se pracuje s mládeží v oblasti prevence vzniku bezdomovectví. Opatření není plněno.

Opatření 5.4.2ch

5.4.2ch Zařadit do programů dalšího vzdělávání sociálních pracovníků a dalších pomáhajících profesí (včetně pracovníků městské policie a Policie ČR, vězeňské služby, v dětských domovech apod.), které přicházejí do kontaktu s touto cílovou skupinou, problematiku bezdomovectví, zaměřenou na specifika této cílové skupiny, za účelem získání hlubšího povědomí o fenoménu bezdomovectví a jeho příčinách a možnostech prevence.

Gestor: MŠMT ve spolupráci s MPSV, MV, AK ČR, APSS ČR a Meziresortní pracovní skupinou k řešení bezdomovectví.

Termín: 2016.

Kroky:

MŠMT má zmocnění na základě § 108 zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů, a vyhlášky č. 176/2009 Sb., kterou se stanoví náležitosti žádosti o akreditaci vzdělávacího programu, organizace vzdělávání v rekvalifikačním zařízení a způsob jeho ukončení, k akreditaci rekvalifikačních programů. Vzdělávací program musí být pojat jako rekvalifikační, musí vést k získání plné kvalifikace pro výkon určité pracovní činnosti, uplatnitelné na trhu práce. Problematika dalšího vzdělávání sociálních pracovníků je plně v kompetenci MPSV dle zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů. MŠMT nemá oprávnění v této oblasti pořádat programy v oblasti dalšího vzdělávání sociálních pracovníků ani dalších pomáhajících profesí. Z toho důvodu bohužel nemůže naplnit opatření, které vyplývají z Koncepce prevence a řešení problematiky bezdomovectví v ČR do roku 2020.

Plnění opatření:

V rámci projektu MPSV „Podpora sociálního bydlení“ pokračovaly přípravy vzdělávacího programu pro pracovníky Úřadu práce ČR, obcí i neziskového sektoru, který bude tematicky zaměřen na problematiku řešení bytové nouze a práci s lidmi bez domova a ohroženými ztrátou bydlení. Vzdělávacím programem má úspěšně projít 500 zaměstnanců státní správy, místních samospráv i neziskových organizací, kteří pracují s lidmi v bytové nouzi. Za účelem efektivního zajištění takto rozsáhlého vzdělávacího programu byla v projektu v roce 2019 připravena a zveřejněna veřejná zakázka „Vzdělávání v oblasti sociální práce s osobami ohroženými ztrátou bydlení včetně problematiky dávek na bydlení“. Předmětem zakázky je vytvoření metodik pro školení pracovníků i samotná realizace vzdělávání podle takto vytvořených metodik vybraným dodavatelem. Hlavním tématem vzdělávání bude komplexní popis nástrojů poskytování podpory osob ohrožených ztrátou bydlení v ČR, a to včetně možností poskytování sociálního bydlení, sociální práce, spolupráce klíčových aktérů při práci s klienty a zajištění prevence ztráty bydlení i pomoci při hledání nového bydlení.

MPSV akredituje vzdělávací programy určené pro další vzdělávání sociálních pracovníků, pracovníků v sociálních službách, vedoucích pracovníků zaměstnanců uvedených v § 115 odst. 1 zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů a určené pro účely odborné podpory fyzických osob, které poskytují pomoc příjemci příspěvku. V roce 2019 mělo platnou akreditaci MPSV celkem 10 vzdělávacích programů zaměřených na tematiku bezdomovectví.

V rámci své působnosti MV každoročně vyhlašuje dotační Program prevence kriminality na místní úrovni, v rámci něhož jsou podporovány a financovány resocializační, informační a vzdělávací projekty, které se zaměřují na podporu integrace osob po výkonu trestu, prevence zadlužení či finanční gramotnost, což jsou oblasti či problémy, které ovlivňují i oblast prevence před ztrátou bydlení a vznik bezdomovectví. Zástupce odboru prevence kriminality spolupracuje se Sekcí sociálních kurátorů Společnosti sociálních pracovníků ČR, účastní se celostátních seminářů a metodických setkání sociálních kurátorů (kurátorů pro dospělé), v jejichž kompetenci v rámci přenesené působnosti je i pomoc osobám bez přístřeší. Rovněž se na přelomu října a listopadu zúčastnil odborného kolokvia „Možnosti a způsoby řešení návratu lidí bez domova do bydlení“ v rámci řešení projektu TA ČR ÉTA TL01000220 „Efektivní řešení rozsáhlých rozhodovacích úloh ve veřejné správě“, které pořádalo Centrum pro sociální a ekonomické strategie FSV UK.

Dále lze uvést, že problematice bezdomovectví se věnují v různém rozsahu moduly kurzu základní odborné přípravy Policie ČR pro nově přijaté policisty (časová dotace cca 30 hodin). Cílem vzdělávání je mimo jiné naučit policisty ovládnout své jednání, přiměřeně komunikovat a jednat s lidmi v různých situacích vyplývajících z výkonu služby. Jde zejména o vhodnou komunikaci a taktické zásady s oznamovatelem, poškozeným, svědkem, podezřelým, s osobou se zdravotním postižením, komunikaci se seniorem či příslušníkem národnostních menšin, včetně komunikace s člověkem bez domova. A usilovat o vytvoření žádoucích postojů u policisty: zachovávat čest, důstojnost, vážnost, respektovat práva a osobnost druhých lidí, aktivně vystupovat proti rasismu, nesnášenlivost, xenofobii a diskriminaci. K tomu se využívá šest zfilmovaných zátěžových situací (videospotů), z nichž je jeden zaměřen na specifika řešení konfliktní situace při kontaktu Policie ČR s osobami bez domova.

MPSV v rámci projektu „Podpora sociálního bydlení“ v roce 2019 pokračovalo v programu vzdělávání sociálních pracovníků. Program je určen pro pracovníky ÚP ČR, obcí a neziskového sektoru, přičemž se předpokládá proškolení min. 500 pracovníků. Hlavním tématem školení budou nástroje sociální práce pro efektivní poskytování podpory lidem v sociálním bydlení a bude zahrnovat i moduly zaměřené na metody prevence ztráty bydlení a specifika práce s jednotlivými cílovými skupinami lidí v bytové nouzi, včetně osob bez domova. Vzdělávací moduly jsou sestavovány na základě zkušeností spolupracujících obcí, konzultací se sociálními pracovníky, experty v této oblasti a dále pak z podnětů expertní skupiny projektu „Podpora sociálního bydlení“ i pracovních jednání se zástupci Generálního ředitelství ÚP ČR.

MPSV akredituje vzdělávací programy určené pro další vzdělávání sociálních pracovníků, pracovníků v sociálních službách, vedoucích pracovníků zaměstnanců uvedených v § 115 odst. 1 zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů a určené pro účely odborné podpory fyzických osob, které poskytují pomoc příjemci příspěvku.

MŠMT projednává s MPSV možnost využití akreditovaných programů dalšího vzdělávání také pro další vzdělávání učitelů středních a vyšších odborných škol příslušných oborů vzdělávání.

Národní institut pro další vzdělávání (dále jen „NIDV“)³ je přímo řízená organizace MŠMT s celostátní garancí dalšího vzdělávání a profesního rozvoje pedagogických pracovníků škol a školských zařízení včetně školských zařízení pro zájmové vzdělávání.

NIDV realizuje vzdělávací programy, které se zabývají prevencí rizikového chování, etickou výchovou a dále například finanční gramotností, a mohou tak vzdělávat pedagogické pracovníky v oblastech, které vedou k předcházení vzniku bezdomovectví.

Příklady vzdělávacích programů v oblasti finanční gramotnosti:

Základy ekonomického a finančního vzdělávání

Účastníci programu se seznamují s Pessu-Boyden terapií, současným novodobým směrem, zabývajícím se mj. důsledky nedosycenosti primárních potřeb v průběhu celého lidského života. Lektor ukáže přítomným typické projevy při neuspokojení jednotlivých potřeb. Vysvětlí, jak rozeznávat příčiny nepřiměřeného chování u svých žáků a uspokojením konkrétní potřeby eliminovat případné patologické projevy žáka již v jeho zárodku.

Finanční gramotnost – FINANCE a JÁ

Pedagogičtí pracovníci získávají přehled a orientaci v oblasti různých podob peněz od minulosti po současnost včetně názorných ukázek. Dostávají odpovědi na otázky typu: co je to – účet v bance, bankomat, bankovní převody, platební karta. Jaký má dítě vztah k penězům, co lze žákovi vysvětlit jako rodič a jako pedagog. Názorné příklady včetně ukázky práce dítěte s penězi. Vzdělávací program je určen primárně pro učitele základních škol a nižších stupňů víceletých gymnázií. Dále především pro učitele Občanské výchovy a dalších předmětů (matematika, rodinná výchova atd.), jejichž výuka se dotýká finanční a ekonomické tematiky.

---

³ Národní institut pro další vzdělávání a Národní ústav pro vzdělávání byly k 1.1.2020 sloučeny a vznikl Národní pedagogický institut České republiky (zařízení pro další vzdělávání pedagogický pracovníků).

Finanční gramotnost – FINANCE a RODINA

Finanční gramotnost je soubor znalostí, dovedností a hodnotových postojů občana nezbytných k tomu, aby finančně zabezpečil sebe a svou rodinu v současné společnosti a aktivně vystupoval na trhu finančních produktů a služeb. Finančně gramotný občan se orientuje v problematice peněz a cen a je schopen odpovědně spravovat osobní / rodinný rozpočet, včetně správy finančních aktiv a finančních závazků s ohledem na měnící se životní situace.

Finanční matematika hrou

Vzdělávací program vysvětluje učitelům matematické a ekonomické pojmy a jejich základní souvislosti na simulovaném příběhu běžné rodiny. Využívá hry k objasnění početních operací (procenta, úrok). Ukazuje v penězích, jak jsou tyto počty pro dnešního člověka důležité.

Hlavní témata programu: Počítání s procenty, Úrok a úročení (hodnota peněz v čase), procenta v cenách, slevách, co je výhodné, Pokles hodnoty o % (inflace), Ukazatel RPSN, Základy statistiky (rizika, výsledky studií), Práce s rozpočtem, Finanční plánování, Přehled finančních nástrojů (ochrana majetku, zhodnocování úspor, investice).

Příklady dalších vzdělávacích programů v oblastech primární prevence, etická výchova ad.:

- etická výchova a formování charakteru žáků na základních školách,
- prevence rizikového chování,
- zdravé klima a primární prevence v kontextu ohrožení dětí a mládeže,
- prevence sexuálně motivovaných trestných činů,
- prevence domácího násilí a násilí mezi mužem a ženou.

Opatření nemá na problematiku prosazování rovných příležitostí mužů a žen žádný vliv.

Stanovisko Meziresortní pracovní skupiny:

Opatření je plněno.

Opatření 5.4.2i

5.4.2i Provádění osvětových aktivit v oblasti bezdomovectví zaměřených na širokou veřejnost informujících také o specifikách jednotlivých skupin bezdomovců (starší osoby, mladí, ženy, příslušníci národnostních menšin, osoby se zdravotním postižením, LGBT osoby).

Gestor: MPSV ve spolupráci se SMO ČR, AK ČR, MV, MLP, Meziresortní pracovní skupinou.

Termín: Průběžně.

Popis opatření: Ve společnosti převládá velice kritický a stereotypní názor na bezdomovce. Změnit tento pohled je otázka dlouhodobé práce skrze zviditelňování příkladů dobré praxe a cílené informační, osvětové a vzdělávací aktivity. Problematika bezdomovectví nemá jednoduché řešení a vyžaduje vícerozměrný přístup se zapojením veřejné správy, občanské společnosti, výzkumné a vědecké veřejnosti i bezdomovců samotných (zde se nabízí prezentace samotnými bezdomovci – divadlo, sportovní utkání, soutěže, časopisy apod. jako součást sociálního začleňování). Zásadní pro předcházení bezdomovectví je osvěta, tj. cílené působení na celou veřejnost. Nezbytné je také cílené dlouhodobé působení na instituce a osoby, které s bezdomovci pracují, či se zabývají bezdomovectvím. Významnou roli zde hraje koordinovaná spolupráce a výměna informací mezi aktéry (např. ve formě pořádání seminářů, školení a různých kurzů).

Kroky:

1. Zavedení spolupráce aktérů se zastřešujícím subjektem veřejné správy v oblasti sociálního začleňování a propojení teoretického rozměru akcí s praktickými zkušenostmi.

Gestor: MPSV ve spolupráci s Meziresortní pracovní skupinou

Termín: 2014

2. Vytvoření webové stránky (MPSV) s aktuálními informacemi a příklady dobré praxe, šíření informací prostřednictvím odborných seminářů zaměřených na tvůrce sociálních politik na všech úrovních správy.

Gestor: MPSV ve spolupráci s Meziresortní pracovní skupinou

Termín: Průběžně

3. Propojení s kampaní osvěty pro veřejnost.

Gestor: MPSV ve spolupráci s Meziresortní pracovní skupinou

Termín: Průběžně

Plnění opatření:

Projekt MPSV „Podpora sociálního bydlení“ v roce 2019 pokračoval v informační kampani, zaměřené na propagaci a sdílení informací o sociálním bydlení a řešení bezdomovectví, v rámci své klíčové aktivity KA 09 Informační podpora sociálního bydlení. Za tímto účelem mimo jiné provozuje webové stránky a facebookové stránky Sociální bydlení v ČR. Obě platformy slouží k informování všech cílových skupin projektu, mezi které patří nejen odborníci a profesionálové z dané oblasti (pracovníci státní správy a samospráv, nevládní neziskové organizace, pomáhající profese, akademická obec), ale i široká veřejnost, včetně lidí v sociální tísní a lidí ohrožených ztrátou bydlení. Návštěvníci webových stránek mají k dispozici příklady dobré praxe, soupis často kladených otázek s radami, jak postupovat v situaci bytové nouze, a mohou se také prostřednictvím těchto stránek přímo obracet na KC projektu s žádostí o konzultaci, radu nebo informace. Dále webové stránky zprostředkovaly řadu metodických, analytických a koncepčních materiálů, které se tématem sociálního bydlení, ale i širší problematikou bezdomovectví, zabývají na základě aktuálních vědomostí a poznatků. Webové stránky měly za rok 2019 celkem 31 525 návštěvníků, z toho tedy průměrně 86 návštěvníků za den. Také facebookové stránky projektu MPSV „Podpora sociálního bydlení“, které na konci roku 2019 pravidelně sledovalo již více než 900 uživatelů, zveřejnily desítky příspěvků s novinkami nejen z projektu, ale i odkazy na informační materiály a akce na téma řešení problémů lidí v nepříznivé sociální a bytové situaci.

Dále byla v projektu MPSV „Podpora sociálního bydlení“ publikována další tři čísla elektronického Zpravodaje sociálního bydlení. V roce 2019 zpravodaje obdrželo již více než 1 000 odběratelů z řad odborné i laické veřejnosti. V rámci některých organizací byla publikace distribuována ještě i dalším zájemcům.

Obsahem jednotlivých čísel byly rozhovory s představiteli obcí realizujícími místní systémy sociálního bydlení, série příkladů dobré praxe v sociálním bydlení, články a informace o aktuálních dokumentech, výzkumech a dalších aktivitách realizovaných tímto projektem MPSV např.:

- o postupném rozšiřování konceptu sociálního bydlení Housing First v ČR
- o výzkumu bezdomovectví,
- o výzkumu sousedství a postojů k sociálnímu bydlení,
- o sborníku Bezdomovectví a veřejný prostor
- o nově publikovaných metodikách projektu „Metodika sociální práce v sociálním bydlení“ a „Nevyhovující bydlení a možnosti jeho řešení“.

Ve spolupráci s redakcí časopisu MV Veřejná správa, jehož pravidelnými odběrateli jsou zejména místní samosprávy z celé ČR, bylo také autory z řad projektu MPSV připraveno jeho monotematické číslo na téma sociální bydlení v ČR.

S cílem oslovit co nejširší veřejnost a zvýšit její informovanost o fenoménu bezdomovectví a možnostech jeho řešení byla v projektu MPSV „Podpora sociálního bydlení“ realizována i řada dalších aktivit v rámci informační kampaně. K 10. říjnu 2019, na který připadá mezinárodní den bezdomovectví, byla ve spolupráci s TV Nova připravena a odvysílána reportáž v pořadu Snídaně s Novou. V tomto pořadu, jehož průměrná sledovanost je více než 400 tisíc diváků, vystoupili zástupci MPSV, městské části Praha 7 a neziskové organizace Naděje, kteří se zaměřili jak na příčiny bytové nouze a ztráty domova, tak i možnosti jejich řešení s akcentem na poskytování sociálního bydlení.

Činnost KC, které v rámci projektu MPSV vzniklo a které se zaměřuje právě také na informační podporu lidí v bytové nouzi, bude dále propagována informačním plakátem, jenž byl v uplynulém období externím dodavatelem na základě veřejné zakázky vytištěn a ve spolupráci s ním se připravoval jeho výlep ve vybraných obcích ČR. Podobně byly v uplynulém roce v rámci tohoto projektu MPSV vyhotoveny a na všechny ORP a kraje distribuovány informační letáky, jejichž smyslem je zejména stručně a srozumitelně informovat o řešení konkrétních problémů a situací spojených se ztrátou nebo ohrožením ztrátou bydlení a poskytnout základní informace o sociálním bydlení a patřičné kontakty.

Činnosti MPSV související se zvyšováním prestiže sociální práce a obecného povědomí o činnosti sociálních pracovníků jsou primárně soustředěny do aktivit projektu v rámci projektu „Systémová podpora profesionálního výkonu sociální práce II“. Profesionalita, profesní hrdost a prestiž sociální práce jsou směrem k sociálním pracovníkům posilovány prostřednictvím zvyšování jejich odborných kompetencí, a to prostřednictvím odborných akcí, kterými jsou Jarní a Podzimní škola sociální práce, odborné konference a semináře, odborný kurz zaměřený na mediální dovednosti a odborné publikace a články, zejména pak publikace Sešity sociální práce.

Dále pokračuje udílení ocenění „Gratias“ určené sociálním pracovníkům z praxe, které bylo v březnu 2019 uděleno podruhé, a to na konferenci k 100 letům sociální práce. Pozitivní propagace a zvyšování informovanosti o možnostech a přínosech sociální práce jsou realizovány v rámci osvětových aktivit, zejména pak prostřednictvím radiových a televizních spotů, které od roku 2017 upozorňují na Světový den sociální práce a vyjadřují poděkování sociálním pracovníkům za jejich záslužnou činnost, dále i vysílané videospoty upozorňující na některé oblasti ze života občanů ČR, v nichž je vyhledání podpory a pomoci sociálního pracovníka možné a pro občany přínosné.

Veškeré výstupy a informace o projektu jsou dostupné na webu www.budmeprofi.cz a www.mpsv.cz či projektovém facebooku www.facebook.com/budmeprofi.

V rámci své působnosti MV každoročně vyhlašuje dotační Program prevence kriminality na místní úrovni, v rámci něhož jsou podporovány a financovány resocializační, informační a vzdělávací projekty, které se zaměřují na podporu integrace osob po výkonu trestu, prevence zadlužení či finanční gramotnost, což jsou oblasti či problémy, které ovlivňují i oblast prevence před ztrátou bydlení a vznik bezdomovectví. Zástupce odboru prevence kriminality spolupracuje se Sekcí sociálních kurátorů Společnosti sociálních pracovníků ČR, účastní se celostátních seminářů a metodických setkání sociálních kurátorů (kurátorů pro dospělé), v jejichž kompetenci v rámci přenesené působnosti je i pomoc osobám bez přístřeší. Rovněž se na přelomu října a listopadu zúčastnil odborného kolokvia „Možnosti a způsoby řešení návratu lidí bez domova do bydlení“ v rámci řešení projektu TA ČR ÉTA TL01000220 „Efektivní řešení rozsáhlých rozhodovacích úloh ve veřejné správě“, které pořádalo Centrum pro sociální a ekonomické strategie FSV UK. Dále lze uvést, že problematice bezdomovectví se věnují v různém rozsahu moduly kurzu základní odborné přípravy Policie ČR viz opatření 5.4.2ch.

Opatření má pozitivní dopad na rovnost žen a mužů.

Stanovisko Meziresortní pracovní skupiny:

Dle MPS jsou materiály těžko dostupné. Opatření je plněno částečně.

Opatření 5.4.2j

5.4.2j Vytvoření konkrétních a jasných návodů, co dělat v nepříznivé situaci spojené s bydlením, pro osoby ohrožené ztrátou bydlení, bezdomovce, pro pracovníky ve zdravotních a sociálních službách, zaměstnance ÚP ČR, členy městské policie a Policie ČR aj.

Gestor: MPSV ve spolupráci s Meziresortní skupinou pro řešení problematiky bezdomovectví, Agenturou pro sociální začleňování, MMR, MZ, MV, ÚP ČR, Veřejným ochráncem práv, zařízeními sociálních a zdravotních služeb a dalšími relevantními subjekty.

Termín: 2015.

Kroky:

1. Zvážení možnosti financování opatření z prostředků současného OP Lidské zdroje a zaměstnanost/OP Technická pomoc/OPZ (2014 – 2020).

Gestor: MPSV a Meziresortní pracovní skupina

Termín: 1. pol. 2014

2. Zjištění potřeb a zkušeností aktérů z praxe.

Gestor: MPSV a Meziresortní pracovní skupina

Termín: 2. pol. 2014

3. Vytvoření (jednoduchých a uživatelsky přístupných) návodů pro různé nepříznivé situace spojené s bydlením (při zvážení míry variability těchto situací).

Gestor: MPSV a Meziresortní pracovní skupina

Termín: 1. pol. 2015

4. Distribuce uvedených návodů jednotlivým přímým aktérům, osobám ohroženým bezdomovectvím a bezdomovcům.

Gestor: MPSV a Meziresortní pracovní skupina (tj. včetně ASZ, MMR, MV, MZ, ÚP ČR, SMO ČR aj.)

Termín: 2. pol. 2015

Plnění opatření:

V rámci projektu MPSV „Podpora sociálního bydlení“ byly vypracovány metodické materiály obsahující konkrétní postupy řešení nepříznivých situací spojených se ztrátou nebo ohrožením ztrátou bydlení, které jsou využitelné nejen sociálními pracovníky obcí, ale i příslušníky dalších profesí pracujících s osobami v bytové nouzi. Jedním z klíčových výstupů projektu se stala „Metodika sociální práce v sociálním bydlení“, která byla v uplynulém období dokončena a distribuována do všech krajů a obcí s rozšířenou působností. Metodika představuje širokou škálu nástrojů využitelných při řešení všech problémových okruhů spjatých s bytovou nouzí, mezi něž patří i nástroje zaměřené na prevenci ztráty bydlení a bezdomovectví, podporu osob v bytové nouzi a osob bytovou nouzí ohrožených i práci s jednotlivými cílovými skupinami v sociálním bydlení.

Dále byla v projektu zveřejněna metodika „Nevyhovující bydlení a možnosti jeho řešení“, která přehlednou formou a s využitím detailních informací přibližuje postupy práce v problémových oblastech, jako jsou technické a hygienické standardy bytů, poskytování dávek na bydlení a spolupráce místních aktérů v rámci místních sociálních a bytových politik.

Byla také dokončena „Metodika pro pracovníky Úřadů práce ČR“ související se systémem sociálního bydlení. Jejím cílem je všem zaměstnancům Úřadů práce ČR (ÚP ČR) poskytnout komplexní informace o možnostech řešení nepříznivých sociálních situací spjatých s problematikou bydlení, a to v kontextu se stávajícím systémem sociálního bydlení a s cílem sociálního začleňování osob, s nimiž se zaměstnanci ÚP ČR každodenně setkávají. Ke konci roku 2019 bylo dokončeno zapracování připomínek k tomuto materiálu a byla vyjádřena jejich akceptace ze strany připomínkových subjektů včetně Generálního ředitelství Úřadu práce ČR (GŘ ÚP ČR).

V následujícím období bude na základě veřejné zakázky provedena finální grafická a typografická úprava a metodika bude distribuována na příslušná pracoviště ÚP. V červnu 2019 byla dále dokončena první verze „Metodiky pro spolupráci orgánů veřejné správy při realizaci sociálního bydlení“. Jejím cílem je, vedle seznámení čtenářů se všemi možnostmi, kompetencemi a aktéry v rámci bytové politiky a poskytování sociálního bydlení, zejména zprostředkovat podněty a návody, jak se dá účinná spolupráce v praxi realizovat, přičemž je zdůrazněna efektivita této spolupráce. Ve druhém pololetí roku 2019 byla tato první verze metodiky připomínkována a probíhalo vypořádání obdržených připomínek, přičemž se s vydáním dokumentu počítá na rok 2020. Zmínit je třeba rovněž „Metodiku prevence ztráty bydlení“, jež byla pro potřeby projektu MPSV „Podpora sociálního bydlení“ vypracována a která zpřístupňuje veškeré informace týkající se zavádění funkčních systémů prevence ztráty bydlení na místní úrovni.

Úřad práce ČR zpracoval za rok 2019 pro daný účel vnitřní řídicí akty:

Směrnici generální ředitelky z roku 2016: „Pravidla spolupráce útvarů zaměstnanosti a útvarů nepojistných sociálních dávek (hmotné nouze) ÚP ČR“, která upravuje jednotný postup při spolupráci útvarů nepojistných sociálních dávek (hmotné nouze) a útvarů zaměstnanosti krajských poboček ÚP ČR a Sdělení generální ředitelky z roku 2017 „Realizace rozšířených kontaktů s uchazeči o zaměstnání pobírajícími dávky pomoci v hmotné nouzi“.

Jsou jimi rozpracované postupy spolupráce s uchazeči o zaměstnání vyžadujícími zvláštní péči a vedou ke standardizaci realizace rozšířených kontaktů s uchazeči o zaměstnání pobírajících dávky pomoci v hmotné nouzi, zejména těch, u kterých byla iniciována zvýšená péče při zprostředkování zaměstnání, na kontaktních pracovištích Krajských poboček ÚP ČR.

Účelem součinnosti oddělení nepojistných sociálních dávek – agendy hmotné nouze a oddělení zprostředkování a poradenství kontaktních pracovišť Krajských poboček ÚP ČR, je detailní zjištění informací o uchazečích o zaměstnání vedoucích k nastavení cílené sociální, poradenské a zprostředkovatelské práce s ním včetně specifikace postupných jednotlivých kroků k dosažení zvýšení jeho zaměstnatelnosti nebo přímo nástupu do zaměstnání.

Podstatou součinnosti všech zainteresovaných zaměstnanců kontaktních pracovišť Krajských poboček ÚP ČR je průběžná a komplexní výměna informací o uchazečích o zaměstnání, efektivní a komplexní řešení situace uchazečů o zaměstnání v rámci poskytovaných služeb ÚP ČR prostřednictvím individuální práce s uchazeči o zaměstnání, nastavení přijatelného prostředí pro uchazeče o zaměstnání vedoucí k odstranění zejména psychických bariér uchazečů o zaměstnání při jednání, zlepšení schopnosti uchazečů o zaměstnání sdělit osobní informace a představy o řešení jeho současného stavu, získání důvěry ohledně skutečného zájmu kontaktních pracovišť Krajských poboček ÚP ČR řešit jeho situaci. Pokud se v rámci

součinnosti odborných útvarů ÚP ČR zjistí, že se uchazeč o zaměstnání nedisponuje bydlením, je daná problematika komunikována se sociálními pracovníky obcí a měst tak, aby postupně mohlo dojít ke zlepšení situace v oblasti bydlení klienta, protože zpravidla bez takové dispozice nedisponuje možnostmi řádně pracovat.

V rámci metodických dnů, workshopů a celostátních porad pořádaných ÚP ČR je na pracovníky apelováno, aby bylo vždy řádně poskytováno základní poradenství klientům, tedy i v souvislosti s nepříznivou sociální situací spojenou s bydlením. Důraz je kladen na spolupráci se sociálními pracovníky obcí, aby byla nacházena společná řešení pro klienta v nepříznivé sociální situaci anebo jí bylo předcházeno. Na základě § 35a zákona č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o pomoci v hmotné nouzi“), mají pracovníci ÚP ČR povinnost o skutečnosti, že doplatek na bydlení začal být poskytován osobě užívající jiný než obytný prostor nebo ubytovací zařízení, informovat bez zbytečného odkladu pověřený obecní úřad, obecní úřad obce s rozšířenou působností nebo újezdní úřad příslušný podle místa skutečného pobytu uvedené osoby s podnětem k zahájení sociální práce za účelem řešení bytové situace dotčené osoby. Pracovníci orgánu pomoci v hmotné nouzi informují sociální pracovníky obcí primárně přes formulář „Podnět zahájení sociální práce podle § 35 a zákona o pomoci v hmotné nouzi“ (sociální pracovníci mohou využít k předání informací standardizovaný záznam sociálního pracovníka), že konkrétní osoba je vyhodnocena jako případ hodný zvláštního zřetele pro doplatek na bydlení a že je nutné, aby z její strany i s pomocí sociálního pracovníka obce byla vyvíjena aktivita k nalezení standardního bydlení.

Opatření nemá na problematiku prosazování rovných příležitostí mužů a žen žádný vliv.

Stanovisko Meziresortní pracovní skupiny:

Opatření je plněno.

Příloha č. 1: Seznam zkratk

AK ČR	Asociace krajů České republiky
APSS	Asociace poskytovatelů sociálních služeb
ASZ	Agentura pro sociální začleňování
CLLD	Komunitně vedený místní rozvoj (Community-led Local Development)
ČR	Česká republika
EFRR	Evropského fondu pro regionální rozvoj
EK	Evropská komise
ESF	Evropský sociální fond
ETHOS	Evropská typologie bezdomovectví a vyloučení z bydlení
EU	Evropská unie
FVD	Fond dalšího vzdělávání
FEAD	Fond evropské pomoci nejvíce deprivovaným osobám
FEANTSA	Evropskou federací národních sdružení pracujících s bezdomovci
FSV UK	Fakulta sociálních věd Univerzity Karlovy
GŘ ÚP ČR	Generální ředitelství Úřadu práce České republiky
HF	Housing First
IOP	Integrovaný operační program 2007–2013
IPRÚ	Integrovaný plán rozvoje území
IROP	Integrovaný regionální operační program 2014–2020
ITI	Integrované územní investice (Integrated Territorial Investments)
KC	Kontaktní centrum
KPSVL	Koordinovaný přístup k sociálně vyloučeným lokalitám
MF	Ministerstvo financí České republiky
MLP	ministr pro lidská práva, rovné příležitosti a legislativu České republiky
MMR	Ministerstvo pro místní rozvoj České republiky
MPO	Ministerstvo průmyslu a obchodu České republiky
MOP	mimořádná okamžitá pomoc

MPS	Meziresortní pracovní skupina
MPSV	Ministerstvo práce a sociálních věcí České republiky
MSp	Ministerstvo spravedlnosti České republiky
MŠMT	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy České republiky
MV	Ministerstvo vnitra České republiky
MZ	Ministerstvo zdravotnictví České republiky
NIDV	Národní institut pro další vzdělávání
NDT	národní dotační titul
NNO	nevládní nezisková organizace
NRP	náhradní rodinná péče
OP LZZ	Operační program Lidské zdroje a zaměstnanost 2007–2013
OP PMP	Operační program Potravinová a materiální pomoc
OP Z	Operační program Zaměstnanost 2014–2020
OSPOD	Orgán sociálně právní ochrany dětí
OÚ ORP	Obecní Úřad obce s rozšířenou působností
RVP ZV	Rámcový vzdělávací programu pro základní vzdělávání
SFRB	Státní fond rozvoje bydlení
SMO ČR	Svaz měst a obcí České republiky
SPO	sociálně-právní ochrana
SZSP	standardizovaný záznam sociálního pracovníka
ÚP ČR	Úřad práce České republiky
ÚV ČR	Úřad vlády České republiky
VA	vzdělávací akce
VÚPSV	Výzkumný ústav práce a sociálních věcí

Příloha č. 2: Tabulka hodnocení dopadů na rovnost žen a mužů

Tabulka hodnocení dopadů na rovnost žen a mužů

Název a jednacím číslo materiálu

Zpráva o plnění Koncepce prevence a řešení problematiky bezdomovectví v České republice do roku 2020 za rok 2019

Č. j.: MPSV-2020/91269-226

Stručný popis materiálu

MPSV předkládá v souladu s plněním usnesení vlády ze dne 28. srpna 2013 č. 666 „Zprávu o plnění Koncepce prevence a řešení problematiky bezdomovectví v České republice do roku 2020 za rok 2019“ (dále jen „Zpráva o plnění Koncepce“). Usnesení vlády, kterým byla Koncepce schválena, ukládá ministryni práce a sociálních věcí ve spolupráci s dalšími resorty jednou ročně, a to vždy do 30. června, předložit vládě ČR pro informaci zprávu o plnění jednotlivých opatření Koncepce za uplynulý kalendářní rok. Předložená Zpráva byla vypracována na základě obdržovaných podkladů od všech gestorů jednotlivých opatření. Zpráva obsahuje stanoviska „Meziresortní pracovní skupiny k monitorování plnění opatření Koncepce“ (dále jen „MPS“), která je na základě bodu II. 2 usnesení vlády ze dne 28. srpna 2013 č. 666 monitorovacím orgánem uvedené Koncepce. Materiál přináší naplňování Koncepce prevence a řešení problematiky bezdomovectví v České republice do roku 2020 za rok 2019.

1. Týká se materiál postavení fyzických osob?

ANO

NE

Hodnocení

Materiál se netýká postavení fyzických osob a nemá dopad na rovnost žen a mužů.

Analýza a popis stávajícího stavu – odůvodnění dopadu na fyzické osoby

Dopad na rovnost postavení žen a mužů jako fyzických osob se týká některých opatření ve Zprávě o plnění Koncepce. Tato opatření jsou zejména v oblasti přístupu k bydlení, oblasti sociálních služeb a oblasti přístupu ke zdravotní péči.

Tato opatření mají na postavení žen a mužů jako fyzických osob neutrální dopad.

Jedno opatření, a to 5.1.2g je přímého i nepřímého charakteru.

Doplnění není navrhováno.

2. Je postavení žen a mužů v oblasti, které se materiál dotýká, rovné?

ANO → 3a

NE → 3b

Analýza a popis výchozího stavu

Shrnutí výchozího stavu, kterého se předkládaný materiál týká s ohledem na rovnost žen a mužů, pokud není v materiálu dostatečné, navrhuje se jeho doplnění.

Opatření uvedená ve Zprávě o plnění Koncepce mají neutrální dopad na rovnost postavení žen a mužů.

3a. Je-li postavení žen a mužů v dané oblasti rovné, přináší materiál zhoršení výchozího stavu?

☐ ANO	☐ NE	☒ NE
Materiál přináší zhoršení.	Materiál přináší zlepšení.	Postavení žen a mužů se nemění.

Hodnocení

Materiál má negativní dopad na rovnost žen a mužů.	Materiál má pozitivní dopad na rovnost žen a mužů.	Materiál má neutrální dopad na rovnost žen a mužů.

3b. Je-li postavení žen a mužů v dané oblasti nerovné, přináší materiál zlepšení výchozího stavu?

☐ ANO	☐ NE	☐ NE
Materiál přináší zlepšení.	Postavení žen a mužů se nemění.	Materiál přináší zhoršení.

Materiál má pozitivní dopad na rovnost žen a mužů.	Materiál má neutrální dopad na rovnost žen a mužů, neřeší však stávající nerovnosti a tím přispívá k zachování nežádoucího stavu.	Materiál má negativní dopad na rovnost žen a mužů.

Analýza a popis případných změn materiálu

Všechna opatření by měla být určena mužům i ženám bez rozdílu a svým záměrem podporují lidskou důstojnost, včetně práva na rovný přístup. K nerovnováze nedochází ani v rámci interakce s dalšími osobami, zejména při poskytování činností sociální práce klientům, a to s ohledem na základní hodnoty a etické principy sociální práce, kterými jsou demokracie, dodržování lidských práv a sociální spravedlnosti.

Další poznámky a připomínky

Otázkou zůstává, zda při praktické realizaci opatření dochází k důslednému zachování rovnosti žen a mužů. i když žen je ve skupině lidí bez domova méně, jejich počty rostou. Je nutné v praxi této problematice věnovat podstatně větší pozornost než doposud, tak aby nebylo ignorováno téma feminizace chudoby.

V oblasti bezdomovectví jsou stejnou měrou složité a krizové situace zasaženi muži a ženy. Problematika bezdomovectví se však vyznačuje zcela stěžejními rozdíly z hlediska mužů a žen, kdy muži a ženy jsou ve stejných situacích zasahováni odlišně a jejich problémy mají odlišné dimenze. Analýzy a výzkumy na to poukazují např. v oblasti trajektorií bezdomovectví či dopadech z hlediska mateřství a rodičovství, kdy v české společnosti poskytují péči o děti především ženy. Hlediska mužů a žen se promítají také do oblasti násilí na lidech bez domova. Specificky je pak nutné zmínit problematiku domácího násilí. To je jednou z příčin bezdomovectví žen, které jsou obětí násilí ve své vlastní, původní domácnosti. Oběťmi této situace jsou pak také často děti.